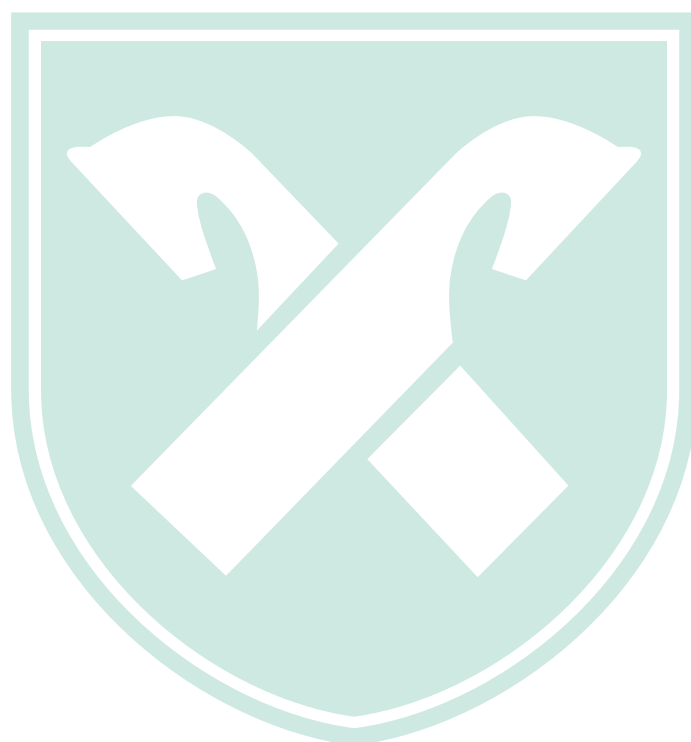

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA W PAKIECIE CONCORDIA AGRO EKSPERT

Spis treści

Skorowidz	3
Rozdział I Postanowienia ogólne	4
Rozdział II AGRO CASCO	7
Rozdział III Ogień i inne zdarzenia losowe	11
Rozdział IV Następstwa nieszczęśliwych wypadków kierowcy i pasażerów	13
Rozdział V Porada prawna	14
Rozdział VI Odpowiedzialność cywilna z tytułu usług międzysąsiedzkich	14
Załącznik nr 1 Tabela rodzajów oraz określonych procentowo uszczerbków na zdrowiu	16

- Klientowi przysługuje prawo do składania reklamacji dotyczących usług świadczonych przez Ubezpieczyciela.
- Poprzez reklamację rozumie się każde wystąpienie Klienta lub jego pełnomocnika, zawierające zastrzeżenia dotyczące działalności wykonywanej przez Ubezpieczyciela lub świadczonych przez Ubezpieczyciela usług.
- Klientem, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, jest:
 - osoba fizyczna będąca Ubezpieczającym, Ubezpieczonym, Uposażonym lub Uprawnionym z Umowy ubezpieczenia;
 - osoba fizyczna dochodząca roszczeń na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2013 r., poz. 392 j.t.), w tym również od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego lub Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.
- Zgodnie z przyjętymi przez Ubezpieczyciela zasadami dotyczącymi reklamacji Klientem jest również podmiot inny niż osoba fizyczna będący Ubezpieczającym, Ubezpieczonym, Uposażonym lub Uprawnionym z Umowy ubezpieczenia.
- Reklamacja może zostać złożona przez Klienta lub jego pełnomocnika:
 - osobiście w siedzibie Ubezpieczyciela, w Oddziałach i u agentów ubezpieczeniowych działających w imieniu Ubezpieczyciela;
 - pisemnie na adres Ubezpieczyciela:
ul. S. Małachowskiego 10, 61-129 Poznań;
 - telefonicznie pod numerem telefonu **61 858 48 00;**
 - jak również za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: **skargi@concordiaubezpieczenia.pl.**
- Ubezpieczyciel udzieli odpowiedzi na złożoną reklamację bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie do 30 dni od daty jej otrzymania.
- W uzasadnionych przypadkach termin do udzielenia odpowiedzi może zostać wydłużony do 60 dni (w odniesieniu do reklamacji składanych przez osoby fizyczne) lub do 90 dni (w odniesieniu do reklamacji składanych przez podmioty inne niż osoby fizyczne). Jednakże w razie zaistnienia takiej sytuacji, Klient jest uprzednio informowany o wystąpieniu okoliczności, które wymagają dodatkowych ustaleń i stanowią przyczynę udzielenia odpowiedzi w terminie późniejszym.
- Odpowiedź na złożoną reklamację jest udzielana Klientowi w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji. Na wniosek Klienta odpowiedź na złożoną reklamację może zostać udzielona pocztą elektroniczną.
- Spory związane z usługami świadczonymi przez Ubezpieczyciela mogą być rozstrzygane:
 - w drodze pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między Klientem a podmiotem rynku finansowego, o którym mowa w ustawie o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym;
 - przez sąd powszechny, którego właściwość ustalona będzie zgodnie z właściwymi przepisami prawa (przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, ustawy regulującej wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych).
- Ponadto, Klient będący osobą fizyczną ma możliwość uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej korzystając z usług:
 - Rzecznika Finansowego (www.rf.gov.pl);
 - Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta – w odniesieniu do tych Klientów, którzy zawarli z Ubezpieczycielem umowę ubezpieczenia (www.uokik.gov.pl).
- Właściwym dla Ubezpieczyciela organem nadzoru jest Komisja Nadzoru Finansowego z siedzibą w Warszawie, Plac Powstańców Warszawy 1.
- Ubezpieczyciel na żądanie składającego reklamację potwierdza fakt jej złożenia pisemnie lub w inny uzgodniony z nim sposób.

Wykaz postanowień umownych – zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sposobu sporządzania informacji zamieszczanych we wzorcach umów:
Concordia Agro Ekspert

	Postanowienia wspólne dla wszystkich rodzajów ubezpieczeń	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia AC	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia Ognia i innych zdarzeń losowych	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia NNW kierowcy i pasażerów	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia OC z tyt. usług międzysektorskich
1. Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń					
Przedmiot ubezpieczenia	Rozdział I § 7	Rozdział II § 1	Rozdział III § 1	Rozdział IV § 1	Rozdział V § 1
Zdarzenie/wypadek ubezpieczeniowy	Rozdział I § 6	Rozdział II § 2	Rozdział III § 2	Rozdział IV § 2	Rozdział V § 1 i 2
Zakres ubezpieczenia (w tym możliwe rozszerzenia)	Rozdział I § 8	Rozdział II § 2	Rozdział III § 2	Rozdział IV § 2	Rozdział V §§ 1 i 2
2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia					
Wyłączenia odpowiedzialności	Rozdział I § 9	Rozdział II § 3	Rozdział III § 3	Rozdział IV § 3	Rozdział V § 3
Ograniczenia odpowiedzialności (udziały własne, fransyzy, niedoubezpieczenie)	Rozdział I § 9	Rozdział II § 2 ust. 9 i 10, Tabela nr 1, § 3, § 4 ust. 8-11	Rozdział III § 4 ust. 8 i 9	brak	Rozdział V § 4
Obowiązki Ubezpieczającego/ Ubezpieczonego i konsekwencje ich niewykonania	Rozdział I §§ 12, 13, 14 i 15	Rozdział II § 5	Rozdział III § 5	Rozdział IV § 5	Rozdział V § 5
Suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna oraz ewentualne podlimity odpowiedzialności	Rozdział I § 10	Rozdział II § 4	Rozdział III § 4	Rozdział IV § 4	Rozdział V § 4
					Rozdział VI §§ 2 i 3
					n/d
					Rozdział VI §§ 6, 7 i 8
					Rozdział VI §§ 4 i 5

Rozdział I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Postanowienia wstępne

§ 1

- Niniejsze **Ogólne Warunki Ubezpieczenia**, zwane dalej **OWU**, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Concordię Polska Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, zwanego dalej **Ubezpieczycielem**, a **Ubezpieczającymi**.
- Umowa ubezpieczenia**, zwana dalej **Umową**, zawierana jest w oparciu o dokument ubezpieczenia, zwany dalej **polisą**, postanowienia **OWU** oraz obowiązujące przepisy prawa.
- Umowa** może zostać zawarta na zasadach odbiegających od **OWU**, pod warunkiem zachowania formy pisemnej.
- Użyte w niniejszych **OWU** wyrażenia i zwroty należy rozumieć w taki sposób, w jaki są one definiowane w niniejszych **OWU**.
- Postanowienia Rozdziału I **OWU** mają zastosowanie do wszystkich ubezpieczeń, których dotyczy **Umowa**. Pozostałe rozdziały **OWU** regulują kwestie związane z danym rodzajem ubezpieczenia i mogą zawierać postanowienia szczególne, mające pierwszeństwo stosowania przed postanowieniami Rozdziału I.
- W sprawach nieuregulowanych w **OWU** mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne obowiązujące przepisy prawa.

Definicje

§ 2

Terminom użytym w niniejszych **OWU** nadaje się następujące znaczenie:

- akty terroryzmu lub sabotażu** – nielegalne działania lub akcje organizowane z pobudek ideologicznych, politycznych, religijnych, indywidualne lub grupowe, skierowane przeciwko osobom lub obiektom w celu wprowadzenia chaosu, zastraszenia ludności lub dezorganizacji życia publicznego przy użyciu przemocy, albo skierowane przeciw społeczeństwu z zamiarem jego zastraszenia dla osiągnięcia celów politycznych lub społecznych;
- awaria** – wadliwe funkcjonowanie **przedmiotu ubezpieczenia** lub jego nagła niesprawność uniemożliwiająca prowadzenie czynności, do których **przedmiot ubezpieczenia** jest przewidziany, wynikające z przyczyny wewnętrznej lub na skutek przedostania się do wnętrza **przedmiotu ubezpieczenia** ciała obcego;
- ciągnik rolniczy** – pojazd silnikowy skonstruowany do używania łącznie ze sprzętem do prac rolnych, leśnych lub ogrodniczych; ciągnik taki może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych;
- choroba** – stwierdzona przez lekarza dynamiczna reakcja ustroju na działanie czynnika chorobotwórczego, powodująca nieprawidłowe funkcjonowanie organizmu lub jego części;
- czynności życia prywatnego** – czynności życia codziennego, niezwiązane z wykonywaniem działalności gospodarczej, rolniczej, zawodowej lub zarobkowej, bez względu na to na czym ją rzecz i w czym imieniu działalność taka jest wykonywana;
- deszcz nawalny** – deszcz o sile natężenia co najmniej 4 według skali stosowanej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW). Wystąpienie takiego zjawiska powinno zostać przez IMiGW potwierdzone. Gdy nie istnieje możliwość uzyskania opinii IMiGW, **Ubezpieczyciel** może stwierdzić fakt wystąpienia **deszczu nawalnego** na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru **szkód** w miejscu ubezpieczenia bądź w bezpośrednim sąsiedztwie;
- dym i sadza** – zawiesina cząstek w gazie, będąca bezpośrednim skutkiem spalania, która nagle wydobyła się ze znajdujących się w miejscu ubezpieczenia urządzeń (eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy sprawnym funkcjonowaniu urządzeń wentylacyjnych i oddymiających) lub powstała w wyniku **pożaru** poza miejscem ubezpieczenia i dotarła do ubezpieczonego mienia;
- działalność rolnicza** – to działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie upraw rolnych lub chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, rybactwa śródlądowego, a także wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w **gospodarstwach rolnych** innych usług związanych z pobytami turystów;
- fabryczny nowy przedmiot ubezpieczenia – przedmiot ubezpieczenia**, który został nabyty nie wcześniej niż w okresie 6 miesięcy przed dniem zawarcia **Umowy ubezpieczenia** i jednocześnie jest:
 - maszyną rolniczą**, dla której możliwa jest rejestracja przebiegu mth (motogodzin), z przebiegiem mniejszym niż 20 mth (motogodzin), lub
 - jest innym niż wskazany w pkt a) **przedmiotem ubezpieczenia**, jeżeli nie nosi wyraźnych śladów użytkowania (np. otarcia powłoki lakierniczej) na elementach przeznaczonych do pracy;
- franszyza integralna** – kwota odpowiadająca wysokości **szkody**, do której **Ubezpieczyciel** nie ponosi odpowiedzialności za **szkodę**;
- gospodarstwo rolne** – obszar użytków rolnych, gruntów pod stawami oraz sklasyfikowanych jako użytki rolne gruntów pod zabudowaniami, przekraczający łącznie powierzchnię 1 hektara, jeżeli podlega on w całości lub części opodatkowaniu podatkiem rolnym, a także obszar takich użytków i gruntów, niezależnie od jego powierzchni, jeżeli jest prowadzona na nim produkcja rolna, stanowiąca dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- grad** – opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
- huk ponaddźwiękowy** – działanie fali uderzeniowej wywołanej przez samolot podczas przekraczania prędkości dźwięku;
- huragan** – wiatr o prędkości 17,5 m/s lub większej, wyrządzający masowe **szkody**. Wystąpienie takiego wiatru powinno być potwierdzone przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW); jeżeli nie istnieje możliwość uzyskania takiego potwierdzenia, uznaje się – świadczący o działaniu **huraganu** – stan faktyczny i rozmiar **szkód** w miejscu, w którym one powstały lub w bezpośrednim sąsiedztwie; pojedyncze **szkody** są traktowane jako wynik działania **huraganu** tylko wtedy, gdy w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono ślady **huraganu** lub też rodzaj i rozmiary **szkody** świadczą o jego wystąpieniu;
- kierowca** – każda osoba kierująca **pojazdem** w czasie **zdarzenia**, opowadziona do tego przez posiadacza **pojazdu**, posiadającego ważny tytuł prawny do korzystania z tego **pojazdu**;
- kolizja drogowa** – uszkodzenie **pojazdu** wskutek nagłego zetknięcia się ubezpieczonego **pojazdu** z innym **pojazdem**, przedmiotem, osobą lub zwierzęciem znajdującymi się poza **pojazdem**;
- Korzystający** – osoba, niebędąca właścicielem przedmiotu ubezpieczenia, która jest posiadaczem zależnym **przedmiotu ubezpieczenia**, korzystając z niego na podstawie umowy leasingu, najmu długoterminowego, dzierżawy lub innej podobnej umowy;
- kradzież** – działanie określone w art. 278 Kodeksu karnego (kradzież), art. 279 k.k. (kradzież z włamaniem); ilekroć **OWU** przewidują odpowiedzialność na wypadek **kradzieży**, rozumie się przez to również odpowiedzialność na wypadek **rozboju** – zgodnie z art. 280 k.k.;
- lawina** – gwałtowne zsuwanie lub staczanie się ze stoków górskich mas śniegu, lodu lub kamieni;
- lokaut** – zmierzające do określonego celu, zaplanowane, czasowe wykluczenie z czynności pracowniczych grupy **pracowników** stanowiącej co najmniej 10% ogółu zatrudnionych w danym miejscu ubezpieczenia, lecz nie mniej niż 20 osób;
- maszyna rolnicza** – oznacza:
 - ciągnik rolniczy,
 - maszynę samobieżną,
 - środek transportu bez własnego napędu, z wylączeniem **narzędzi rolniczych**,
 - inny **pojazd**, mogący służyć do produkcji rolnej, prowadzenia **gospodarstwa rolnego**, prac leśnych, ogrodniczych lub komunalnych; za **maszynę rolniczą** uważa się również maszynę zawieszaną lub ciągniętą przez **ciągnik rolniczy**, pod warunkiem, iż może ona służyć do celów określonych powyżej, a **ciągnik rolniczy** służy jej jako środek transportu lub źródło napędu mechanizmu tej maszyny; jednak za **maszynę rolniczą** nie uważa się ładowacze czołowych zawieszonych na **ciągnikach rolniczych**;
- miejsce zamieszkania** – adres zamieszkania **Ubezpieczonego**, zaś w przypadku braku adresu zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – inne wskazane przez **Ubezpieczonego** miejsce terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; w odniesieniu do podmiotów gospodarczych przez **miejsce zamieszkania** rozumie się siedzibę firmy;
- napór śniegu** – bezpośrednio, niszczące oddziaływanie ciężaru śniegu lub lodu na ubezpieczonego budynek lub budowlę, w którym znajduje się ubezpieczone mienie, powstałe w wyniku opadów śniegu przekraczających 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczone mienie, określonej według obowiązującej normy polskiej „obciążenie śniegiem”. Warunkiem uznania **szkody** za spowodowaną **naporem śniegu** jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna IMiGW, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego budynku, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji ubezpieczonego mienia;
- narzędzia rolnicze** – narzędzie lub urządzenie montowane (w sposób umożliwiający jego późniejsze odłączenie) na **maszynę rolniczą** innej niż **ciągnik rolniczy**, zawieszane na niej lub ciągnięte przez nią, które to narzędzie wraz z **maszyną rolniczą** tworzy całość funkcjonalną i bez którego niemożliwe jest wykonywanie przez **maszynę rolniczą** zadań, do których wykonania jest przeznaczona; za **narzędzia rolnicze** uważa się również środki transportu przewidziane specjalnie do transportu określonych **narzędzi rolniczych**, a także ładowacze czołowe zawieszane na **ciągnikach rolniczych**;
- niestandardowe wykorzystanie przedmiotu ubezpieczenia** – wykorzystanie **przedmiotu ubezpieczenia** do:
 - nauki jazdy,
 - jazd próbnych, prototypowych testów,
 - jazd wyścigowych, rajdów, treningów i konkursów,
 - prac budowlanych poza terenem **gospodarstwa rolnego** lub poza **działalnością rolniczą**;
- nieszczęśliwy wypadek** – nagłe **zdarzenie** wywołane przyczyną zewnętrzną, w wyniku którego **Ubezpieczony** – niezależnie od swojej woli – doznał uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub zmarł;
- ochrona ubezpieczeniowa** – odpowiedzialność **Ubezpieczyciela** w zakresie ryzyk określonych w **polisie** ubezpieczeniowej;
- odszkodowanie** – kwota, którą **Ubezpieczyciel** zobowiązany jest wypłacić **Ubezpieczonemu** z tytułu zaistnienia **szkody** ubezpieczeniowej;
- ogumienie** – opony, dętki oraz gumowe gaśnice;
- osoby bliskie Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego** – osoby stale zamieszkujące lub zameldowane z **Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym**, a także:
 - małżonek lub osoba, która pozostaje z **Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym** w faktycznym związku (konkubina, konkubent),
 - dzieci, pasierbowie, dzieci przysposobione lub dzieci przyjęte na wychowanie,
 - rodzice, teściowice, przysposabiający, ojczym, macocha,
 - dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, synowie i zięciowie,
 - inne osoby zameldowane lub zamieszkujące z **Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym**, będące na jego utrzymaniu, a także pomoc domowa;
- osoby trzecie** – wszystkie osoby pozostające poza stosunkiem ubezpieczeniowym – to jest inne niż **Ubezpieczyciel, Ubezpieczony lub Ubezpieczający**;
- osunięcie się ziemi** – niespodowodane działanością ludzką osuwanie się ziemi na stokach;
- pasażer** – każda osoba przewożona **pojazdem** za wyraźną lub dorozumianą zgodą **kierowcy**, w czasie **zdarzenia** objętego odpowiedzialnością **Ubezpieczyciela** zgodnie z niniejszymi **OWU**;
- plac składowy** – wydzielony teren wolny od zabudowy mieszkalnej lub gospodarczej, na którym składowane są **maszyny rolnicze** (sprzęt);
- plody rolne** – produkty przyrody nieożywionej uzyskane z prowadzenia upraw rolnych lub ogrodniczych;
- pobyt w szpitalu** – wyrażony w dniach czas nieprzerwanego przebywania **Ubezpieczonego w szpitalu** (bądź w **szpitalach**, w ramach kontynuacji leczenia) w celu leczenia następstw **nieszczęśliwego wypadku**, trwający nie krócej niż 5 dni, od dnia przyjęcia **Ubezpieczonego** do **szpitala** do dnia wypisania **Ubezpieczonego ze szpitala**;
- podwórze** – wydzielone z otwartej przestrzeni miejsce przed domem mieszkalnym lub wśród zabudowań gospodarczych;
- podwykonawca Ubezpieczającego/Ubezpieczonego – przedsiębiorca**, któremu **Ubezpieczający/Ubezpieczony** zleca wykonanie pracy lub usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- pojazd** – środek transportu przeznaczony do poruszania się po drodze oraz maszyna (sprzęt) lub urządzenie do tego przystosowane;
- postępowanie likwidacyjne** – postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego **zdarzenia** zgłoszonego **Ubezpieczycielowi**, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczenia;
- polisa** – dokument potwierdzający zawarcie **Umowy ubezpieczenia**;
- powódź** – zalanie terenów w następstwie podniesienia się wody w korytach wód płynących i stojących lub podniesienia się poziomu morskich wód przybrzeżnych oraz **spływ wód po zboczach** – zalanie terenu na skutek działania wód spływających po stokach lub zboczach na obszarach górskich lub falistych;
- pożar** – działanie ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i mógł sam się rozprzestrzenić;
- pracownik** – osoba fizyczna, zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej (z wyjątkiem osoby fizycznej, która zawarła z **Ubezpieczonym** umowę cywilnoprawną jako **przedsiębiorca**); za **pracownika** uznaje się także praktykanta, stażystę lub wolontariusza, któremu **Ubezpieczony** powierzył wykonanie określonych czynności na jego rzecz i pod jego kierownictwem;
- przedmiot ubezpieczenia** – mienie wskazane w **polisie**, w odniesieniu do którego udzielana jest **ochrona ubezpieczeniowa**;
- przedsiębiorca** – osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową;
- przebiecie** – gwałtowna zmiana napięcia, natężenia lub innego parametru prądu elektrycznego w sieci energetycznej ponad jego maksymalną dopuszczalną wartość, określoną przez producenta dla danego urządzenia;
- przywłaszczenie** – przestępstwo, o którym mowa w art. 284 Kodeksu karnego;
- rabunek** – zabór mienia przy użyciu lub groźbie natychmiastowego użycia przemocy fizycznej na osobie

albo doprowadzeniu jej do stanu nieprzytomności lub bezbronności;

50) **reprezentant Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego** – w rozumieniu niniejszych OWU, za reprezentantów **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego** uważa się:

- a) w przypadku przedsiębiorstw państwowych – dyrektora, jego zastępców, jego pełnomocników oraz zarządcę,
- b) w przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych – członków zarządu, prokurentów i ich pełnomocników,
- c) w przypadku spółek komandytowo-akcyjnych – komplementariusza będącego osobą fizyczną, akcjonariusza, prokurentów i ich pełnomocników,
- d) w przypadku spółek jawnych i komandytowych – wspólników, komplementariuszy będących osobami fizycznymi, prokurentów i ich pełnomocników,
- e) w przypadku spółek partnerskich – partnerów, prokurentów i ich pełnomocników,
- f) w przypadku spółek cywilnych – wspólników oraz ich pełnomocników,
- g) w przypadku osób fizycznych – osobę fizyczną zawierającą **Umowę ubezpieczenia** i jej pełnomocników,
- h) w przypadku spółdzielni, fundacji i stowarzyszeń – członków zarządu;

51) **rozbój** – zabór mienia przy użyciu przemocy fizycznej lub groźby jej natychmiastowego użycia wobec **Ubezpieczonego** (lub osoby mu bliskiej) albo doprowadzeniu **Ubezpieczonego** (lub bliskiej mu osoby) do stanu nieprzytomności lub bezbronności;

52) **skażenie radioaktywne** – stan będący następstwem promieniowania jonizującego lub **skażenia radioaktywnego** pochodzącego z jakiegokolwiek źródła paliwa jądrowego lub z dowolnych odpadów pochodzących ze spalania paliwa jądrowego albo właściwości radioaktywnych, toksycznych, wybuchowych lub innych właściwości szkodliwych jakiegokolwiek materiału wybuchowego, nuklearnego lub jego komponentów;

53) **spływ wód po zboczach** – zalanie terenu na skutek działania wód spływających po stokach lub zboczach na obszarach górskich lub falistych;

54) **stopień technicznego zużycia** – procentowy wskaźnik zużycia ubezpieczonego mienia ustalany zgodnie z zasadami wyceny wartości mienia danego rodzaju stosowanymi przez rzeczoznawców z zakresu wyceny mienia;

55) **suma ubezpieczenia (gwarancyjna)** – oznacza górną granicę odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** dla jednego i wszystkich zdarzeń objętych odpowiedzialnością **Ubezpieczyciela**;

56) **szkoda** – w ubezpieczeniu agro casco oraz ubezpieczeniu od ognia i innych zdarzeń losowych oznacza utratę, uszkodzenie lub zniszczenie ubezpieczonego mienia bezpośrednio wskutek objętego **ochroną ubezpieczeniową zdarzenia**; za jedną **szkodę** uważane są wszystkie uszkodzenia, utrata lub zniszczenie ubezpieczonego mienia powstałe wskutek tej samej przyczyny i mające miejsce w tym samym czasie; przez przyczynę rozumiane jest ubezpieczone **zdarzenie**, które bezpośrednio powoduje powstanie **szkody**;

57) **szkoda całkowita** – w ubezpieczeniu agro casco oraz ubezpieczeniu od ognia i innych zdarzeń losowych oznacza **kradzież**, całkowite zniszczenie lub takie uszkodzenie **przedmiotu ubezpieczenia**, że koszt naprawy przekracza 70% wartości **przedmiotu ubezpieczenia** w stanie bezpośrednio przed **zdarzeniem** wywołującego **szkodę** lub z dnia wystąpienia **szkody**;

58) **szkoda częściowa** – szkoda niebędąca **szkodą całkowitą**;

59) **szkoda na osobie** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, straty majątkowe oraz krzywda, powstałe wskutek śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, w tym także utracenie z tego tytułu korzyści poniesione przez poszkodowanego, które mogłyby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;

60) **szkoda wodociągowa** – **szkoda** powstała bezpośrednio wskutek:

- a) wydostania się wody (a także pary lub plynów),
- b) w związku z awarią sieci wodociągowej, kanalizacyjnej,
- c) grzewczej lub technologicznej,
- d) pozostawienia niezakręconych kranów lub innych, zaworów w urządzeniach sieci określonych powyżej,
- e) cofnięcia się wody lub ścieków z urządzeń publicznej sieci kanalizacyjnej,
- f) samoczynnego uruchomienia się instalacji tryskaczowych lub zraszaczowych, z wyłączeniem przypadków będących następstwem prób naprawy, przebudowy, modernizacji instalacji lub budynku;

61) **szkoda w mieniu** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, straty majątkowe powstałe wskutek uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy ruchomej albo nieruchomości, a także utracenie korzyści poniesione przez poszkodowanego, które mogłyby osiągnąć, gdyby nie zostało uszkodzone lub zniszczone jego mienie;

62) **szpital** – działający zgodnie z polskim prawem zakład lecznictwa zamkniętego, w którym bada się i leczy chorych wymagających stałej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej. **Szpital** nie obejmuje: ośrodków opieki społecznej, ośrodków dla psychicznie chorych, hospicjów onkologicznych, ośrodków dla leczenia uzależnień,

ośrodków sanatoryjnych, ośrodków rehabilitacyjnych i ośrodków wypoczynkowych;

63) **trzęsienie ziemi** – niewywołane przez działalność człowieka zaburzenie systemu równowagi we wnętrzu ziemi, któremu towarzyszą wstrząsy i drgania gruntu, potwierdzone pomiarami stacji sejsmologicznej znajdującej się najbliższej miejsca ubezpieczenia;

64) **trwały uszczerbek na zdrowiu** – takie naruszenie sprawności organizmu, które polega na trwałym uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia, powodując upośledzenie czynności organizmu nierokujące poprawy;

65) **Ubezpieczający** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która zawiera **Umowę ubezpieczenia** i jest zobowiązana do opłacania składek;

66) **Ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której udzielana jest **ochrona ubezpieczeniowa** w ramach **Umowy ubezpieczenia**;

67) **uderzenie pioruna** – działanie elektryczności atmosferycznej na ubezpieczone mienie, w tym także działania polegające na spowodowaniu nagłego **przebiecia** prądu o napięciu wyższym od znamionowego;

68) **uderzenie pojazdu** – bezpośrednie uderzenie **pojazdu** mechanicznego w ubezpieczone mienie;

69) **udział własny** – ustalony kwotowo bądź procentowo, udział **Ubezpieczonego** w ponoszonych kosztach bądź płaconych świadczeniach, o który zostanie zmniejszone świadczenie wynikające z **Umowy**;

70) **Umowa ubezpieczenia** lub **Umowa** – o ile z kontekstu nie wynika inaczej, **Umowa ubezpieczenia** zawierana na podstawie niniejszych OWU;

71) **upadek statku powietrznego** – katastrofa lub przymusowe lądowanie statku powietrznego, a także upadek jego części lub ładunku (w tym paliwa);

72) **Uposażony** – osoba, której należy się świadczenie wypłacane w razie śmierci **Ubezpieczonego** w ubezpieczeniu następstw **nieszczęśliwych wypadków**;

73) **Uprawiony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której, zgodnie z postanowieniami **Umowy ubezpieczenia**, niniejszych OWU lub przepisami prawa, należy się **odszkodowanie** lub świadczenie z **Umowy ubezpieczenia**;

74) **usługowe wykorzystanie przedmiotu ubezpieczenia** – wykorzystanie **przedmiotu ubezpieczenia** w postaci **maszyn rolniczej, narzędzia rolniczej** bądź **wyposażenia dodatkowego maszyny rolniczej** do prac wykonywanych na rzecz innych podmiotów i osób niż sam **Ubezpieczony/Korzystający**, bez względu na to czy takie wykorzystanie **maszyn rolniczej** wiąże się z odpłatnością na rzecz **Ubezpieczonego/Korzystającego** czy też jest nieodpłatne oraz bez względu na to kto obsługuje **przedmiot ubezpieczenia** lub nim kieruje podczas jego wykorzystywania w taki sposób;

75) **wybuch** – gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się. W przypadku naczyn ciśnieniowych i innych zbiorników tego rodzaju, **zdarzenie** zostanie uznane za **wybuch**, jeżeli ściany tych naczyń lub zbiorników uległy zniszczeniu w takim zakresie, iż wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnienia. **Wybuchem** jest również gwałtowne zgniecenie i uszkodzenie zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym (implozja);

76) **wyczerpanie sumy ubezpieczenia (gwarancyjnej)** – oznacza jednorazową wypłatę lub sumę kolejnych wypłat **odszkodowania** w okresie obowiązywania **Umowy ubezpieczenia** w wysokości równej **sumie ubezpieczenia (gwarancyjnej)**;

77) **wyposażenie dodatkowe maszyny rolniczej** – elementy bądź urządzenia, montowane do **maszyn rolniczej** w sposób umożliwiający ich późniejsze odłączenie, które służą usprawnieniu pracy **maszyn rolniczej**, ale jednocześnie nie są niezbędne do wykonywania przez **maszynę rolniczą** zadań, do których jest przeznaczona;

78) **zalanie** – **szkoda** powstała wskutek:

- a) **szkody wodociągowej**;
 - b) stłuczenia lub uszkodzenia akwariów lub innych przedmiotów stanowiących wyposażenie użytkowe lub wystrój wnętrz i zawierających wodę lub inne ciecz;
 - c) zalania wodą lub innym płynem przez **osoby trzecie**;
 - d) zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych (np. deszczu albo topniejącego śniegu lub **gradu**) przez nieszczone pokrycie dachowe, o ile odpowiedzialność za stan techniczny dachu i jego pokrycia nie spoczywa na **Ubezpieczonym**;
 - e) zalania wodą z urządzeń domowych, np. pralki, wózków, zmywarki na skutek awarii tych urządzeń;
- 79) **zamieszki** – gwałtowne demonstracje, nielegalne akcje grupy osób wymierzone przeciwko władzy, w celu zmiany istniejącego porządku prawnego;
- 80) **zapadanie się ziemi** – obniżenie poziomu terenu z powodu zawalenia się naturalnych, pustych przestrzeni w gruncie.

Zawarcie Umowy ubezpieczenia

§ 3

1. **Umowę ubezpieczenia** zawiera się:

- 1) na podstawie prawidłowo wypełnionego przez **Ubezpieczającego** wniosku ubezpieczeniowego na

formularzu wniosku stosowanym przez **Ubezpieczyciela** i zawierającego wszystkie informacje, o które **Ubezpieczyciel** zapytywał w formularzu wniosku lub 2) na podstawie ustnie podanych przez **Ubezpieczającego** informacji i danych niezbędnych do zawarcia **Umowy ubezpieczenia**.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1), wniosek jest przesyłany przez **Ubezpieczającego** na adres **Ubezpieczyciela** bądź składany do rąk osoby działającej w imieniu **Ubezpieczyciela** (osoby wykonującej czynności agencyjne lub **pracownika Ubezpieczyciela**). W przypadku przyjęcia przez **Ubezpieczyciela** wniosku o ubezpieczenie, **Ubezpieczyciel** wystawi **polisę**, która następnie jest doręczana **Ubezpieczającemu**. **Ubezpieczyciel** nie ma jednak obowiązku przyjęcia wniosku ubezpieczeniowego **Ubezpieczającego**.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2), **Umowa ubezpieczenia** zawierana jest w ten sposób, iż w oparciu o podane informacje i dane przez **Ubezpieczającego**, osoba działająca w imieniu **Ubezpieczyciela** (osoba wykonująca czynności agencyjne lub **pracownik Ubezpieczyciela**), wystawia **polisę**, na której następnie **Ubezpieczający**, poprzez złożenie podpisu, potwierdza zgodność danych wynikających z **polisą** z podanymi przez siebie informacjami i danymi.

4. Zarówno w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1), jak i w ust. 1 pkt 2), w razie wątpliwości uważa się, że do zawarcia **Umowy** dochodzi z chwilą doręczenia **Ubezpieczającemu polisy**.

5. **Ubezpieczyciel** zastrzega sobie prawo do uzależnienia zawarcia **Umowy** od indywidualnej oceny ryzyka.

6. W przypadku, gdy **Umowa** ma zostać zawarta na warunkach odmiennych od OWU, dla swej ważności takie odmienne postanowienia muszą zostać przyjęte za porozumieniem stron w formie pisemnej, poprzez stosowny zapis w **polisie** albo w drodze pisemnego aneksu do **Umowy**.

7. **Umowa** może zostać zawarta przez **Ubezpieczającego** na rachunek własny bądź na cudzy rachunek. Niniejsze OWU określają jakie obowiązki związane z **Umową** spoczywają na **Ubezpieczającym**, a jakie na **Ubezpieczonym**.

8. W przypadku zawarcia **Umowy** na cudzy rachunek obowiązkiem **Ubezpieczającego** jest:

- 1) doręczenie **Ubezpieczonemu OWU**. Obowiązek ten powinien zostać wykonany przez **Ubezpieczającego** przed wyrażeniem przez **Ubezpieczonego** zgody na zawarcie **Umowy** ubezpieczenia lub przed wyrażeniem przez **Ubezpieczonego** zgody na finansowanie składki ubezpieczeniowej, jeżeli **Ubezpieczający** ustalili z **Ubezpieczonym**, że składka ma być finansowana przez **Ubezpieczonego**. Jeśli **Ubezpieczony** zgłosi **Ubezpieczycielowi** takie żądanie, informacja ta zostanie przekazana **Ubezpieczonemu** również bezpośrednio przez **Ubezpieczyciela**, co jednak nie uchybia obowiązkowi **Ubezpieczającego** wskazanemu w zdaniu poprzednim,
 - 2) przekazywanie niezwłocznie **Ubezpieczonym** skierowanej do nich i związanej z **Umową** ubezpieczenia korespondencji otrzymanej od **Ubezpieczyciela**; korespondencję uważa się za przekazaną **Ubezpieczonemu** z dniem przekazania przez **Ubezpieczającego**,
 - 3) przekazywanie **Ubezpieczycielowi** korespondencji składanej przez **Ubezpieczonych** do **Ubezpieczyciela**; oświadczenia bądź korespondencje **Ubezpieczonych** uważa się za przekazane **Ubezpieczycielowi** dopiero z dniem ich otrzymania przez **Ubezpieczyciela**.
9. **Ubezpieczający** ponosi wobec **Ubezpieczyciela** odpowiedzialność za **szkodę** poniesioną przez **Ubezpieczyciela** na skutek uchybienia przez **Ubezpieczającego** obowiązkom wskazanym w ust. 1 – jeśli na skutek tego uchybienia **Ubezpieczyciel** był zmuszony do wypłaty z **Umowy** ubezpieczenia świadczenia wyższego niż świadczenie, które zostałyby wypłacone, gdyby takie uchybienie nie miało miejsca.

Okres ubezpieczenia

§ 4

1. **Umowę** zawiera się na czas określony, na okres wskazany w **polisie** (okres ubezpieczenia). W **polisie** określa się datę i godzinę, od których rozpoczyna się okres ubezpieczenia. Jeśli nie wskazano godziny, **ochrona ubezpieczeniowa** rozpoczyna się od godziny 0:00, jednak w takim przypadku okres ubezpieczenia może rozpocząć się najwcześniej dnia następnego po zawarciu **Umowy**.
2. Początek okresu ubezpieczenia nie może przypadać wcześniej, niż moment zawarcia **Umowy**.
3. **Ochrona ubezpieczeniowa** jest udzielana w okresie ubezpieczenia, jednak w przypadku wcześniejszego rozwiązania **Umowy** wygasa z momentem rozwiązania **Umowy**.

Rozwiązanie Umowy

§ 5

1. Jeżeli **Umowa** zawarta została na okres dłuższy niż sześć miesięcy, **Ubezpieczający** ma prawo odstąpienia od **Umowy**, w terminie 30 dni od dnia zawarcia **Umowy**. Jeśli jednak **Ubezpieczający** jest **przedsiębiorcą**, termin ten wynosi 7 dni.
2. **Ubezpieczyciel** może wypowiedzieć **Umowę** wyłączenie z ważnych powodów polegających na tym, że w trakcie

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA W PAKIECIE CONCORDIA AGRO EKSPERT

trwania **Umowy** (w tym po zgłoszeniu **szkody**) okaże się, że umyślnie naruszono obowiązki informacyjne związane z zawarciem **Umowy** lub **Uprawniony** popełnił przestępstwo mające na celu uzyskanie od **Ubezpieczyciela** nienależnego świadczenia z **Umowy** ubezpieczenia.

3. Z zastrzeżeniem ust. 4, **Umowa** rozwiązuje się:
 - 1) z dniem, w którym upłynął okres ubezpieczenia;
 - 2) z dniem, w którym **Ubezpieczający** odstąpił od **Umowy**;
 - 3) z dniem, w którym **Ubezpieczający** bądź **Ubezpieczyciel** wypowiedział **Umowę** z przyczyn określonych niniejszymi **OWU** bądź przepisami prawa;
 - 4) z upływem dnia poprzedzającego dzień, w którym miał rozpocząć się okres ubezpieczenia – jeśli termin płatności składki przypadł przed tym dniem i nie opłacono składki w terminie;
 - 5) z dniem, w którym bezskutecznie minął dodatkowy termin wyznaczony przez **Ubezpieczyciela** **Ubezpieczającemu** do zapłaty raty składki;
 - 6) z chwilą utraty prawa własności **przedmiotu ubezpieczenia** – w szczególności na skutek przeniesienia prawa własności, o ile nie zaszy przesłanki dalszego trwania **Umowy**, określone w niniejszych **OWU**;
 - 7) z chwilą wyrejestrowania ubezpieczonej **maszyny rolniczej** będącej **pojazdem**;
 - 8) z chwilą zniszczenia bądź całkowitej utraty **przedmiotu ubezpieczenia**;
 - 9) z dniem wystąpienia **szkody całkowitej** w **przedmiocie ubezpieczenia**;
 - 10) z dniem wypłaty świadczenia, którego wysokość wyczerpuje **sumę ubezpieczenia** – w zakresie ubezpieczenia, w ramach którego doszło do **wyczerpania sumy ubezpieczenia**;
 - 11) w innych przypadkach przewidzianych przepisami prawa.
4. Jeżeli w ramach jednej **Umowy** ubezpieczenia **ochroną ubezpieczeniową** objęty jest więcej niż jeden **przedmiot ubezpieczenia**, **Umowa** rozwiązuje się wyłącznie w odniesieniu do takiego **przedmiotu ubezpieczenia**, do którego odnoszą się przesłanki rozwiązania **Umowy** określone w ust. 3, natomiast w odniesieniu do pozostałych **przedmiotów ubezpieczenia**, **Umowa** nadal obowiązuje.
5. Rozwiązanie **Umowy** nie zwalnia **Ubezpieczającego** z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim **Ubezpieczyciel** udzielał **ochrony ubezpieczeniowej**.
6. Jeśli **Umowa** ulega rozwiązaniu przed upływem okresu ubezpieczenia, **Ubezpieczyciel** zwróci **Ubezpieczającemu** odpowiednią część składki liczonej proporcjonalnie za każdy dzień niewykorzystanego okresu ubezpieczenia.
7. Zwrot składki, o którym mowa w ust. 6, nie należy się jednak, jeśli **ochrona ubezpieczeniowa** została wykorzystana w całości. Do całkowitego wykorzystania **ochrony ubezpieczeniowej** dochodzi, gdy:
 - 1) wypłacono świadczenie wyczerpujące **sumę ubezpieczenia**;
 - 2) wypłacono **odszkodowanie**, w przypadku **szkody całkowitej** w **przedmiocie ubezpieczenia**.

- 1) odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych;
- 2) następstw **nieszczęśliwych wypadków kierowcy i pasażerów**;
- 3) odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania usług międzyosiedzkich;
- 4) porady prawnej.
4. Podstawą zawarcia ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych jest Ustawa z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 z późniejszymi zmianami).
5. Postanowienia szczegółowe dotyczące poszczególnych ubezpieczeń oraz ich wariantów określają rozdziały II do VI niniejszych **OWU**.
6. Wybrane przez **Ubezpieczającego** ubezpieczenia oraz warianty **ochrony ubezpieczeniowej** oznaczone zostają w **polisie**.

Wspólne wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności § 9

1. O ile z postanowień Rozdziału **OWU** dotyczącego danego rodzaju ubezpieczenia nie wynika inaczej, Ubezpieczenie nie obejmuje **szkód** powstałych wskutek umyślnej winy lub rażącego niedbalstwa **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego** albo osób, z którymi **Ubezpieczający** lub **Ubezpieczony** pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Jednak w przypadku **szkód** powstałych wskutek rażącego niedbalstwa **odszkodowanie** należy się, o ile jego zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słusności.
2. O ile nie umówiono się inaczej, ilekroć w niniejszych **OWU** mowa jest o winie umyślnej lub rażącym niedbalstwie **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego** albo o braku lub ograniczeniu odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** z uwagi na działania lub zaniechania **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego**, należy przez to rozumieć winę umyślną lub rażące niedbalstwo lub działania lub zaniechania:
 - 1) odpowiednio **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego**;
 - 2) odpowiednio **representantów Ubezpieczającego** lub **representantów Ubezpieczonego**;
 - 3) odpowiednio **pracowników** lub **podwykonawców Ubezpieczającego** lub **pracowników** lub **podwykonawców Ubezpieczonego**.
3. W przypadku, gdy **Umowa** ubezpieczenia dotyczy **przedmiotu ubezpieczenia** będącego przedmiotem umowy leasingu, najmu długoterminowego, dzierżawy lub innej podobnej umowy, w ramach której **przedmiot ubezpieczenia** jest stale wykorzystywany przez posiadacza zależnego, niebędącego właścicielem tego **przedmiotu ubezpieczenia (Korzystającego)**:
 - 1) wszelkie postanowienia niniejszych **OWU** dotyczące obowiązków **Ubezpieczonego** i konsekwencji ich uchybienia stosuje się odpowiednio do **Korzystającego**;
 - 2) wszelkie postanowienia niniejszych **OWU** dotyczące wyłączeń lub ograniczeń odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** z uwagi na działania lub zaniechania **Ubezpieczonego** stosuje się odpowiednio do **Korzystającego**;
 - 3) ilekroć w niniejszych **OWU** jest mowa o wyłączeniach odpowiedzialności dotyczących działań lub zaniechań **osób bliskich Ubezpieczonego**, należy przez to rozumieć również działania i zaniechania **osób bliskich Korzystającego** (definicję z § 2 pkt 30 stosuje się odpowiednio).
4. Ponadto, z zakresu **ochrony ubezpieczeniowej** wyłączone są **szkody** spowodowane przez:
 - 1) następujące sytuacje nadzwyczajne: działania wojenne, stan wojenny, stan wyjątkowy, wojnę domową, **zamieszki**, rozruchy, niepokoję społeczne, **trzęsienia ziemi**, strajki, **lokauty** oraz **akty terroryzmu i sabotażu**, a także konfiskatę, nacjonalizację, przetrzymywanie lub zarekwirowanie mienia przez władzę;
 - 2) następujące wyjątkowe czynniki: działanie energii jądrowej lub **skażenie radioaktywne**, promienie laserowe i maserowe oraz pole magnetyczne i elektromagnetyczne.
5. Odpowiedzialność **Ubezpieczyciela** podlega również ograniczeniu poprzez zastosowanie **franszyz integralnych** lub **udziałów własnych** w przypadkach wskazanych w niniejszych **OWU**, a także w przypadkach wskazanych w **polisie**.
6. W przypadku gdy do obliczenia wysokości **odszkodowania** ma zastosowanie więcej niż jeden **udział własny** w **szkodzie**, całkowity **udział własny** oblicza się metodą iloczynową.
7. **Odszkodowanie** nie przysługuje bądź może ulec umniejszeniu w przypadku naruszenia przez **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego** jego obowiązków wskazanych w **OWU**, na zasadach określonych w postanowieniach dotyczących tych obowiązków.

Suma ubezpieczenia § 10

1. **Suma ubezpieczenia** stanowi górną granicę odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** i jest określona w **polisie**.
2. W każdym z ubezpieczeń, których dotyczy **Umowa**, przyjmuje się odrębną **sumę ubezpieczenia** dla poszczególnych przedmiotów lub zakresów ubezpieczenia.
3. O ile **OWU** nie stanowią inaczej, **suma ubezpieczenia** ulega obniżeniu o kwoty wypłaconych **odszkodowań**. Po całkowitym **wyczerpaniu sumy ubezpieczenia** w ramach danego ubezpieczenia, **Umowa** w zakresie tego ubezpieczenia rozwiązuje się.
4. **Ubezpieczający**, za zgodą **Ubezpieczyciela** oraz po opłaceniu dodatkowej składki, może przywrócić **sumę ubezpieczenia** do poprzedniej wysokości. W takim przypadku naliczenie składki następuje proporcjonalnie do długości okresu ubezpieczenia.
5. Postanowienia ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do **sumy gwarancyjnej** w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.

Składka § 11

1. Za udzielenie **ochrony ubezpieczeniowej Ubezpieczycielowi** należy się składka. Zobowiązaniem do zapłaty składki jest **Ubezpieczający**.
2. Wysokość składki jest ustalana na podstawie aktualnie obowiązującej taryfy dla danego ubezpieczenia z uwzględnieniem zniżek i zwyżek w składce wynikających z taryfy. Wysokość składki może zostać również ustalona na podstawie indywidualnej oceny ryzyka dokonanej przez **Ubezpieczyciela**.
3. Składka opłacana jest jednorazowo lub w ratach. Ilekroć w niniejszych **OWU** jest mowa o składce, należy rozumieć przez to również pierwszą ratę składki.
4. Wysokość składki lub jej rat oraz terminy płatności wynikają z **polisy**.
5. Składka powinna zostać opłacona najpóźniej w dniu zawarcia **Umowy**, chyba że w **polisie Ubezpieczyciela** wskazał późniejszy termin płatności.
6. W przypadku, gdy termin płatności składki przypada przed początkiem okresu ubezpieczenia, nieopłacenie składki w terminie powoduje automatyczne rozwiązanie **Umowy** z upływem dnia poprzedzającego dzień, który miał stanowić początek okresu ubezpieczenia.
7. Pozostałe konsekwencje nieopłacenia składki lub jej raty w terminie regulują przepisy Kodeksu cywilnego.
8. W razie rozwiązania **Umowy** na skutek nieopłacenia składki lub jej raty, składki lub raty składki wpłacone przez **Ubezpieczającego** po rozwiązaniu **Umowy** podlegają zwrotowi.
9. Za zapłatę składki lub jej raty uważa się wyłącznie zapłatę kwoty nie mniejszej niż wynikająca z **polisy**.
10. W przypadku zapłaty składki przelewem, za dzień zapłaty uważa się dzień złożenia zlecenia przez **Ubezpieczającego** pod warunkiem, że na rachunku bankowym **Ubezpieczającego** znajdowała się wystarczająca ilość środków.

WARUNKI UBEZPIECZENIA

Zdarzenie § 6

1. **Zdarzeniem** jest taka sytuacja, której zajęcie powoduje skutek, z którym związana jest odpowiedzialność **Ubezpieczyciela**. Odpowiedzialność **Ubezpieczyciela** powstaje, jeśli **zdarzenie** ma miejsce w okresie ubezpieczenia.
2. O ile **Umowa** nie stanowi inaczej, ubezpieczenie obejmuje wyłącznie bezpośrednie skutki **zdarzeń** objętych **ochroną ubezpieczeniową**, pozostające w normalnym związku przyczynowym z tymi **zdarzeniami**.

Przedmiot ochrony ubezpieczeniowej § 7

1. Przedmiotem **ochrony ubezpieczeniowej** może być mienie, interes majątkowy bądź prawny, życie lub zdrowie, których dotyczy **Umowa**.
2. **OWU** określa, co jest przedmiotem **ochrony ubezpieczeniowej** w ramach danego ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia § 8

1. Na podstawie niniejszych **OWU**, **ochrona ubezpieczeniowa** może zostać udzielona w wariantach **Prestiż, Premium, Basic** lub **OCK**.
2. W wariantach **Prestiż, Premium** lub **Basic**, **Umowa** może dotyczyć następujących ubezpieczeń:
 - 1) agro casco;
 - 2) odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych;
 - 3) od ognia i innych zdarzeń losowych;
 - 4) następstw **nieszczęśliwych wypadków kierowcy i pasażerów**;
 - 5) odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania usług międzyosiedzkich;
 - 6) porady prawnej.
3. W wariantach **OCK**, **Umowa** może dotyczyć następujących ubezpieczeń:

OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO, UBEZPIECZONEGO I UBEZPIECZYCIELA

Obowiązki Ubezpieczającego związane z zawarciem Umowy § 12

1. **Ubezpieczający** ma obowiązek poinformować **Ubezpieczyciela** o wszystkich znanych sobie okolicznościach, o które **Ubezpieczyciel** zapytywał w formularzu wniosku ubezpieczeniowego lub w **polisie** albo przed zawarciem **Umowy** w innych pismach.
2. W razie zawarcia **Umowy** na cudzy rachunek, obowiązek określony w ust. 1 spoczywa zarówno na **Ubezpieczającym**, jak i na **Ubezpieczonym**, chyba że **Ubezpieczony** nie wiedział o zawarciu **Umowy** na jego rachunek.
3. **Ubezpieczyciel** nie ponosi odpowiedzialności, jeśli **zdarzenie** jest następstwem tych okoliczności, o których **Ubezpieczyciel** nie wiedział, bądź co do których miał błędne informacje na skutek naruszenia obowiązku wskazanego w ust. 1. Jeżeli obowiązek ten naruszono z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że **zdarzenie** i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzednim.

Obowiązek informowania o zmianach okoliczności w czasie trwania Umowy § 13

1. **Ubezpieczający** oraz **Ubezpieczony** mają obowiązek informowania **Ubezpieczyciela** o zmianach wszelkich okoliczności, o które **Ubezpieczyciel** zapytywał formularzu wniosku ubezpieczeniowego lub w **polisie** albo w innych pismach przed zawarciem **Umowy**.
2. **Ubezpieczyciel** nie ponosi odpowiedzialności, jeśli **zdarzenie** jest następstwem tych okoliczności, o których **Ubezpieczyciel** nie wiedział, bądź co do których miał błędne informacje na skutek naruszenia obowiązku wskazanego w ust. 1. Jeżeli obowiązek ten naruszono z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA W PAKIECIE CONCORDIA AGRO EKSPERT

zdarzenie i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzednim.

Przeciwdziałanie szkodzie i ratowanie przedmiotu ubezpieczenia § 14

- W przypadku uzyskania informacji o zajściu **zdarzenia**, które może powodować odpowiedzialność **Ubezpieczyciela**, **Ubezpieczony** powinien użyć wszelkich dostępnych środków w celu:
 - zapobieżenia **szkodzie** lub ratowania **przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą**;
 - jeśli **szkoda** już wystąpiła:
 - odwrócenia **szkody**,
 - zmniejszenia rozmiarów **szkody** lub zapobieżenia jej powiększeniu.
- O ile to możliwe, **Ubezpieczony** powinien także podjąć wszelkie kroki zabezpieczające możliwość dochodzenia przez **Ubezpieczyciela** roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za **szkodę**.
- Jeżeli **Ubezpieczony** z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa nie wykonał obowiązków, o których mowa w ust. 1 lub 2, **Ubezpieczyciel** nie ponosi odpowiedzialności za taką **szkodę** lub jej część, która jest związana z niewykonaniem tych obowiązków. W przypadku, gdy świadczenie zostało już wypłacone, **Ubezpieczyciel** może domagać się zwrotu całości wypłaconego świadczenia bądź jego odpowiedniej części (w takim zakresie, w jakim istnieje związek przyczynowy pomiędzy **szkodą** a niewykonaniem obowiązków **Ubezpieczonego**).

Postępowanie w razie zajścia zdarzenia § 15

- W przypadku wystąpienia **zdarzenia Ubezpieczonego** powinien podjąć działania przewidziane w **OWU** dla danego rodzaju ubezpieczenia.
- Jeśli **Ubezpieczony** nie wykona obowiązków wskazanych w ust. 1 (z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa) i na skutek tego niemożliwe jest w **postępowaniu likwidacyjnym** ustalenie okoliczności lub skutków **zdarzenia** – **Ubezpieczyciel** nie wypłaci świadczenia bądź jego części – proporcjonalnie do zakresu, w jakim brak możliwości ustalenia okoliczności lub skutków **zdarzenia**. Jednak **Ubezpieczyciel** wypłaci świadczenie w przypadku, gdy poszkodowany udowodni zasadność i wysokość dochodzonego roszczenia.
- Ponadto, jeżeli **Ubezpieczony**, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, nie wykonał obowiązków, o których mowa w ust. 1, czego skutkiem jest:
 - brak możliwości odwrócenia **szkody**,
 - powiększenie **szkody** lub
 - brak możliwości skutecznego dochodzenia przez **Ubezpieczyciela** roszczeń regresowych,**Ubezpieczyciel** nie ponosi odpowiedzialności za taką **szkodę** lub jej część, która jest związana z niewykonaniem tych obowiązków. W przypadku, gdy świadczenie zostało już wypłacone, **Ubezpieczyciel** może domagać się zwrotu całości wypłaconego świadczenia bądź jego odpowiedniej części (w takim zakresie, w jakim istnieje związek przyczynowy pomiędzy **szkodą** bądź brakiem możliwości dochodzenia roszczeń regresowych przez **Ubezpieczyciela** a niewykonaniem obowiązków **Ubezpieczonego**).

Obowiązki Ubezpieczyciela § 16

Poza innymi obowiązkami wynikającymi z **Umowy**, na **Ubezpieczyciela** spoczywają również następujące obowiązki:

- terminowo oraz z należytą starannością wykonywać zobowiązania przewidziane **Umową ubezpieczenia**;
- przyjmować oświadczenia kierowane ze strony **Ubezpieczającego**, **Ubezpieczonego** i innych osób **Uprawnionych**;
- informować osoby **Uprawnione** do otrzymania świadczenia o wszelkich dokumentach niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** i rozmiaru **szkody**;
- zawiać osoby **Uprawnione** do świadczenia o przyczynach niezaspokojenia ich roszczeń w części lub całości.

LIKwidacja SZKODY I WYPŁATA Świadczenia

Sposób ustalania wysokości szkody § 17

W razie zajścia **zdarzenia**, wysokość **szkody** w **przedmiocie ubezpieczenia** ustala się według zasad przewidzianych w **OWU** dla danego rodzaju ubezpieczenia.

Świadczenie ubezpieczeniowe § 18

- O ile postanowienia **OWU** dotyczące danego ubezpieczenia nie stanowią inaczej, świadczenie ubezpieczeniowe polega na wypłacie przez **Ubezpieczyciela** **odszkodowania** w przypadku zajścia **zdarzenia** ubezpieczeniowego.
- Z wyłączeniem zapisów Rozdziału IV, w odniesieniu do świadczeń **Ubezpieczyciela** polegających na organizacji bądź świadczeniu usługi, nie mają zastosowania §§ 19 do 24. Tryb korzystania ze świadczeń **Ubezpieczyciela** określają zapisy **OWU** dotyczące danego ubezpieczenia.

3. Wysokość **odszkodowania** równa jest wysokości poniesionej **szkody**, z uwzględnieniem ograniczeń zakresu ubezpieczenia wynikających z **OWU** i treści **Umowy**.

4. Poza wypłacanym **odszkodowaniem**, **Ubezpieczyciel** zwraca również wszelkie koszty związane z podjętymi przez **Ubezpieczonego** działaniami związanymi z ratowaniem **przedmiotu ubezpieczenia** oraz zabezpieczeniem roszczeń regresowych, o których to działaniach mowa w § 14 ust. 1 lub 2. Koszty te zostaną zwrócone przez **Ubezpieczyciela** w granicach **sumy ubezpieczenia** dotyczącej **przedmiotu ubezpieczenia**, którego te działania dotyczyły. Zwrot kosztów należy się pod warunkiem, że działania te były celowe – nawet, jeśli okazały się nieskuteczne.

Postępowanie wyjaśniające § 19

Po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu **zdarzenia** losowego objętego **ochroną ubezpieczeniową**, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, zakład ubezpieczeń informuje o tym **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego**, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego **zdarzenia**, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczenia, a także informuje osobę występującą z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub wysokości świadczenia, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.

Rzeczoznawcy (eksperti) § 20

- Zarówno **Ubezpieczony**, jak i **Ubezpieczyciel**, mogą powołać rzeczoznawców (ekspertów) w celu ustalenia przyczyny i wysokości **szkody**.
- W razie rozbieżności w opiniach rzeczoznawców, strony mogą powołać rzeczoznawcę opiniującego, który – na podstawie przedłożonych do wglądu ekspertów i własnej oceny stanu faktycznego – wydaje wiążącą strony opinię.
- O ile **Umowa** nie stanowi inaczej, każda ze stron ponosi koszty rzeczoznawcy, którego powołała. Koszty rzeczoznawcy opiniującego, o którym mowa w ust. 2, ponoszą obie strony w równych częściach.

Dokumenty niezbędne do wypłaty świadczenia § 21

- Ubezpieczyciel** zastrzega sobie prawo weryfikacji przedłożonych przez **Ubezpieczonego** rachunków, kosztorysów i innych dokumentów oraz zasięgnięcia opinii specjalistów.
- Ubezpieczyciel** ma prawo wyznaczenia niezależnego eksperta w celu określenia przyczyny, wysokości **szkody** i należnego świadczenia oraz w celu udzielenia **Ubezpieczonemu** instrukcji i wskazówek dotyczących postępowania zmierzającego do złagodzenia skutków **zdarzenia** lub zminimalizowania wysokości **szkody**.
- Ubezpieczony** jest obowiązany dostarczyć **Ubezpieczycielowi** lub wyznaczonemu przez niego ekspertowi wskazane przez nich dokumenty, niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę świadczenia.

Termin i podstawa wypłaty świadczenia § 22

- Ubezpieczyciel** wypłaca świadczenie na podstawie uznania roszczenia **Uprawnionego z Umowy** w wyniku własnych ustaleń dokonanych po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu **zdarzenia**, zawartej ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
- Ubezpieczyciel** obowiązany jest do wypłaty bezspornej części świadczenia w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o **zdarzeniu** lub – jeżeli w tym terminie wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** albo wysokości świadczenia, mimo zachowania należytej staranności okazało się niemożliwe – w terminie 14 dni od daty wyjaśnienia okoliczności **zdarzenia**, jednakże bezsporna część świadczenia zostanie wypłacona w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia o **zdarzeniu**.
- Jeżeli w terminach określonych w **Umowie** lub ustawie **Ubezpieczyciel** nie wypłaci świadczenia, zawiadamia pisemnie osobę zgłaszającą roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub części.
- Jeżeli świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, **Ubezpieczyciel** informuje o tym pisemnie osobę występującą z roszczeniem, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty świadczenia, z pouczeniem o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

Przebieg roszczeń odszkodowawczych na Ubezpieczyciela § 23

- Z dniem wypłaty **odszkodowania**, przysługujące **Ubezpieczonemu** roszczenie do **osoby trzeciej** odpowiedzialnej za **szkodę**, do wysokości wypłaconego **odszkodowania**, przechodzi na **Ubezpieczyciela**.
- Rozszczenie, o którym mowa w ust. 1, nie przechodzi na **Ubezpieczyciela**, jeśli sprawcą **szkody** jest osoba, z którą

Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że osoba ta wyraziła **szkodę** umyślnie.

- Ubezpieczający** obowiązany jest dostarczyć **Ubezpieczycielowi** wszelkie informacje i dokumenty oraz dokonać czynności niezbędnych dla skutecznego dochodzenia przez **Ubezpieczyciela** praw określonych w ust. 1. Skutki uchybienia powyższemu obowiązkowi określa § 14 ust. 3.
- W razie zrzeczenia się przez **Ubezpieczającego** – bez zgody **Ubezpieczyciela** – praw, o których mowa w ust. 1, **Ubezpieczyciel** może odmówić wypłaty **odszkodowania** w całości lub w części, chyba że nie miało to wpływu na możliwość skutecznego dochodzenia przez **Ubezpieczyciela** roszczeń regresowych wobec sprawcy **szkody**.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 24

Prawem właściwym dla **Umowy ubezpieczenia** jest prawo polskie.

§ 25

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia zostały zatwierdzone **Uchwałą Zarządu CONCORDIA POLSKA TUW** i wchodzi w życie z dniem **1 stycznia 2016 r.**, mając zastosowanie do umów zawieranych od tego dnia.

Rozdział II AGRO CASCO

Przedmiot ubezpieczenia § 1

- Przedmiotem ubezpieczenia** mogą być **maszyny rolnicze, narzędzia rolnicze** oraz **dodatkowe wyposażenie maszyn rolniczej**, będące własnością **Ubezpieczonego**.
- Ubezpieczeniem mogą zostać objęte następujące **maszyny rolnicze**:
 - ciągniki rolnicze** oraz **nośniki narzędzi rolniczych**;
 - kombajny rolnicze i siewczarnie polowe;
 - samobieżne, ciągnięte lub zawieszane opryskiwacze polowe;
 - kultywatory, agregaty uprawowe, siewniki, rozrzutniki;
 - kosiarki, zgrabarki;
 - prasy rolnicze;
 - środki transportu bez własnego napędu;
 - rolnicze przewoźne suszarnie do zbóż i kukurydzy;
 - inne **maszyny rolnicze** przyjęte do ubezpieczenia przez **Ubezpieczyciela**.
- Ubezpieczeniem mogą zostać objęte następujące **narzędzia rolnicze**:
 - hederu do zbioru zbóż, przystawki do zbioru kukurydzy, stoły do rzepaku, wózki do hederu w odniesieniu do kombajnów zbożowych;
 - przystawki do samojedźnych siewczarni polowych;
 - ładowce czołowe;
 - inne **narzędzia rolnicze** przyjęte do ubezpieczenia przez **Ubezpieczyciela**.
- Ubezpieczeniem może zostać objęte następujące **wyposażenie dodatkowe maszyn rolniczej**:
 - dodatkowe obciążniki;
 - kofa bliźniacze;
 - systemy GPS umożliwiające jazdę równoległą;
 - inne wyposażenie dodatkowe, przyjęte do ubezpieczenia przez **Ubezpieczyciela**.
- Przedmiotem ubezpieczenia** jest wyłącznie mienie wskazane wyraźnie w **polisie**, w sposób umożliwiający jego identyfikację.

Zakres ubezpieczenia § 2

- Zakres ubezpieczenia obejmuje **szkody** powstałe w **przedmiocie ubezpieczenia**, spowodowane uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą **przedmiotu ubezpieczenia** lub jego części, wskutek wszelkich **zdarzeń** niezależnych od woli **Ubezpieczającego**, **Ubezpieczonego** lub **osoby uprawnionej** do korzystania z **przedmiotu ubezpieczenia**, z zastrzeżeniem wyłączeń odpowiedzialności określonych w niniejszych **OWU**.
- O ile z zapisów **OWU** nie wynika inaczej, **ochroną ubezpieczeniową** jest objęta wyłącznie **szkoda** polegająca na stracie rzeczywiście, to jest kosztu przywrócenia **przedmiotu ubezpieczenia** do stanu poprzedniego lub **szkodie** wynikającej z utraty **przedmiotu ubezpieczenia**.
- W granicach **sumy ubezpieczenia** danego **przedmiotu ubezpieczenia**, ochroną objęte są także **szkody** powstałe bezpośrednio wskutek akcji gaśniczej, ratowniczej, wyburzenia lub odgruzowania, prowadzonych w związku z wystąpieniem w odniesieniu do tego **przedmiotu ubezpieczenia** zdarzeń, za które **Ubezpieczyciel** ponosi odpowiedzialność.
- Ubezpieczyciel**, poza **odszkodowaniem za szkodę w przedmiocie ubezpieczenia**, pokrywa również następujące udokumentowane koszty oraz uzasadnione okolicznościami **szkody** wydatki na:
 - uzasadniony ekonomicznie transport uszkodzonego **przedmiotu ubezpieczenia** do najbliższego zakładu naprawczego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej

- albo miejsca zamieszkania, po otrzymaniu pisemnej akceptacji **Ubezpieczyciela**;
- 2) parkowania po wystąpieniu **szkody** do czasu dokonania oględzin przez **Ubezpieczyciela**, po otrzymaniu akceptacji **Ubezpieczyciela**.
5. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 4, nie może łącznie przekroczyć wartości określonej w Tabeli nr 1, chyba że **Ubezpieczyciel** wcześniej wyrazi zgodę na poniesienie wyższych kosztów.
 6. Ubezpieczenie obejmuje **szkody** materialne powstałe w bezpośrednim następstwie zdarzeń wchodzących w zakres **ochrony ubezpieczeniowej**, zaistniałych na terytorium:
 - 1) Rzeczypospolitej Polskiej lub
 - 2) Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych państw wskazanych w **polisie**, jeżeli **Ubezpieczyciel** wyrazi na to zgodę.
 7. **Ubezpieczyciel** pokrywa również dodatkowo wartość utraconych lub uszkodzonych **plodów rolnych**, o ile uległy one zniszczeniu w trakcie transportu tych **plodów w maszynie rolniczej**, podczas **zdarzenia** wyrządzającego **szkodę w maszynie rolniczej** będącej **przedmiotem ubezpieczenia**, która to **szkoda** jest objęta odpowiedzialnością **Ubezpieczyciela** zgodnie z niniejszymi **OWU**. Odpowiedzialność **Ubezpieczyciela** w tym zakresie zależy od wariantu ubezpieczenia oraz istnieje na warunkach określonych w Tabeli nr 1.
 8. **Ubezpieczyciel** pokrywa również dodatkowo koszt wynajęcia zastępczej **maszyny rolniczej, narzędzia rolniczego lub wyposażenia dodatkowego maszyny rolniczej**, jeśli **szkoda w przedmiocie ubezpieczenia** jest objęta odpowiedzialnością **Ubezpieczyciela** zgodnie z niniejszymi **OWU**. Odpowiedzialność **Ubezpieczyciela** w tym zakresie zależy od wariantu ubezpieczenia oraz istnieje na warunkach określonych w Tabeli nr 1.
 9. W odniesieniu do **szkód** i zdarzeń wymienionych poniżej, w zależności od wybranego wariantu ubezpieczenia, zastosowanie znajdują szczególne zasady odpowiedzialności określone w Tabeli nr 1:
 - 1) **kradzież przedmiotu ubezpieczenia** lub jego części;
 - 2) **szkody w ogumieniu**;
 - 3) **szkody w szybach**;
 - 4) **awaria przedmiotu ubezpieczenia**.
 10. Szczególne zasady odpowiedzialności, o których mowa w ust. 9 pkt 4), nie dotyczą **szkody** będącej następstwem innego niż **awaria zdarzenia** niezależnego od woli **Ubezpieczającego, Ubezpieczonego** lub **osoby Uprawnionej**, jeżeli **zdarzenie** takie jest bezpośrednio spowodowane **awarią**.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności § 3

1. Ubezpieczeniem nie są objęte **przedmioty ubezpieczenia**:
 - 1) złożone poza zakładem produkcyjnym producenta (tzw. składaki);
 - 2) wykonane systemem gospodarczym (tzw. samy).
2. **Ochrona ubezpieczeniowa** nie obejmuje **szkód w przedmiotach ubezpieczenia** pochodzących z **kradzieży** lub innego przestępstwa. Wyłączenie to jednak nie ma zastosowania, jeżeli:
 - 1) do dnia zajścia **zdarzenia, Ubezpieczony** stał się właścicielem **przedmiotu ubezpieczenia** albo
 - 2) prawny właściciel **przedmiotu ubezpieczenia** wyraził zgodę na wypłatę **odszkodowania** na rzecz **Ubezpieczonego**.
3. W przypadkach ujawnienia okoliczności opisanych w ust. 1 lub 2, **Umowa** jest uważana za bezskuteczną, a zapłacona składka podlega zwrotowi, chyba że **Ubezpieczający** nie miał świadomości tych okoliczności i przy zachowaniu należytej staranności, nie był w stanie się o nich dowiedzieć. W takim przypadku **Umowa** jest skuteczna i **ochrona ubezpieczeniowa** jest udzielana.
4. Niezależnie od wspólnych wyłączeń odpowiedzialności, **Ubezpieczyciel** nie odpowiada za **szkody**:
 - 1) których wysokość nie przekracza kwoty określonej w Tabeli nr 1 (**franszyza integralna**), chyba że strony umówiły się inaczej;
 - 2) dotyczące materiałów pędnych, eksploatacyjnych lub smarynych lub związane z koniecznością uzupełnienia lub wymiany takich materiałów w następstwie **szkody w przedmiocie ubezpieczenia**;
 - 3) polegające na naturalnym zużyciu **przedmiotu ubezpieczenia** lub jego części w wyniku eksploatacji (**szkody** eksploatacyjne), w tym polegające na korozji, ścieraniu, utlenieniu, odbarwieniu, zawilgoceniu, zaplesnieniu, oddziaływaniu normalnych warunków atmosferycznych oraz pogorszeniu się stanu technicznego wskutek długotrwałego postoju; jeśli jednak bezpośrednio wskutek takiej **szkody** eksploatacyjnej dojdzie do **zdarzenia**, o którym mowa w § 2 ust. 1, **Ubezpieczyciel** ponosi odpowiedzialność za **szkodę** będącą następstwem takiego **zdarzenia**;
 - 4) polegające na utracie lub wynikające z niewłaściwego doboru paliwa, płynów lub materiałów eksploatacyjnych;
 - 5) polegające na uszkodzeniu silnika w wyniku zassania wody podczas próby uruchomienia lub pracy silnika w warunkach stwarzających takie zagrożenie;
 - 6) spowodowane **wybuchem** w silnikach, gdy **wybuch** związany był z ich naturalną funkcją;

- 7) wynikające z wad produkcyjnych, konstrukcyjnych, wykonania lub modyfikacji **przedmiotu ubezpieczenia**;
 - 8) polegające na spadku wartości handlowej **przedmiotu ubezpieczenia** w następstwie zgłoszonej **szkody**;
 - 9) wyrządzone przez przewożony ładunek;
 - 10) podczas transportu **przedmiotu ubezpieczenia**, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. Wyłączenie odpowiedzialności **Ubezpieczyciela**, o którym mowa w ust. 4 pkt 10), nie dotyczy:
 - 1) **maszyn rolniczych** zawieszanych na **ciągnikach rolniczych** lub ciągniętych przez **ciągniki rolnicze**;
 - 2) **narzędzi rolniczych** transportowanych na przyczepach (naczeпах, wózkach) specjalnie do tego celu przystosowanych.
 6. Ubezpieczenie nie obejmuje także **szkód** powstałych:
 - 1) na skutek **przywłaszczenia przedmiotu ubezpieczenia**, w szczególności **kradzieży** bądź sprzedaży **przedmiotu ubezpieczenia**, która miała miejsce w trakcie **przywłaszczenia**;
 - 2) podczas używania **przedmiotu ubezpieczenia** jako narzędzia przestępstwa;
 - 3) w wyniku użytkowania **przedmiotu ubezpieczenia** niezgodnie z jego przeznaczeniem, chyba że nie miało to wpływu na powstanie ani rozmiar **szkody**;
 - 4) w **przedmiotach ubezpieczenia** uczestniczących w akcjach protestacyjnych, strajkach, rozruchach, zamieszkach, aktach terroryzmu, sabotażu lub blokadach dróg;
 - 5) wskutek **kradzieży**, jeżeli:
 - a) doszło do naruszenia przez **Ubezpieczonego** obowiązków wskazanych w § 5 ust. 1, chyba że naruszenie to nie miało wpływu na **kradzież przedmiotu ubezpieczenia** bądź możliwość jego odzyskania przez organy ścigania;
 - b) jeżeli poszkodowany nie dokonał na żądanie **Ubezpieczyciela** przeniesienia praw własności do **przedmiotu ubezpieczenia** na **Ubezpieczyciela** przed wypłatą **odszkodowania** przez **Ubezpieczyciela**;
 - 6) wskutek naruszenia przez **Ubezpieczonego** obowiązków, o których mowa w § 5 ust. 2 lub 3 (zasady wyłączenia odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** w tym zakresie zostały określone w § 5 ust. 4);
 - 7) wskutek działań osób, które znajdowały się w stanie nietrzeźwości lub były pod wpływem narkotyków, środków psychotropowych lub innych podobnie działających środków, według przepisów prawa państwa na terytorium którego miało miejsce **zdarzenia**, chyba że nie miało to wpływu na powstanie ani rozmiar **szkody**;
 - 8) podczas obsługiwania **przedmiotu ubezpieczenia** przez osoby nieposiadające właściwych wymaganych prawem uprawnień do obsługi **przedmiotu ubezpieczenia**, chyba że nie miało to wpływu na powstanie albo rozmiar **szkody**;
 - 9) podczas powierzenia **przedmiotu ubezpieczenia** do wykonania w nim określonej usługi (np. napraw i konserwacji, diagnostyki, czyszczenia), chyba że **zdarzenie** miało charakter niezwiązany z samą usługą;
 - 10) podczas **niestandardowego wykorzystywania przedmiotu ubezpieczenia**;
 - 11) w postaci utraconych zysków oraz poniesionych strat wynikających ze zobowiązań i umów.
 7. O ile nie umówiono się inaczej, rozszerzając ochronę ubezpieczeniową:
 - 1) ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje **szkód** związanych z lub powstałych w trakcie **usługowego wykorzystania przedmiotu ubezpieczenia**;
 - 2) ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje **szkód** w szybach;
 - 3) do każdej **szkody** ma zastosowanie **udział własny** w wysokości 1% **sumy ubezpieczenia**, nie mniej niż 1 000 zł; Jednak ten **udział własny** nie ma zastosowania w odniesieniu do:
 - a) wskazanych w Tabeli nr 1 **szkód**, w odniesieniu do których obowiązuje kwotowy górny limit odpowiedzialności;
 - b) **szkód** polegających na **kradzieży przedmiotu ubezpieczenia** lub jego części;
 - c) **szkód** spowodowanych **awarią** (w stosunku do tych **szkód** obowiązuje odrębny **udział własny** na zasadach wskazanych w Tabeli nr 1);
 - 4) do każdej powstałej w **maszynie rolniczej** będącej pojazdem samobieżnym, jeżeli osoba kierująca tą maszyną w chwili zdarzenia nie miała ukończonego 25 roku życia zastosowanie ma **udział własny** w wysokości 20% **szkody**;
 - 5) zastosowanie ma **udział własny** w wysokości 20% **szkody** w odniesieniu do drugiej i każdej kolejnej **szkody** powstałej w jednym okresie ubezpieczenia.
 8. **Odszkodowanie** może ulec umniejszeniu w przypadku niedoubezpieczenia **przedmiotu ubezpieczenia**, na zasadach wskazanych w § 4 ust. 8 i 9 i 11 pkt 2).

Suma ubezpieczenia § 4

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, **sumę ubezpieczenia** oddzielnie dla każdego **przedmiotu ubezpieczenia** ustala **Ubezpieczający** w porozumieniu z **Ubezpieczycielem**.

2. **Ubezpieczający** może również wskazać wspólną **sumę ubezpieczenia** dla kilku **przedmiotów ubezpieczenia**. Postanowienia ust. 3 do 7 stosuje się odpowiednio.
3. Z zastrzeżeniem ust. 4, **suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia** powinna odpowiadać wartości rynkowej **przedmiotu ubezpieczenia**.
4. **Sumę ubezpieczenia fabrycznie nowego przedmiotu ubezpieczenia** można ustalić w kwocie określonej na fakturze zakupu **przedmiotu ubezpieczenia**.
5. Podstawą do ustalenia **sumy ubezpieczenia**, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3 i 4, może stanowić wartość netto (bez VAT) bądź wartość brutto (z VAT) **przedmiotu ubezpieczenia**. Decyzję w tym zakresie podejmuje **Ubezpieczający**.
6. **Suma ubezpieczenia** nie ulega umniejszeniu o kwotę wypłaconego **odszkodowania**.
7. Jeżeli w okresie objętym **Umową** nastąpi wzrost wartości **przedmiotu ubezpieczenia, Ubezpieczający** może zgłosić ten fakt **Ubezpieczycielowi** i za jego zgodą dokonać podwyższenia **sumy ubezpieczenia** (doubezpieczenia), opłacając dodatkową składkę.
8. W przypadku niedoubezpieczenia **przedmiotu ubezpieczenia** wysokość **szkody** stanowiącą podstawę do wyliczenia wysokości **odszkodowania** jest umniejszana w takim stopniu, w jakim przyjęta **suma ubezpieczenia** pozostaje do wartości **przedmiotu ubezpieczenia** w dniu zawierania **Umowy**. Zasada ta ma jednak zastosowanie wyłącznie do **szkody** będącej **szkodą całkowitą**.
9. Przez niedoubezpieczenie rozumie się sytuację, w której przyjęta w chwili zawierania **Umowy** **suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia** jest niższa o przynajmniej 20% od **sumy ubezpieczenia**, która powinna być zostać ustalona, zgodnie z postanowieniami ust. 3 lub 4 na dzień zawierania **Umowy**.
10. Z zastrzeżeniem ust. 11, w przypadku przyjęcia przez **Ubezpieczającego** łącznej **sumy ubezpieczenia** dla kilku **przedmiotów ubezpieczenia**, zgodnie z ust. 2, w przypadku **szkody, Ubezpieczyciel** dokona ustalenia **sumy ubezpieczenia** przypadającej na poszczególne **przedmioty ubezpieczenia**, kierując się zasadami określonymi w ust. 3 i 4.
11. W przypadku, w którym łączna **suma ubezpieczenia** przypadająca na wszystkie **przedmioty ubezpieczenia** jest niższa niż kwota wynikająca ze zsumowania **sum ubezpieczenia**, które zgodnie z postanowieniami ust. 3 lub 4 powinny zostać ustalone dla poszczególnych **przedmiotów ubezpieczenia**:
 - 1) **Ubezpieczyciel** w przypadku **szkody** dokona ustalenia **sumy ubezpieczenia** przypadającej na poszczególne **przedmioty ubezpieczenia**, kierując się zasadami określonymi w ust. 3 i 4, jednak zmniejszając jednocześnie **sumę ubezpieczenia** na każdy z ubezpieczonych przedmiotów w takiej proporcji, aby kwota wynikająca ze zsumowania tych umniejszonych w ten sposób **sum ubezpieczenia** odpowiadała łącznej **sumie ubezpieczenia**;
 - 2) w odniesieniu do **sum ubezpieczenia** poszczególnych **przedmiotów ubezpieczenia** umniejszonych zgodnie z postanowieniami pkt 1) zastosowanie mają postanowienia ust. 9, co oznacza, że w przypadku niedoubezpieczenia **przedmiotu ubezpieczenia** **odszkodowanie** za **szkodę** w tym przedmiocie wylicza się z uwzględnieniem postanowień ust. 8.

Obowiązki Ubezpieczonego § 5

1. Niezależnie od obowiązków wskazanych w Rozdziale I **OWU**, do obowiązków **Ubezpieczonego** należą:
 - 1) zabezpieczanie **przedmiotu ubezpieczenia** będącego **pojazdem** przed **kradzieżą** w sposób przewidziany w jego konstrukcji;
 - 2) w przypadku przebywania poza **maszyną rolniczą** będącą **pojazdem** samobieżnym – należyte zabezpieczenie poza **pojazdem** kluczy i dokumentów **pojazdu** w postaci dowodu rejestracyjnego i karty **pojazdu** (o ile takie zostały wydane). Przez należyte zabezpieczenie tych przedmiotów poza **pojazdem** należy rozumieć zabezpieczenie tych przedmiotów w miejscu innym niż **pojazd** w taki sposób, aby uniemożliwić łatwy dostęp do tych przedmiotów **osobom trzecim**, innym niż **kierowca**. W szczególności należy przez to rozumieć przechowywanie tych przedmiotów w miejscu znajdującym się w zasięgu wzroku **kierowcy**, bądź przechowywanie tych przedmiotów w zamkniętym budynku, pomieszczeniu lub meblach, do których **osoby trzecie**, inne niż **kierowca**, nie posiadają normalnego dostępu.
2. **Ubezpieczony** zobowiązany jest do transportu **narzędzi rolniczych** na przyczepach (naczeпах, wózkach) specjalnie do tego celu przystosowanych, o ile wymóg taki wynika z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa bądź zaleceń lub instrukcji obsługi wydanych przez producenta **narzędzia rolniczego**.
3. Do obowiązków **Ubezpieczonego** należą również:
 - 1) przestrzeganie przepisów mających na celu zapobieganie powstaniu **szkody**, w szczególności przepisów o budowie i eksploatacji mienia danego rodzaju, dozoru technicznego nad urządzeniami oraz przepisów o ochronie przeciwpożarowej; powyższy obowiązek dotyczy zarówno **przedmiotu**

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA W PAKIECIE CONCORDIA AGRO EKSPERT

- ubezpieczenia, jak i innego mienia należącego do **Ubezpieczonego**;
- 2) przestrzeganie instrukcji obsługi poszczególnych urządzeń; powyższy obowiązek dotyczy zarówno **przedmiotu ubezpieczenia**, jak i innego mienia należącego do **Ubezpieczonego**;
 - 3) utrzymanie budynków i pomieszczeń, w których znajdują się **przedmioty ubezpieczenia** w należytym stanie technicznym.
4. W przypadku niedopełnienia przez **Ubezpieczonego** któregokolwiek z obowiązków, o których mowa w ust. 1-3, **Ubezpieczyciel** może odmówić wypłaty **odszkodowania** w części lub całości – w zależności od zakresu, w którym niedopełnienie tych obowiązków miało wpływ na powstanie **szkody** lub jej rozmiar, bądź możliwości odwrócenia **szkody**.
5. W przypadku wystąpienia **szkody**, do obowiązków **Ubezpieczonego** należy:
- 1) poinformowanie o tym fakcie **Ubezpieczyciela** (nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od daty jej powstania lub uzyskania o niej wiadomości);
 - 2) niezwłoczne powiadomienie najbliższej dla miejsca **szkody** jednostki policji o każdej **szkodzie**, która mogła powstać w wyniku przestępstwa i uzyskanie pisemnego potwierdzenia tego faktu z wyszczególnieniem uszkodzonych lub utraconych przedmiotów, najpóźniej w terminie 24 godzin od momentu powzięcia informacji o **szkodzie**;
 - 3) w przypadku **zdarzenia** powstałego w wyniku **kolizji drogowej** – o ile jest to możliwe – ustalenie:
 - a) danych innych uczestników **zdarzenia** oraz świadków;
 - b) czy sprawca **zdarzenia** jest ubezpieczony w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych i w jakim towarzystwie ubezpieczeniowym;
 - c) numeru **polisy** sprawcy potwierdzającej zawarcie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych;
 - 4) zaniechanie dokonywania jakichkolwiek zmian w **przedmiocie ubezpieczenia** oraz rozpoczęcia naprawy bez wcześniejszego przeprowadzenia jego oględzin przez przedstawiciela **Ubezpieczyciela** i jego zgody; **Ubezpieczyciel** nie może powoływać się na to postanowienie, jeżeli nie dokonał oględzin w ciągu 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o **szkodzie**;
 - 5) wypełnienie wymaganych przez **Ubezpieczyciela** dokumentów, w szczególności druku zgłoszenia **szkody**, w którym należy opisać rzeczywisty przebieg **zdarzenia** i okoliczności powstania **szkody**;
 - 6) podjęcie aktywnej współpracy z **Ubezpieczycielem** w celu wyjaśnienia wszelkich okoliczności powstania **szkody** i ustalenia jej wysokości;
 - 7) stosowanie się do zaleceń **Ubezpieczyciela** oraz udzielanie mu informacji i niezbędnych pełnomocnictw w zakresie koniecznym do wyjaśnienia okoliczności i przyczyn wystąpienia **szkody** oraz osób odpowiedzialnych za jej powstanie;
 - 8) umożliwienie **Ubezpieczycielowi** ustalenia okoliczności powstania **szkody**, jej rodzaju i wysokości, jak również udzielenie w tym zakresie wszelkich wyjaśnień oraz przedstawienie niezbędnych dowodów;
 - 9) w przypadku **kradzieży** – przedłożenie:
 - a) dokumentów potwierdzających wejście przez **Ubezpieczonego** w posiadanie **przedmiotu ubezpieczenia** w sposób zgodny z prawem (np. umowa kupna-sprzedaży, faktura zakupu);
 - b) o ile **przedmiot ubezpieczenia** nie został utracony wskutek **rozboju** – kluczy oraz dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 2).
6. Konsekwencje niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 5 określa § 15 ust. 2 i 3 Rozdziału I **OWU**.
7. W odniesieniu **przedmiotów ubezpieczenia**, które nie są w danym momencie wykorzystywane do prac, do obowiązków **Ubezpieczonego** należy również zabezpieczenie ich przed **kradzieżą** w sposób opisany poniżej:
- 1) **przedmioty ubezpieczenia** powinny być przechowywane w pomieszczeniach należycie zabezpieczonych, w których wszystkie drzwi prowadzące do pomieszczeń powinny być w dobrym stanie technicznym oraz tak skonstruowane, osadzone i zamknięte, aby ich wylamanie lub wyważenie nie było możliwe bez użycia siły i narzędzi. Drzwi powinny być zaopatrzone w co najmniej jeden zamek wielozapadkowy lub kłódkę wielozapadkową. Przy drzwiach dwuskrzydłowych (zawieszonych na zawiasach lub rozsuwanych na prowadnicach), jedno skrzydło powinno być unieruchomione zasuwaniami od góry i od dołu;
 - 2) Klucze do pomieszczenia, w którym znajdują się **przedmioty ubezpieczenia**, powinny być przechowywane w sposób chroniący je przed **kradzieżą** i uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieupoważnionym. W razie zgubienia kluczy albo ich **kradzieży** (także zapasowych), **Ubezpieczony** po otrzymaniu o tym wiadomości, obowiązany jest bezzwłocznie zmienić zamknięcia;
 - 3) za miejsce przechowywania należyce zabezpieczone uważa się również **place składowe** i **podwórza** trwale ogrodzone, będące miejscem postoju lub przechowywania **przedmiotu ubezpieczenia** będącego **maszyną rolniczą**, gdzie wszystkie bramy zamykane są co najmniej na kłódkę wielozapadkową.
 8. O ile strony nie umówią się inaczej, w przypadku braku spełnienia wymogów zabezpieczenia przed **kradzieżą** określonych w ust. 7, zastosowanie mają **udziały własne**. Wysokość **udziałów własnych** zależna jest od wariantu ubezpieczenia i określona została w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1
Z uwzględnieniem wszelkich innych ograniczeń i wyłączeń odpowiedzialności wynikających z **OWU**, zastosowanie mają określone w poniższej tabeli szczególne zasady odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** w **agro casco**, w zależności od wybranego wariantu ubezpieczenia.

Szczegółowe zasady odpowiedzialności Ubezpieczyciela	Odniesienie do	Wariant ubezpieczenia		
		Prestiż	Premium	Basic
Limit kosztów dodatkowych (transport, parking)	§ 2 ust. 5	20 000 zł	15 000 zł	5 000 zł
Limit odpowiedzialności za szkody w przewożonych plodach rolnych	§ 2 ust. 7	Wysokość szkody w przewożonych przez ubezpieczonego maszynę rolniczą plodach rolnych ustalana jest w sposób ryczałtowy i wynosi: 800 zł/t w odniesieniu do plodów rolnych będących ziarnami lub nasionami, 1 000 zł/t w odniesieniu do owoców, 500 zł/t w odniesieniu do warzyw oraz 200 zł/t w odniesieniu do pozostałych plodów rolnych . Limit odpowiedzialności Ubezpieczyciela na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia wynosi 5 000 zł.		
Wynajęcie zastępczego przedmiotu ubezpieczenia	§ 2 ust. 8	<p>1. Ubezpieczyciel odpowiada za koszty wynajęcia zastępczego przedmiotu ubezpieczenia, jeżeli:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) w momencie wystąpienia szkody, przedmiot ubezpieczenia był nie starszy niż 15 lat, b) w wyniku powstałej szkody objętej odpowiedzialnością Ubezpieczyciela, niemożliwe jest prowadzenie prac, do których przedmiot ubezpieczenia jest przeznaczony, c) okres unieruchomienia przedmiotu ubezpieczenia jest nie krótszy niż 3 dni, d) zachodzi konieczność wykorzystania zastępczego przedmiotu ubezpieczenia, e) początek okresu wynajmu rozpoczyna się w ciągu 30 dni od zdarzenia ubezpieczeniowego, f) Ubezpieczony przedstawi rachunki lub faktury związane z najmem zastępczego przedmiotu ubezpieczenia. <p>2. Koszty wynajmu zastępczego przedmiotu ubezpieczenia ustala się na podstawie cen usług obowiązujących na terytorium RP w dniu ustalenia wysokości szkody.</p> <p>3. Maksymalny okres wynajmu zastępczego przedmiotu ubezpieczenia nie może być dłuższy niż 7 dni.</p> <p>Limit odpowiedzialności Ubezpieczyciela za koszty wynajmu zastępczego przedmiotu ubezpieczenia wynosi na jedno i wszystkie zdarzenia 10% sumy ubezpieczenia tego przedmiotu, jednak nie więcej niż 5 000 zł.</p>		
Szczegółne zasady odpowiedzialności za kradzież przedmiotu ubezpieczenia	§ 2 ust. 9 pkt 1	Ubezpieczenie obejmuje kradzież przedmiotu ubezpieczenia , niezależnie od miejsca garażowania lub przechowywania.		Ubezpieczenie obejmuje kradzież przedmiotu ubezpieczenia z miejsca garażowania lub przechowywania (w miejscu wskazanym w Umowie ubezpieczenia – miejsce ubezpieczenia).
Udział własny w szkodach spowodowanych kradzieżą części przedmiotu ubezpieczenia		Nie dotyczy – zapisy OWU dotyczące udziału własnego nie mają zastosowania.		15% wysokości szkody

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA W PAKIECIE CONCORDIA AGRO EKSPERT

<p style="text-align: center;">Szkody w ogumieniu</p>	<p style="text-align: center;">§ 2 ust. 9 pkt 2</p>	<p>1. Ubezpieczyciel odpowiada za szkody w ogumieniu, o ile powstały one jednocześnie z uszkodzeniem lub zniszczeniem innych części przedmiotu ubezpieczenia, za uszkodzenie których wypłacane jest odszkodowanie.</p> <p>2. W przypadku uszkodzenia lub zniszczenia ogumienia bez jednoczesnego uszkodzenia lub zniszczenia innych części przedmiotu ubezpieczenia, Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność do wysokości 10% sumy ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia, nie więcej niż 5 000 zł. Limit 10% sumy ubezpieczenia nie obowiązuje dla szkód w kołach bliźniaczych, które są odrębnym przedmiotem ubezpieczenia.</p> <p>3. Odszkodowanie wypłacane jest wyłącznie za ten element ogumienia, który uległ uszkodzeniu i nie obejmuje ewentualnej konieczności wymiany pozostałych, nieszkodzonych elementów ogumienia, nawet jeśli taka konieczność wynika z przepisów prawa bądź z przyczyn technicznych.</p>	<p>1. Ubezpieczyciel odpowiada za szkody w ogumieniu, o ile powstały one jednocześnie z uszkodzeniem lub zniszczeniem innych części przedmiotu ubezpieczenia, za uszkodzenie których wypłacane jest odszkodowanie.</p> <p>2. Odszkodowanie wypłacane jest wyłącznie za ten element ogumienia, który uległ uszkodzeniu i nie obejmuje ewentualnej konieczności wymiany pozostałych, nieszkodzonych elementów ogumienia, nawet jeśli taka konieczność wynika z przepisów prawa bądź z przyczyn technicznych.</p>	
<p style="text-align: center;">Szkody w szybach</p>	<p style="text-align: center;">§ 2 ust. 9 pkt 3</p>	<p>1. Ubezpieczyciel odpowiada za szkody w szybach, niezależnie od przyczyny powstania szkody.</p> <p>2. Odpowiedzialność za szkody w szybach istnieje pod warunkiem, że strony rozszerzyły ochronę ubezpieczeniową w tym zakresie (§ 3 ust. 7 pkt 2).</p>	<p>1. Ubezpieczyciel odpowiada za szkody w szybach, jeżeli do takiej szkody doszło na skutek czynnika działającego na szybę bezpośrednio z zewnątrz.</p> <p>2. Odpowiedzialność za szkody w szybach istnieje pod warunkiem, że strony rozszerzyły ochronę ubezpieczeniową w tym zakresie (§ 3 ust. 7 pkt 2).</p>	
<p style="text-align: center;">Odpowiedzialność za szkody spowodowane awarią</p>	<p style="text-align: center;">§ 2 ust. 9 pkt 4</p>	<p>1. Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody spowodowane awarią, chyba że awaria została spowodowana przedostaniem się ciała obcego o rozmiarach nieprzewidzianych w konstrukcji przedmiotu ubezpieczenia. Limit odpowiedzialności Ubezpieczyciela z tego tytułu zostaje ograniczony kwotą nie większą niż 100 000 zł. Limit odpowiedzialności nie ma zastosowania, jeżeli okres ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia jest dłuższy niż 6 miesięcy.</p> <p>2. O ile nie umówiono się inaczej, do szkód spowodowanych awarią, za które Ubezpieczyciel odpowiada zgodnie z ust. 1 powyżej, ma zastosowanie udział własny w wysokości 1% sumy ubezpieczenia, nie mniej niż 5 000 zł.</p>	<p>1. Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody spowodowane awarią, chyba że awaria została spowodowana przedostaniem się ciała obcego o rozmiarach nieprzewidzianych w konstrukcji przedmiotu ubezpieczenia. Limit odpowiedzialności Ubezpieczyciela z tego tytułu zostaje ograniczony kwotą nie większą niż 50 000 zł.</p> <p>2. O ile nie umówiono się inaczej, do szkód spowodowanych awarią, za które Ubezpieczyciel odpowiada zgodnie z ust. 1 powyżej, ma zastosowanie udział własny w wysokości 1% sumy ubezpieczenia, nie mniej niż 5 000 zł.</p>	<p>Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody spowodowane awarią, nawet jeżeli awaria została spowodowana przedostaniem się ciała obcego o rozmiarach nieprzewidzianych w konstrukcji przedmiotu ubezpieczenia.</p>
<p style="text-align: center;">Franszyza integralna w szkodach spowodowanych kradzieżą części przedmiotu ubezpieczenia</p>	<p style="text-align: center;">§ 3 ust. 4 pkt 1</p>	<p>Nie dotyczy – zapisy OWU dotyczące franszyzy integralnej oraz udziałów własnych nie mają zastosowania.</p>	<p style="text-align: center;">1 000 zł</p>	<p style="text-align: center;">2 000 zł</p>
<p style="text-align: center;">Franszyza integralna w szkodach spowodowanych innymi przyczynami niż kradzieżą części przedmiotu ubezpieczenia</p>			<p>Nie dotyczy – zapisy OWU dotyczące franszyzy integralnej nie mają zastosowania.</p>	<p style="text-align: center;">1 000 zł</p>
<p style="text-align: center;">Udział własny w szkodzi kradzieżowej w przypadku niespełnienia wymogów zabezpieczenia przed kradzieżą</p>	<p style="text-align: center;">§ 5 ust. 8</p>	<p>1. W przypadku kradzieży przedmiotu ubezpieczenia z miejsc wskazanych w § 5 ust. 7, jednak niespełniających wymogów zabezpieczenia przed kradzieżą określonych w § 5 ust. 7, zastosowanie ma udział własny wynoszący 5% wysokości szkody. Udział własny nie ma zastosowania, jeżeli okres ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia jest dłuższy niż 6 miesięcy.</p> <p>2. W przypadku kradzieży przedmiotu ubezpieczenia z miejsca innego niż określone w § 5 ust. 7, zastosowanie ma udział własny wynoszący 10% wysokości szkody. Udział własny nie ma zastosowania, jeżeli okres ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia jest dłuższy niż 6 miesięcy.</p>	<p>W przypadku braku spełnienia wymogów zabezpieczenia przed kradzieżą określonych w § 5 ust. 7, zastosowanie ma udział własny wynoszący 30% wysokości szkody.</p>	
<p style="text-align: center;">Przyjęcie sumy ubezpieczenia jako podstawy do określenia wartości przedmiotu ubezpieczenia</p>	<p style="text-align: center;">§ 7 ust. 2 i 3</p>			<p>Ubezpieczyciel, na zasadach wskazanych § 7 ust. 2 i 3 Rozdziału II OWU, przyjmuje sumę ubezpieczenia jako podstawę do określenia wartości przedmiotu ubezpieczenia w odniesieniu do szkód, które wystąpiły w okresie:</p> <p style="text-align: center;">12 miesięcy od początku okresu ubezpieczenia</p>
<p style="text-align: center;">Wiek przedmiotu ubezpieczenia, od przekroczenia którego mają zastosowanie zapisy OWU o amortyzacji części</p>	<p style="text-align: center;">§ 9 ust. 1 i 2</p>	<p style="text-align: center;">15 lat</p>	<p style="text-align: center;">10 lat</p>	<p style="text-align: center;">3 lata</p>

9. **Udziałów własnych**, o których mowa w ust 8, nie stosuje się w odniesieniu do **przedmiotów ubezpieczenia** będących **maszyną rolniczą – pojazdem** samobieżnym, w przypadku udokumentowanego posiadania przez taką **maszynę rolniczą** przynajmniej jednego zabezpieczenia przeciwkradzieżowego trwale zamontowanego w **pojeździe** w procesie produkcji **pojazdu** lub zamontowanego poza procesem produkcji przez podmiot profesjonalnie truduący się montażem tych zabezpieczeń. Za zabezpieczenie przeciwkradzieżowe uznawane są homologowane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, urządzenia takie jak: autoalarm, mechaniczna blokada skrzyni biegów, immobiliser, jak również urządzenie z funkcją antynapadową lub antyproraniową. Powyższe jednak nie wyklucza ewentualnego braku odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** w oparciu o postanowienia § 3 ust. 6 pkt 5).

Wysokość wypłacanego odszkodowania § 6

- Wypłacane **odszkodowanie** równe jest wysokości poniesionej **szkody** z uwzględnieniem określonych w niniejszych **OWU** zasad dotyczących ustalania wysokości **szkody** oraz ograniczeniami odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** wynikającymi z **Umowy**.
- W odniesieniu do **szkody całkowitej** w **przedmiocie ubezpieczenia**, jeśli **Ubezpieczonemu** przysługiwało prawo do odliczenia podatku VAT w związku z nabyciem **przedmiotu ubezpieczenia**, wartość **przedmiotu ubezpieczenia** stanowiącą podstawę do ustalenia wysokości **odszkodowania** przyjmuje się w kwocie netto (bez VAT).
- Jeżeli **Ubezpieczonemu**:
 - w odniesieniu do **szkody częściowej** – przysługuje prawo do odliczenia podatku VAT w związku z poniesieniem kosztów naprawy **przedmiotu ubezpieczenia**;
 - w odniesieniu do innych pokrywanych przez **Ubezpieczyciela** **szkód** niż **szkody** zaistniałe bezpośrednio w **przedmiocie ubezpieczenia** (przykładowo kosztów wynajęcia zastępczego **przedmiotu ubezpieczenia**, kosztów transportu lub parkowania **przedmiotu ubezpieczenia**) – przysługuje prawo do odliczenia podatku VAT w związku z poniesieniem takich kosztów;
- Zasady opisane w ust. 2 i 3 powyżej stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy przy ustalaniu **sumy ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia** uwzględniono wartość netto (bez VAT) **przedmiotu ubezpieczenia** – nawet w przypadku, gdyby **Ubezpieczony** nie był uprawniony do odliczenia kwoty podatku VAT.

Ustalenie wysokości szkody w przypadku szkody całkowitej w przedmiocie ubezpieczenia § 7

- Z zastrzeżeniem ust. 2, w przypadku **szkody całkowitej**, wysokość **szkody** będzie ustalona w kwocie równej wartości rynkowej **przedmiotu ubezpieczenia** tego samego rodzaju, typu, mocy i daty produkcji, ustalonej na dzień powstania **szkody**.
- Z zastrzeżeniem ust. 3, w zależności od wybranego wariantu ubezpieczenia, w odniesieniu do **szkód**, które wystąpiły w określonym czasie od początku okresu ubezpieczenia, jako wartość **przedmiotu ubezpieczenia**, o której mowa w ust. 1, **Ubezpieczyciel** będzie przyjmował wartość równą **sumie ubezpieczenia**. Zasady obowiązujące w tym zakresie określa Tabela nr 1.
- Ubezpieczyciel** zastrzega sobie prawo do weryfikacji, czy **suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia** nie przekracza wartości **przedmiotu ubezpieczenia** przyjętej do ubezpieczenia zgodnie z § 4 ust. 3 i 4. Gdyby okazało się, że **suma ubezpieczenia** przekracza taką wartość, wartość **przedmiotu ubezpieczenia** ustalaną zgodnie z zasadami wskazanymi w ust. 2, przyjmuje się w oparciu o taką **sumę ubezpieczenia**, jaka powinna była zostać prawidłowo określona zgodnie z § 4 ust. 3 i 4.
- Z zastrzeżeniem ust. 6, w przypadku **szkody całkowitej** polegającej na uszkodzeniu **przedmiotu ubezpieczenia**, wysokość **szkody** umniejsza się o wartość pozostałości. Wartość pozostałości obejmuje wartość:
 - nieuszkodzonych bądź uszkodzonych w niewielkim stopniu części, które przedstawiają wartość użytkową lub majątkową, a także
 - całego **przedmiotu ubezpieczenia** lub jego podzespołów w stanie uszkodzonym, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku lub sprzedaży.
- Wysokość **szkody** zmniejsza się również o wysokość kosztów naprawy nienaprawionych uszkodzeń **przedmiotu ubezpieczenia** istniejących przed zajściem **zdarzenia**, z którym związane jest **odszkodowanie** wypłacane przez **Ubezpieczyciela**.
- Wartość pozostałości ustala się na podstawie aktualnych cen i notowań rynkowych, przy uwzględnieniu stopnia ich zużycia eksploatacyjnego.
- Jeżeli **Ubezpieczyciel** wyraża zgodę na przeniesienie prawa własności pozostałości, o których mowa w ust. 4 na jego rzecz, wysokość **odszkodowania** nie ulega pomniejszeniu.

- O ile wymaga tego **Ubezpieczyciel**, wypłata **odszkodowania** za skradziony **przedmiot ubezpieczenia** uzależniona jest od przeniesienia prawa własności **przedmiotu ubezpieczenia** na rzecz **Ubezpieczyciela**.
- Na wniosek **Ubezpieczonego**, **Ubezpieczyciel** może pomóc w zbyciu pozostałości.

Ustalenie wysokości szkody w przypadku szkody częściowej w przedmiocie ubezpieczenia § 8

- W przypadku **szkody częściowej**, **Ubezpieczyciel** ustala jej wysokość w kwocie odpowiadającej kosztom naprawy ustalonych według następujących reguł:
 - koszty naprawy ustala się na podstawie cen usług i części zamiennych obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w dniu ustalenia wysokości **szkody**;
 - szkoda** obejmuje koszty naprawy zgodne z zakresem uszkodzeń ujawnionych w trakcie oględzin (oceny technicznej) **przedmiotu ubezpieczenia**, wykonanych przez **Ubezpieczyciela** lub na jego zlecenie, mających związek przyczynowo-skutkowy ze **zdarzeniem** wskazanym przez jego uczestników.
- Ustalenie wysokości **szkody częściowej** może nastąpić w wariantcie kosztorysowym lub serwisowym.
- Ustalenie wysokości **szkody** następuje w wariantcie serwisowym według wcześniej uzgodnionych z **Ubezpieczycielem** kosztów i sposobu naprawy uszkodzonego **przedmiotu ubezpieczenia** przez zakład dokonujący tej naprawy. Wypłata **odszkodowania** następuje na podstawie rachunków i faktur przedstawionych przez **Ubezpieczonego** dotyczących robocizny, części zamiennych i użytych materiałów (w tym lakierniczych).
- Na wniosek **Ubezpieczonego**, **Ubezpieczyciel** może dokonać ustalenia wysokości **szkody** w wariantcie kosztorysowym, nie wymagając przed wypłatą **odszkodowania** przedstawienia przez **Ubezpieczonego** rachunków i faktur za naprawę. Ustalenie wysokości **szkody** w wariantcie kosztorysowym następuje na podstawie wyceny dokonanej przez **Ubezpieczyciela**. Wyceny dokonuje się z uwzględnieniem stawki roboczogodziny za pracę naprawczą w wysokości 70,00 zł netto.
- Jeżeli całkowite koszty naprawy **przedmiotu ubezpieczenia** przekraczają wartość ustaloną według wariantu kosztorysowego, ich uwzględnienie przy ustaleniu wysokości **szkody** wymaga przedłożenia przez **Ubezpieczonego** kompletu oryginałów rachunków i faktur dotyczących robocizny, części zamiennych i użytych materiałów (w tym lakierniczych).
- Faktury i rachunki przedstawione przez **Ubezpieczonego** podlegają weryfikacji przez **Ubezpieczyciela** pod kątem:
 - średniego poziomu cen usług naprawczych na danym terenie;
 - kosztów części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych), maksymalnie do cen części i materiałów producenta **przedmiotu ubezpieczenia** zalecanych przez producenta **przedmiotu ubezpieczenia** lub oficjalnego importera, do stosowania przez sieć serwisową.
- Ubezpieczyciel** zastrzega sobie prawo do ponownych oględzin **przedmiotu ubezpieczenia** po jego naprawie.

Amortyzacja części § 9

- W przypadku wystąpienia **szkody częściowej** w **przedmiocie ubezpieczenia**, którego wiek liczony od ostatniego dnia roku produkcji nie przekracza okresu określonego w Tabeli nr 1, nie stosuje się potrąceń związanych ze zużyciem technicznym części, w tym materiałów lakierniczych.
- W przypadku wystąpienia **szkody częściowej** w **przedmiocie ubezpieczenia**, który przekroczył wiek określony w Tabeli nr 1, przy wyliczaniu wysokości **szkody** mają zastosowanie następujące zasady szczególne:
 - wysokość **szkody** w zakresie związanym z kosztem zakupu części oraz zastosowania materiałów lakierniczych umniejsza się na zasadach określonych w punktach poniżej;
 - stopień umniejszenia wysokości **szkody** wynosi 8% sumy kosztów, o których mowa w pkt 1), za każdy pełen rok następujący po przekroczeniu przez **przedmiot ubezpieczenia** wieku wskazanego w Tabeli nr 1;
 - stopień umniejszenia wysokości **szkody**, o którym mowa w pkt 2) następujących po sobie latach, obliczany jest metodą iloczynową.
- Niezależnie od zasad określonych w ust. 1 i 2, w **szkodzie** polegającej na kosztach wymiany **ogumienia**, akumulatora, sprężegła, amortyzatorów, elementów układu wydechowego, elementów ciernych układu hamulcowego, do ustalenia wysokości **szkody** przyjmuje się cenę nowego elementu, pomniejszoną o stopień jego zużycia określony indywidualnie w trakcie oględzin (oceny technicznej) **przedmiotu ubezpieczenia**.

Rozdział III OGIĘ I INNE ZDARZENIA LOSOWE

Przedmiot ubezpieczenia § 1

- Przedmiotem ubezpieczenia** może być, wykorzystywane w związku z prowadzoną działalnością, ewidencjonowane mienie stanowiące własność **Ubezpieczonego** lub mienie będące w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego w postaci:
 - maszyn rolniczych**, które podczas transportu są zawieszane na **ciągniku rolniczym**;
 - narzędzi rolniczych** montowanych lub zawieszanych na **maszynie rolniczej** lub innym **narzędziu rolniczym**;
 - stacjonarnych lub przenośnych maszyn lub urządzeń stanowiących wyposażenie obiektów magazynowych, gospodarczych lub inwentarskich lub znajdujących się na **podwórzach** lub **placach składowych**.
- Przedmiotem ubezpieczenia** jest wyłącznie mienie wskazane wyraźnie w **polisie**, w sposób umożliwiający jego identyfikację.

Zakres ubezpieczenia § 2

- Zakres ubezpieczenia obejmuje **szkody** w **przedmiocie ubezpieczenia** w wyniku następujących zdarzeń:
 - pożaru**,
 - uderzenia pioruna**,
 - wybuchu**,
 - upadku statku powietrznego**,
 - trzęsienia ziemi**,
 - huraganu**,
 - dymu i sadzy**,
 - spływu wód po zboczach**,
 - gradu**,
 - deszczu nawalnego**,
 - osunięcia się ziemi**,
 - zapadania się ziemi**,
 - lawiny**,
 - zalania**,
 - powodzi**,
 - huku ponadźwiękowego**,
 - uderzenia pojazdu**,
 - naporu śniegu**,
 - przebiecia**.
- W odniesieniu do **szkód** spowodowanych **przebieciem**, odpowiedzialność **Ubezpieczyciela** ograniczona jest do wysokości limitu zależnego od wariantu **ochrony ubezpieczeniowej** i wynosi:
 - dla wariantu **Prestii** – 250 000 zł;
 - dla wariantu **Premium** – 20% **sumy ubezpieczenia**, nie więcej jednak niż 200 000 zł;
 - dla wariantu **Basic** – 10% **sumy ubezpieczenia**, nie więcej jednak niż 100 000 zł.
- Zakres ubezpieczenia **przedmiotu ubezpieczenia** obejmuje również **szkody** powstałe wskutek upadku drzew, masztów, słupów, anten, budynków oraz ich elementów na **przedmiot ubezpieczenia** pod warunkiem, że bezpośrednią przyczyną tego upadku były **zdarzenia** wskazane w ust. 1.
- W granicach **sumy ubezpieczenia** mienia, ochroną objęte są także **szkody** powstałe bezpośrednio wskutek akcji gaśniczej, ratowniczej, wyburzenia lub odgruzowania, prowadzonych w związku z wystąpieniem **zdarzeń**, za które **Ubezpieczyciel** ponosi odpowiedzialność.
- W przypadku wystąpienia **zdarzenia losowego** objętego ochroną, **Ubezpieczyciel** zwraca **Ubezpieczonemu** koszty poniesione w celu ratowania **przedmiotu ubezpieczenia** oraz zapobieżenia **szkodzie** lub zmniejszenia jej rozmiarów, w granicach **sumy ubezpieczenia**, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Powyższe koszty są zwracane nawet, jeżeli nie wystąpiła **szkoda** w ubezpieczonym mieniu.
- Jeżeli koszty wymienione w ust. 5 zostały poniesione na pisemne polecenie **Ubezpieczyciela**, wówczas koszty te zostaną zwrócone w całości, nawet jeżeli **odszkodowanie** za **szkodę** w mieniu powiększone o te koszty przekracza łączną **sumę ubezpieczenia** lub limit odpowiedzialności uzgodniony dla danej **Umowy ubezpieczenia**.
- Na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, **Ubezpieczyciel** może wprowadzić do **Umowy** ograniczenia odpowiedzialności dla **przedmiotu ubezpieczenia** lub **szkód** powstałych wskutek określonych zdarzeń ubezpieczeniowych.
- Mienie jest objęte **ochroną ubezpieczeniową** na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu wymienionym w **Umowie ubezpieczenia** (miejscu ubezpieczenia):
 - podczas przechowywania lub garażowania **przedmiotów ubezpieczenia**, o których mowa w § 1 ust.1 pkt 1) i 2);
 - podczas przechowywania, garażowania oraz użytkowania **przedmiotów ubezpieczenia**, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 3).
- Mienie jest objęte **ochroną ubezpieczeniową** również w miejscu, do którego zostało przeniesione z miejsca ubezpieczenia w związku z bezpośrednim narażeniem na powstanie **szkody** objętej ochroną, zgodnie z niniejszymi **OWU**. Mienie objęte jest także ochroną w trakcie przenoszenia lub przewożenia w powyższe miejsce.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności § 3

1. Ubezpieczenie nie obejmuje:
 - 1) mienia związanego z wyłogiem drobiu, chowem drobiu lub zwierząt futerkowych w ramach działów specjalnych produkcji rolnej;
 - 2) ruchomości domowych, stałych elementów budynku;
 - 3) kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych, siłowni wiatrowych i wiatraków;
 - 4) mienia znajdującego się w szklarniach, tunelach foliowych lub inspektach;
 - 5) mienia związanego z produkcją grzybów lub grzybnii.
2. **Ubezpieczyciel** nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
 - 1) wywołane wadami konstrukcyjnymi lub nieprawidłowym montażem przedmiotu ubezpieczenia bądź mienia, z którym przedmiot ubezpieczenia zostaje połączony;
 - 2) wynikające z zanieczyszczenia środowiska naturalnego;
 - 3) powstałe w wyniku uderzenia pojazdu kierowanego lub używanego przez **Ubezpieczającego**, **Ubezpieczonego** lub osobę bliską **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego**;
 - 4) powstałe wskutek systematycznego zawilgacania lub zalania wodą z powodu nieszczelności instalacji wodno-kanalizacyjnej i innych urządzeń rozprowadzających wodę lub parę lub urządzeń odprowadzających wodę z dachów (rur spustowych i rynien) lub złego stanu dachu, czy niezabezpieczenia otworów dachowych, okien, jeżeli spowodowane zostały zaniedbaniami przez **Ubezpieczonego** obowiązku konserwacji tych urządzeń i instalacji w obrębie budynku, w którym znajduje się ubezpieczone mienie;
 - 5) w maszynach, narzędziach i wyposażeniu przeznaczonym do likwidacji lub złomowania;
 - 6) powstałe podczas prowadzenia prac polowych z wykorzystaniem przedmiotu ubezpieczenia;
 - 7) powstałe wskutek przenikania wód gruntowych lub przemarzania stałych elementów budynku oraz wskutek wydostania się wody z urządzeń wodno-kanalizacyjnych i grzewczych w wyniku uszkodzenia rur spowodowanego zamrażaniem wody i rozsadzeniem rur, zawinionym przez **Ubezpieczonego**;
 - 8) powstałe wskutek działania prądu elektrycznego, w tym z powodu przerw w dostawie lub zasilania prądem elektrycznym urządzeń gospodarstwa domowego, chyba że:
 - a) działanie prądu spowodowało pożar lub
 - b) szkoda powstała na skutek uderzenia pioruna lub przepięcia;
 - 9) wynikające z działania ciśnienia gazu w częściach użytkowych łączników elektrycznych;
 - 10) spowodowane wskutek trwałego oddziaływania dymu;
 - 11) powstałe wskutek drgań i wibracji;
 - 12) w postaci utraconych zysków oraz poniesionych strat wynikających ze zobowiązań i umów **Ubezpieczonego**;
 - 13) bezpośrednio lub pośrednio powstałych wskutek wybuchu:
 - a) wywołanego przez **Ubezpieczonego** w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych,
 - b) w silniku, gdy wybuch związany był z jego naturalną funkcją,
 - c) w częściach użytkowych łączników elektrycznych.
 - 14) w razie zapadnięcia się ziemi, za szkody:
 - a) górnicze, w rozumieniu prawa górniczego,
 - b) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi.
3. **Odszkodowanie** może ulec umniejszeniu w przypadku niedoubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia, na zasadach wskazanych w § 4 ust. 8 i 9.

Suma ubezpieczenia § 4

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, **sumę ubezpieczenia**, oddzielnie dla każdego przedmiotu ubezpieczenia, ustala **Ubezpieczający** w porozumieniu z **Ubezpieczycielem**.
2. **Ubezpieczający** może również wskazać wspólną **sumę ubezpieczenia** dla kilku przedmiotów ubezpieczenia. Postanowienia ust. 3 do 7 stosuje się odpowiednio.
3. Z zastrzeżeniem ust. 4, **suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia** powinna odpowiadać wartości rynkowej przedmiotu ubezpieczenia.
4. **Sumę ubezpieczenia fabrycznie nowego przedmiotu ubezpieczenia** można ustalić w kwocie określonej na fakturze zakupu przedmiotu ubezpieczenia.
5. Podstawę do ustalenia **sumy ubezpieczenia**, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3 i 4, może stanowić wartość netto (bez VAT) bądź wartość brutto (z VAT) przedmiotu ubezpieczenia. Decyzję w tym zakresie podejmuje **Ubezpieczający**.
6. **Suma ubezpieczenia** nie ulega umniejszeniu o kwotę wypłaconego **odszkodowania**.
7. Jeżeli w okresie objętym Umową nastąpi wzrost wartości przedmiotu ubezpieczenia, **Ubezpieczający** może zgłosić ten fakt **Ubezpieczycielowi** i za jego zgodą dokonać podwyższenia **sumy ubezpieczenia** (doubezpieczenia), opłacając dodatkową składkę.
8. W przypadku niedoubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia wysokość szkody stanowiąca podstawę do wyliczenia wysokości **odszkodowania** jest umniejszana w takim stopniu, w jakim przyjęta **suma ubezpieczenia** pozostaje do wartości przedmiotu ubezpieczenia w dniu

zawierania Umowy. Zasada ta ma jednak zastosowanie wyłącznie do szkody będącej **szkodą całkowitą**.

9. Przez niedoubezpieczenie rozumie się sytuację, w której przyjęta w chwili zawierania Umowy, **suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia** jest niższa o przynajmniej 20% od **sumy ubezpieczenia**, która powinna była zostać ustalona zgodnie z postanowieniami ust. 3 lub 4 na dzień zawierania Umowy.
10. Z zastrzeżeniem ust. 11, w przypadku przyjęcia przez **Ubezpieczającego** łącznej **sumy ubezpieczenia** dla kilku przedmiotów ubezpieczenia, zgodnie z ust. 2, w przypadku szkody, **Ubezpieczyciel** dokona ustalenia **sumy ubezpieczenia** przypadającej na poszczególne przedmioty ubezpieczenia, kierując się zasadami określonymi w ust. 3 i 4.
11. W przypadku, w którym łączna **suma ubezpieczenia** przypadająca na wszystkie przedmioty ubezpieczenia jest niższa niż kwota wynikająca ze zsumowania **sum ubezpieczenia**, które zgodnie z postanowieniami ust. 3 lub 4 powinny zostać ustalone dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia:
 - 1) **Ubezpieczyciel** w przypadku szkody dokona ustalenia **sumy ubezpieczenia** przypadającej na poszczególne przedmioty ubezpieczenia, kierując się zasadami określonymi w ust. 3 i 4, jednak zmniejszając jednocześnie **sumę ubezpieczenia** na każdy z ubezpieczonych przedmiotów w takiej proporcji aby kwota wynikająca ze zsumowania tych umniejszonych w ten sposób **sum ubezpieczenia** odpowiadała łącznej **sumie ubezpieczenia**;
 - 2) w odniesieniu do **sum ubezpieczenia** poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia umniejszonych zgodnie z postanowieniami pkt 1) zastosowanie mają postanowienia ust. 9, co oznacza, że w przypadku niedoubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia **odszkodowanie** za szkodę w tym przedmiocie wylicza się z uwzględnieniem postanowień ust. 8.

Obowiązki Ubezpieczonego § 5

1. Niezależnie od obowiązków wskazanych w Rozdziale I OWU, do obowiązków **Ubezpieczonego** należą:
 - 1) przestrzeganie przepisów mających na celu zapobieganie powstaniu szkody, w szczególności przepisów o budowie i eksploatacji mienia danego rodzaju, dozoru technicznego nad urządzeniami oraz przepisów o ochronie przeciwpożarowej; powyższy obowiązek dotyczy zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i innego mienia należącego do **Ubezpieczonego**;
 - 2) przestrzeganie instrukcji obsługi poszczególnych urządzeń; powyższy obowiązek dotyczy zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i innego mienia należącego do **Ubezpieczonego**;
 - 3) utrzymanie budynków, budowli i pomieszczeń, w których znajdują się przedmioty ubezpieczenia w należytym stanie technicznym.
2. W przypadku niedopełnienia przez **Ubezpieczonego** któregośkolwiek z obowiązków, o których mowa w ust. 1, **Ubezpieczyciel** może odmówić wypłaty **odszkodowania** w części lub całości – w zależności od zakresu, w którym niedopełnienie tych obowiązków miało wpływ na powstanie szkody lub jej rozmiar.
3. W przypadku wystąpienia szkody do obowiązków **Ubezpieczonego** należą:
 - 1) poinformowanie o tym fakcie **Ubezpieczyciela** (nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od daty jej powstania lub uzyskania o niej wiadomości);
 - 2) niezwłoczne powiadomienie najbliższego dla miejsca szkody jednostki policji o każdej szkodzie, która mogła powstać w wyniku przestępstwa i uzyskanie pisemnego potwierdzenia tego faktu z wyszczególnieniem uszkodzonych lub utraconych przedmiotów, najpóźniej w terminie 24 godzin od momentu powzięcia informacji o szkodzie;
 - 3) zaniechanie dokonywania jakichkolwiek zmian w przedmiocie ubezpieczenia oraz rozpoczęcia naprawy bez wcześniejszego przeprowadzenia jego oględzin przez przedstawiciela **Ubezpieczyciela** i jego zgody; **Ubezpieczyciel** nie może powoływać się na to postanowienie, jeżeli nie dokonał oględzin w ciągu 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie;
 - 4) wypełnienie wymaganych przez **Ubezpieczyciela** dokumentów, w szczególności druku zgłoszenia szkody, w którym należy opisać rzeczowy przebieg zdarzenia i okoliczności powstania szkody;
 - 5) podjęcie aktywnej współpracy z **Ubezpieczycielem** w celu wyjaśnienia wszelkich okoliczności powstania szkody i ustalenia jej wartości;
 - 6) stosowanie się do zaleceń **Ubezpieczyciela** oraz udzielanie mu informacji i niezbędnych pełnomocnictw w zakresie koniecznym do wyjaśnienia okoliczności i przyczyn wystąpienia szkody oraz osób odpowiedzialnych za jej powstanie;
 - 7) umożliwienie **Ubezpieczycielowi** ustalenia okoliczności powstania szkody, jej rodzaju i wartości, jak również udzielenie w tym zakresie wszelkich wyjaśnień oraz przedstawienie niezbędnych dowodów.
4. Konsekwencje niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 3 określa § 15 ust. 2 i 3 Rozdziału I OWU.

Wysokość wypłacanego odszkodowania § 6

1. Wypłacane **odszkodowanie** równe jest wysokości poniesionej szkody z uwzględnieniem określonych w niniejszych OWU zasad dotyczących ustalania wysokości szkody oraz ograniczeniami odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** wynikającymi z Umowy.
2. W odniesieniu do **szkody całkowitej** w przedmiocie ubezpieczenia, jeśli **Ubezpieczonemu** przysługiwało prawo do odliczenia podatku VAT w związku z nabyciem przedmiotu ubezpieczenia, wartość przedmiotu ubezpieczenia stanowiącą podstawę do ustalenia wysokości **odszkodowania** przyjmuje się w kwocie netto (bez VAT).
3. Jeśli **Ubezpieczonemu**:
 - 1) w odniesieniu do **szkody częściowej**, przysługujące prawo do odliczenia podatku VAT w związku z poniesieniem kosztów naprawy przedmiotu ubezpieczenia;
 - 2) w odniesieniu do innych pokrywanych przez **Ubezpieczyciela** szkód niż szkody zaistniałe bezpośrednio w przedmiocie ubezpieczenia – przysługujące prawo do odliczenia podatku VAT w związku z poniesieniem takich kosztów; to w wypłacanym **odszkodowaniu** nie uwzględnia się kwoty podatku, do odliczenia którego **Ubezpieczony** jest uprawniony.
4. Zasady opisane w ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio, w przypadku, gdy przy ustalaniu **sumy ubezpieczenia** przedmiotu ubezpieczenia uwzględniono wartość netto (bez VAT) przedmiotu ubezpieczenia – nawet w przypadku, gdyby **Ubezpieczony** nie był uprawniony do odliczenia kwoty podatku VAT.

Ustalenie wysokości szkody w przypadku szkody całkowitej w przedmiocie ubezpieczenia § 7

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, w przypadku **szkody całkowitej**, wysokość szkody będzie ustalona w kwocie równej wartości rynkowej przedmiotu ubezpieczenia tego samego rodzaju, typu, mocy i daty produkcji, ustalonej na dzień powstania szkody.
2. Z zastrzeżeniem ust. 3, w odniesieniu do **szkód**, które wystąpiły w ciągu 6 miesięcy od początku okresu ubezpieczenia, jako wartość przedmiotu ubezpieczenia, o której mowa w ust. 1, **Ubezpieczyciel** będzie przyjmował wartość równą **sumie ubezpieczenia**.
3. **Ubezpieczyciel** zastrzega sobie prawo do weryfikacji, czy **suma ubezpieczenia** przedmiotu ubezpieczenia nie przekracza wartości przedmiotu ubezpieczenia przyjętej do ubezpieczenia zgodnie z § 4 ust. 3 i 4. Gdyby okazało się, że **suma ubezpieczenia** przekracza taką wartość, wartość przedmiotu ubezpieczenia ustalana zgodnie z zasadami wskazanymi w ust. 2 przyjmującą w oparciu o taką **sumę ubezpieczenia**, jaka powinna była zostać prawidłowo określona zgodnie z § 4 ust. 3 i 4.
4. Z zastrzeżeniem ust. 6, w przypadku **szkody całkowitej** polegającej na uszkodzeniu przedmiotu ubezpieczenia, wysokość **szkody** umniejsza się o wartość pozostałości. Wartość pozostałości obejmuje wartość:
 - 1) nieuszkodzonych bądź uszkodzonych w niewielkim stopniu części, które przedstawiają wartość użytkową lub majątkową, a także
 - 2) całego przedmiotu ubezpieczenia lub jego podzespołów w stanie uszkodzonym, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku lub sprzedaży.
5. Wysokość **szkody** zmniejsza się również o wysokość kosztów naprawy nienaprawionych uszkodzeń przedmiotu ubezpieczenia istniejących przed zajęciem zdarzenia, z którym związane jest **odszkodowanie** wypłacane przez **Ubezpieczyciela**.
6. Wartość pozostałości ustala się na podstawie aktualnych cen i notowań rynkowych przy uwzględnieniu stopnia ich zużycia eksploatacyjnego.
7. Jeżeli **Ubezpieczyciel** wyraża zgodę na przeniesienie prawa własności pozostałości, o których mowa w ust. 4 na jego rzecz, wysokość **odszkodowania** nie ulega pomniejszeniu.
8. Na wniosek **Ubezpieczonego**, **Ubezpieczyciel** może pomóc w zbyciu pozostałości.

Ustalenie wysokości szkody w przypadku szkody częściowej w przedmiocie ubezpieczenia § 8

1. W przypadku **szkody częściowej**, **Ubezpieczyciel** ustala jej wysokość w kwocie odpowiadającej kosztom naprawy ustalanych według następujących reguł:
 - 1) koszty naprawy ustala się na podstawie cen usług i części zamiennych obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w dniu ustalenia wysokości szkody;
 - 2) szkoda obejmuje koszty naprawy zgodnie z zakresem uszkodzeń ujawnionych w trakcie oględzin (oceny technicznej) przedmiotu ubezpieczenia, wykonanych przez **Ubezpieczyciela** lub na jego zlecenie, mających związek przyczynowo-skutkowy ze zdarzeniem wskazanym przez jego uczestników.
2. Ustalenie wysokości **szkody częściowej** może nastąpić w wariantcie kosztorysowym lub serwisowym.
3. Ustalenie wysokości **szkody** następuje w wariantcie serwisowym według wcześniej uzgodnionych

- z **Ubezpieczycielem** kosztów i sposobu naprawy uszkodzonego **przedmiotu ubezpieczenia** przez zakład dokonujący tej naprawy. Wypłata **odszkodowania** następuje na podstawie rachunków i faktur przedstawionych przez **Ubezpieczonego** dotyczących robocizny, części zamiennych i użytych materiałów (w tym lakierniczych).
- Na wniosek **Ubezpieczonego**, **Ubezpieczyciel** może dokonać ustalenia wysokości **szkody** w wariantcie kosztorysowym, nie wymagając przed wypłatą **odszkodowania** przedstawienia przez **Ubezpieczonego** rachunków i faktur za naprawę. Ustalenie wysokości **szkody** w wariantcie kosztorysowym następuje na podstawie wyceny dokonanej przez **Ubezpieczyciela**. Wyceny dokonuje się z uwzględnieniem stawki roboczogodziny za prace naprawcze w wysokości 70,00 zł netto.
 - Jeżeli całkowite koszty naprawy **przedmiotu ubezpieczenia** przekraczają wartość ustaloną według wariantu kosztorysowego, ich uwzględnienie przy ustaleniu wysokości **szkody** wymaga przedłożenia przez **Ubezpieczonego** kompletu oryginałów rachunków i faktur dotyczących robocizny, części zamiennych i użytych materiałów (w tym lakierniczych).
 - Faktury i rachunki przedstawione przez **Ubezpieczonego** podlegają weryfikacji przez **Ubezpieczyciela** pod kątem:
 - średniego poziomu cen usług naprawczych na danym terenie;
 - kosztów części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych), maksymalnie do cen części i materiałów producenta **przedmiotu ubezpieczenia** przez producenta **przedmiotu ubezpieczenia** lub oficjalnego importera, do stosowania przez sieć serwisową.
 - Ubezpieczyciel** zastrzega sobie prawo do ponownych oględzin **przedmiotu ubezpieczenia** po jego naprawie.

Amortyzacja części § 9

- W przypadku wystąpienia **szkody częściowej** w **przedmiocie ubezpieczenia**, którego wiek nie przekracza 3 lat, nie stosuje się potrażeń związanych ze zużyciem technicznym części, w tym materiałów lakierniczych.
- W przypadku wystąpienia **szkody częściowej** w **przedmiocie ubezpieczenia**, którego wiek przekracza 3 lata, **stopień jego zużycia technicznego** zostaje określony indywidualnie w trakcie oględzin (oceny technicznej).
- W przypadku braku możliwości ustalenia **stopnia zużycia technicznego** ze względu na rozległy charakter **szkody**, przyjmuje się zasady następujące:
 - wysokość **szkody** w zakresie związanym z kosztem zakupu części oraz zastosowania materiałów lakierniczych umniejsza się na zasadach określonych w punktach poniżej;
 - stopień umniejszenia wysokości **szkody** wynosi 8% sumy kosztów, o których mowa w pkt 1), za każdy pełen rok następujący po przekroczeniu przez **przedmiot ubezpieczenia** wieku 3 lat;
 - stopień umniejszenia wysokości **szkody**, o którym mowa w pkt 2), w następujących po sobie latach obliczany jest metodą iloczynową.

Rozdział IV NASTĘPSTWA NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW KIEROWCY I PASAŻERÓW

Przedmiot ochrony ubezpieczeniowej § 1

Przedmiotem **ochrony ubezpieczeniowej** są trwałe następstwa **nieszczęśliwych wypadków**, powstałych w związku z użytkowaniem wskazanej w **polisie maszyn rolniczej** będącej **pojazdem**, powodujących **trwały uszczerbek na zdrowiu** lub śmierć **Ubezpieczonego**.

Zakres ubezpieczenia § 2

- Ubezpieczenie obejmuje swoim zakresem trwałe następstwa **nieszczęśliwych wypadków**, do których doszło w okresie ubezpieczenia, w trakcie:
 - wsiadania i wysiadania z **maszyny rolniczej**;
 - jazdy **maszyną rolniczą**;
 - przebywania w **maszynie rolniczej**, w czasie jej postoju lub naprawy **maszyny rolniczej** na trasie jazdy lub tankowania **maszyny rolniczej** na stacji paliw;
 - bepośrednio przy załadowywaniu i rozładowywaniu **maszyny rolniczej**.
- Ubezpieczonym** jest każdy **pasażer** oraz **kierowca maszyny rolniczej** wskazanej w **polisie**.
- Ubezpieczenie obejmuje ochroną **zdarzenia** powstałe na terytorium Europy.
- Ubezpieczyciel** pokrywa świadczenia:
 - z tytułu śmierci w bezpośrednim następstwie **nieszczęśliwego wypadku**;
 - z tytułu **trwałego uszczerbku na zdrowiu** będącego bezpośrednim następstwem **nieszczęśliwego wypadku**.
- Ubezpieczenie obejmuje także zwrot kosztów (świadczenia dodatkowe):

- nabycia środków pomocniczych, protez i innych przedmiotów ortopedycznych pod warunkiem, że zostały one poniesione w okresie nie dłuższym niż 2 lata od daty wypadku – do wysokości 30% **sumy ubezpieczenia**;
- przeszkolenia zawodowego inwalidów pod warunkiem, że zostały one poniesione w okresie nie dłuższym niż 2 lata od daty wypadku – do wysokości 30% **sumy ubezpieczenia**.

Wyłączenia odpowiedzialności § 3

- Niezależnie od wspólnych wyłączeń odpowiedzialności, **Ubezpieczyciel** nie odpowiada za następstwa zdarzeń powstałych:
 - podczas prowadzenia **maszyny rolniczej** przez osobę upośledzoną umysłowo lub posiadającą zakłócenia czynności psychicznych, chyba że nie miało to wpływu na **zajście zdarzenia**;
 - podczas używania **maszyny rolniczej** przez **Ubezpieczonego** lub **kierowcę** jako narzędzia przestępstwa;
 - w czasie używania **maszyny rolniczej** w związku z obowiązkowymi świadczeniami na rzecz wojska, policji lub innych organów władzy, chyba że nie miało to wpływu na **zajście zdarzenia**;
 - podczas używania **maszyny rolniczej** w akcjach protestacyjnych, strajkach lub blokadach dróg;
 - w czasie używania **maszyny rolniczej**, której **kierowca** w chwili **zdarzenia** nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania **maszyną rolniczą**, w postaci: prawa jazdy, badań lekarskich lub wymaganego świadectwa kwalifikacji, chyba że nie miało to wpływu na **zajście zdarzenia**;
 - z winy umyślnej **kierowcy**;
 - podczas używania **maszyny rolniczej**, której **kierowca** w chwili **nieszczęśliwego wypadku** znajdował się w stanie nietrzeźwości, był pod wpływem narkotyków, środków psychotropowych lub innych podobnie działających środków, chyba że nie miało to wpływu na **zajście zdarzenia**;
 - podczas używania **maszyny rolniczej** oddanej do sprzedaży komisowej;
 - w wyniku stanów chorobowych, które występują nagle, w tym zawału serca i udaru mózgu;
 - wskutek użytkowania **maszyny rolniczej** niezgodnie z jej przeznaczeniem;
 - podczas **niestandardowego wykorzystania maszyny rolniczej**.
- Ubezpieczyciel** nie odpowiada również za następstwa **zdarzeń**:
 - w odniesieniu do **kierowcy** – w przypadku usiłowania lub popełnienia samobójstwa, przestępstwa lub samookaleczenia;
 - w odniesieniu do **pasażerów** – w przypadku przejazdu **maszyną rolniczą**, która nie jest przystosowana do przewozu **pasażerów**.

Suma ubezpieczenia § 4

- Sumę ubezpieczenia** ustala **Ubezpieczający** w porozumieniu z **Ubezpieczycielem**, w zależności od wybranego wariantu **ochrony ubezpieczeniowej**.
- W przypadku, gdy w **maszynie rolniczej** znajduje się więcej osób niż jest to przewidziane w konstrukcji **maszyny rolniczej**, w momencie **zajścia wypadku**, **sumę ubezpieczenia** przypadać ma na każdą osobę, ustala się w ten sposób, że **sumę ubezpieczenia** określoną w **Umowie** mnoży się przez liczbę miejsc w **maszynie rolniczej**, a następnie dzieli przez liczbę osób znajdujących się w **maszynie rolniczej**.
- Suma wypłaconych świadczeń dla wszystkich poszkodowanych jadących **maszyną rolniczą** nie może przekroczyć iloczynu liczby miejsc i **sumy ubezpieczenia** określonej w **Umowie**.
- Wypłata świadczenia powoduje umniejszenie **sumy ubezpieczenia**, aż do jej wyczerpania.
- W przypadku uzupełnienia **sumy ubezpieczenia** na wniosek **Ubezpieczającego** po wypłacie świadczenia, **ochrona ubezpieczeniowa** w ramach uzupełnionej **sumy ubezpieczenia** rozpoczyna się po upływie 7 dni od daty zawarcia dodatkowej **Umowy** i opłacenia składki.

Postępowanie w razie zajścia zdarzenia § 5

- W razie powstania **zdarzenia** powodującego **trwały uszczerbek na zdrowiu**, **Ubezpieczony** jest obowiązany:
 - w przypadku wystąpienia **zdarzenia** na terenie Rzeczypospolitej Polskiej – poinformować **Ubezpieczyciela**, o ile to możliwe, nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od daty zaistnienia **szkody**;
 - w przypadku wystąpienia **zdarzenia** poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej – poinformować **Ubezpieczyciela**, o ile to możliwe, nie później niż w ciągu 7 dni od daty powrotu do kraju;
 - starać się o złagodzenie skutków **nieszczęśliwego wypadku** przez niezwłoczne poddanie się opiece lekarskiej i zaleconemu leczeniu;
 - umożliwić **Ubezpieczycielowi** zasięgnięcie informacji o okolicznościach **nieszczęśliwego wypadku**, w szczególności u lekarzy, którzy nad

Ubezpieczonym sprawowali lub nadal sprawują opiekę po **nieszczęśliwym wypadku**;

- 5) podać się, na żądanie **Ubezpieczyciela**, obserwacji klinicznej lub badaniu przez lekarzy wskazanych przez **Ubezpieczyciela**.
- W razie śmierci **Ubezpieczonego**, obowiązek dostarczenia dokumentów niezbędnych do ustalenia zasadności roszczeń spoczywa na **Uposażonym**.
- W razie **kolizji drogowej**, o ile jest to możliwe, **Ubezpieczony** obowiązany jest do odnotowania danych **pojazdu**, z którym doszło do kolizji oraz danych osoby kierującej tym **pojazdem**, numeru **polis** oraz nazwy zakładu ubezpieczeń ubezpieczającego odpowiedzialność cywilną posiadaczy **pojazdów mechanicznych** tego **pojazdu** oraz uzyskać jego oświadczenie o przebiegu **zdarzenia**.
- Jeżeli w związku ze zgłoszonym **nieszczęśliwym wypadkiem** prowadzone jest postępowanie dochodzeniowe przez organy ścigania, **Ubezpieczony** obowiązany jest dostarczyć **Ubezpieczycielowi** orzeczenie kończące postępowanie.

Ustalenie i wypłata świadczenia § 6

- Świadczenie z tytułu:
 - śmierci **Ubezpieczonego** wypłacane jest **Uposażonemu** lub **Uposażonym**;
 - wystąpienia **trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego** – wypłacane jest **Ubezpieczonemu**.
- Zasady wypłaty świadczeń na rzecz **Uposażonego** lub **Uposażonych** są następujące:
 - jeśli wyznaczono jednego **Uposażonego**, świadczenie wypłacane jest w całości temu **Uposażonemu**;
 - możliwe jest wyznaczenie więcej niż jednego **Uposażonego** ze wskazaniem proporcji, w jakiej nastąpić ma wypłata świadczenia na rzecz poszczególnych **Uposażonych**;
 - w przypadku, gdy nie wyznaczono **Uposażonego**, przyjmuje się, że **Uposażonymi** są:
 - małżonek **Ubezpieczonego**,
 - dzieci **Ubezpieczonego**,
 - rodzice **Ubezpieczonego**;
 - w przypadku, gdy brak jest osób wskazanych w pkt 3), **Uposażonymi** są inni spadkobiercy **Ubezpieczonego**;
 - w przypadku, gdy jest więcej niż jeden **Uposażony**, ale nie określono proporcji, w jakiej nastąpić ma wypłata świadczenia na rzecz poszczególnych **Uposażonych**, świadczenie przypada w równych częściach na rzecz każdego z **Uposażonych**;
 - w przypadku, gdy jeden z **Uposażonych** umrze lub przestanie istnieć przed dniem **zajścia zdarzenia** ubezpieczeniowego lub zostanie odwołany bez wskazania, jaki ma być udział pozostałych **Uposażonych**, udział tego **Uposażonego** przypada pozostałym **Uposażonym** w proporcjach takich, w jakich pozostaje udział tych **Uposażonych** do różnicy pomiędzy sumą udziałów wszystkich **Uposażonych**, a udziałem **Uposażonego**, który zmarł lub przestał istnieć.
- Rodzaj i wysokość świadczenia ustala się po stwierdzeniu związku przyczynowego pomiędzy **zdarzeniem** a skutkiem w postaci śmierci lub **trwałego uszczerbku na zdrowiu**.
- Zastrzeżeniem ust. 5, ustalenie związku przyczynowego, o którym mowa w ust. 3 oraz stopnia (procentu) **trwałego uszczerbku na zdrowiu** następuje na podstawie dokumentacji lekarskiej oraz ewentualnie badania **Ubezpieczonego** przez lekarzy wskazanych przez **Ubezpieczyciela**.
- Stopień (procent) **trwałego uszczerbku na zdrowiu** jest ustalany niezwłocznie po zakończeniu leczenia, z uwzględnieniem zaleconego przez lekarza leczenia usprawniającego, a w razie dłuższego leczenia – najpóźniej w ciągu roku od dnia **nieszczęśliwego wypadku**. Późniejsza zmiana **trwałego uszczerbku na zdrowiu** (polepszenie lub pogorszenie) nie daje podstawy do zmiany wysokości świadczenia.
- Ubezpieczyciel** pokrywa świadczenia:
 - z tytułu śmierci w wysokości 100% **sumy ubezpieczenia** tego świadczenia;
 - z tytułu **trwałego uszczerbku na zdrowiu** w wysokości 1/100 **sumy ubezpieczenia** tego świadczenia za każdy 1% (jeden procent) **trwałego uszczerbku na zdrowiu**, a w przypadku 100% inwalidztwa – jednorazowo w wysokości 100% **sumy ubezpieczenia** tego świadczenia.
- Świadczenie z tytułu śmierci przysługuje w pełnej wysokości, o ile wcześniej **Ubezpieczony** nie otrzymał świadczenia z tytułu **trwałego uszczerbku na zdrowiu**. W takiej sytuacji świadczenie z tytułu śmierci pomniejsza się o wypłaconą wcześniej kwotę z tytułu **trwałego uszczerbku na zdrowiu**.
- Jeżeli **Ubezpieczony** zmarł po ustaleniu **trwałego uszczerbku na zdrowiu** z przyczyn związanych z **nieszczęśliwym wypadkiem**, nie pobierając należnego świadczenia z tytułu **trwałego uszczerbku na zdrowiu**, **Ubezpieczyciel** wypłaca tylko świadczenie z tytułu śmierci na zasadach określonych w ust. 1 do 7.
- Jeżeli przed śmiercią **Ubezpieczonego**, która nie pozostaje w związku przyczynowym z **nieszczęśliwym wypadkiem**, nie został ustalony procent **trwałego**

uszczerbku na zdrowiu, świadczenie ustala się na podstawie dokumentacji lekarskiej.

10. Przy ustalaniu stopnia (procentu) **trwałego uszczerbku na zdrowiu** nie bierze się pod uwagę czynności zawodowych wykonywanych przez **Ubezpieczonego**.
11. W razie utraty lub uszkodzenia organu, narządu lub układu, którego funkcje przed **nieszczęśliwym wypadkiem** były już upośledzone wskutek samostnej **choroby** lub trwałego inwalidztwa, stopień (procent) **trwałego uszczerbku na zdrowiu** określa się w wysokości różnicy między stopniem **trwałego uszczerbku na zdrowiu** właściwego dla stanu danego organu, narządu lub układu po **nieszczęśliwym wypadku**, a stopniem **trwałego uszczerbku na zdrowiu** istniejącego bezpośrednio przed **nieszczęśliwym wypadkiem**.
12. Stopień **trwałego uszczerbku na zdrowiu** jest ustalany w oparciu o tabelę rodzajów oraz określonych procentowo **trwałych uszczerbków na zdrowiu**, stanowiącą Załącznik nr 1 do **OWU**.

Rozdział V PORADA PRAWNA

Przedmiot i zakres ochrony ubezpieczeniowej § 1

1. W zakresie wskazanym w niniejszych **OWU**, z uwzględnieniem wyłączeń i ograniczeń odpowiedzialności, przedmiotem **ochrony ubezpieczeniowej** jest interes prawny **Ubezpieczonego**.
2. W ramach udzielonej **ochrony ubezpieczeniowej**, **Ubezpieczyciel** zobowiązuje się do ochrony interesu prawnego **Ubezpieczonego**, poprzez zorganizowanie oraz opłacenie porady prawnej, świadczoną na rzecz **Ubezpieczonego** przez Kancelarię Prawną współpracującą z **Ubezpieczycielem**.
3. **Ubezpieczonym** jest osoba wskazana w **polisie** jako **Ubezpieczony** w ramach ubezpieczenia agro casco lub ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych, lub ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.
4. **Ochrona ubezpieczeniowa** obejmuje problemy prawne związane z:
 - 1) prawem cywilnym,
 - 2) prawem rodzinnym,
 - 3) prawem karnym,
 - 4) prawem administracyjnym,
 - 5) prawem pracy i ubezpieczeń społecznych.
5. Przez Kancelarię Prawną rozumie się zespół pracowników, działający w sposób i w formie przewidzianej w przepisach prawa dla świadczenia pomocy prawnej, kierowany przez osoby z uprawnieniami radcy prawnego lub adwokata.
6. Ubezpieczenie obejmuje **zdarzenia** polegające na powstaniu w okresie ubezpieczenia konieczności skorzystania przez **Ubezpieczonego** z porady prawnej, niezależnie od momentu powstania problemu prawnego.
7. Ubezpieczenie obejmuje **zdarzenia** zaistniałe na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczące problemów prawnych powstałych na gruncie prawa polskiego.

§ 2

1. Udzielenie porady prawnej przez Kancelarię może polegać na:
 - 1) telefonicznej konsultacji prawnej, a także sporządzeniu pisemnej opinii prawnej;
 - 2) przesłaniu wzoru umowy lub wzoru pisma w sprawach należących do powszechnego obrotu;
 - 3) przesłaniu tekstu aktów prawnych;
 - 4) udzieleniu informacji teled adresowych dotyczących kancelarii prawnych, kancelarii notarialnych, biur doradztwa podatkowego, sądów lub prokuratur.
2. Porada prawna, o której mowa w ust. 1, może dotyczyć wyłącznie problemów prawnych, spełniających następujące warunki:
 - 1) podane przez **Ubezpieczonego** informacje, w tym opis stanu faktycznego, a także dostarczone dokumenty, umożliwiają ocenę stanu prawnego i wykonanie porady prawnej;
 - 2) porada prawna może być udzielona w drodze kontaktu Kancelarii z **Ubezpieczonym** za pomocą środków porozumiewania się na odległość, bez konieczności osobistego kontaktu **Ubezpieczonego** z Kancelarią Prawną;
 - 3) do przedstawienia porady prawnej nie jest konieczny kontakt Kancelarii Prawnej z innymi osobami lub podmiotami niż **Ubezpieczony**.
3. Odpowiedzialność za świadczone porady prawne spoczywa wyłącznie na Kancelarii Prawnej.

Wyłączenia odpowiedzialności § 3

1. Odpowiedzialność **Ubezpieczyciela** nie obejmuje ochrony interesów prawnych:
 - 1) pozostających w związku z grą i zakładem oraz transakcjami terminowymi lub spekulacyjnymi;
 - 2) z zakresu prawa podatkowego, celnego oraz dotyczącego innych opłat publicznych, a także prawa karnego skarbowego;
 - 3) z zakresu prawa handlowego, prawa spółek handlowych, umów agencyjnych, prawa funduszy inwestycyjnych, prawa obligacji, papierów wartościowych, prawa

- spółdzielczego (w tym spółdzielni mieszkaniowych), prawa o stowarzyszeniach i związkach zawodowych;
- 4) z zakresu zbiorowego prawa pracy oraz prawa pracy lub innych stosunków cywilnoprawnych w dotyczących pełnienia funkcji członków ustawowych organów osób prawnych;
 - 5) z zakresu prawa patentowego, autorskiego, znaków towarowych, pozostałego prawa własności intelektualnej i przemysłowej, prawa ochrony konkurencji;
 - 6) w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, Trybunałem Konstytucyjnym, sądami konstytucyjnymi oraz trybunałami międzynarodowymi, chyba że postępowanie dotyczy obrony interesów prawnych pracowników organizacji międzynarodowych w zakresie stosunku pracy albo publicznoprawnych stosunków zatrudnienia;
 - 7) w związku z postępowaniem układowym, naprawczym albo upadłościowym, które zostało albo ma zostać wszczęte w stosunku do **Ubezpieczonego**;
 - 8) w zakresie praw lub roszczeń, które zostały cedowane na **Ubezpieczonego** przez inną osobę;
 - 9) w zakresie praw lub roszczeń **osób trzecich**, których **Ubezpieczony** dochodzi we własnym imieniu.

2. **Ubezpieczyciel** nie ponosi odpowiedzialności i nie refunduje kosztów porad prawnych, dotyczących problemów prawnych objętych zakresem ubezpieczenia, uzyskanych przez **Ubezpieczonego** we własnym zakresie od kancelarii prawnych lub prawników niewspółpracujących z **Ubezpieczycielem**.

Limity świadczeń § 4

1. **Ubezpieczony** uprawniony jest do skorzystania z następującej liczby porad prawnych:
 - 1) w odniesieniu do porad, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1) (telefoniczne konsultacje prawne lub pisemne opinie prawne) – 3 porady w okresie ubezpieczenia, przy czym telefoniczną konsultację prawną i sporządzoną na jej podstawie pisemną opinię prawną uważa się za jedną poradę prawną;
 - 2) w odniesieniu do pozostałych porad – 4 porady w rocznym okresie ubezpieczenia.
2. Wykonanie każdej porady prawnej powoduje zmniejszenie limitu określonego w ust. 1, aż do jego wyczerpania. Wyczerpanie limitu powoduje ustanie odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** w zakresie objętym limitem.

Realizacja świadczenia – udzielenie porady prawnej § 5

1. W celu uzyskania porady prawnej, osoba zgłaszająca **zdarzenie** kontaktuje się z Kancelarią Prawną telefonicznie lub na wskazany adres poczty elektronicznej, zgodnie z danymi kontaktowymi wskazanymi w **polisie**, podając przy tym co najmniej poniższe informacje:
 - 1) dane **Ubezpieczonego**, w tym numer telefonu lub adres poczty elektronicznej;
 - 2) numer **polisy**, na podstawie której ma zostać udzielona **ochrona ubezpieczeniowa**;
 - 3) opis stanu faktycznego będącego przyczyną problemu prawnego oraz rodzaj oczekiwanej pomocy.
2. Kancelaria Prawna zapewnia bieżącą obsługę **Ubezpieczonych** w dni robocze od godziny 8:00 do 22:00. Poza wskazanymi wyżej godzinami, **Ubezpieczony** ma możliwość pozostawienia wiadomości głosowej, zawierającej co najmniej informacje wskazane w ust. 1. W takim wypadku Kancelaria Prawna kontaktuje się z **Ubezpieczonym** w następnym dniu roboczym.
3. **Ubezpieczony** zobowiązany jest do współpracy z Kancelarią Prawną, w szczególności do udzielenia wyjaśnień, przekazania dodatkowych informacji oraz udostępnienia w razie konieczności, dokumentów lub kopii dokumentów, niezbędnych do przeprowadzenia analizy problemu prawnego.
4. Udzielenie porady prawnej następuje na podstawie podanego przez **Ubezpieczonego** stanu faktycznego sprawy. Istotna zmiana stanu faktycznego traktowana jest jako nowa porada prawna, nawet jeśli dotyczy tego samego problemu prawnego.

§ 6

1. Po otrzymaniu zgłoszenia **zdarzenia**, Kancelaria Prawna weryfikuje istnienie i zakres **ochrony ubezpieczeniowej**.
2. W zależności od charakteru zgłaszanego problemu prawnego, porada prawna realizowana jest w sposób następujący:
 - 1) jeżeli charakter problemu prawnego na to pozwala – porada prawna jest udzielana na bieżąco w toku rozmowy telefonicznej, bezpośrednio po zgłoszeniu **zdarzenia** i opisanie przez **Ubezpieczonego** stanu faktycznego;
 - 2) jeżeli charakter problemu prawnego wymaga analizy stanu faktycznego lub prawnego, w szczególności analizy dokumentów – Kancelaria Prawna, po upływie czasu niezbędnego do wypracowania rozwiązania, nie później niż w ciągu dwóch dni roboczych, kontaktuje się telefonicznie z **Ubezpieczonym** w celu udzielenia porady.
3. Treść porady prawnej zaproponowana w toku telefonicznej konsultacji prawnej może zostać potwierdzona pisemną opinią prawną; w takim przypadku telefoniczną konsultację

prawą i stanowiącą jej potwierdzenie opinię prawną uznaje się za jedną poradę prawną. Opinia prawna sporządzana jest przez prawnika posiadającego uprawnienia radcy prawnego lub adwokata.

4. W przypadku porady prawnej, polegającej na przesłaniu wzoru umowy lub pisma, przesłaniu tekstu aktów prawnych, udzieleniu informacji teled adresowych, realizacja porady następuje niezwłocznie, nie później niż w ciągu dwóch dni roboczych od zgłoszenia **zdarzenia** przez **Ubezpieczonego**, poprzez przesłanie żądanych dokumentów lub informacji drogą elektroniczną, na wskazany adres poczty elektronicznej **Ubezpieczonego**.
5. W przypadku, gdy osobie zgłaszającej **zdarzenie** nie przysługuje **ochrona ubezpieczeniowa**, zgłaszany problem prawny nie jest objęty zakresem ubezpieczenia lub zostały wyczerpane limity świadczeń, Kancelaria Prawna informuje o tym osobę zgłaszającą **zdarzenie** niezwłocznie w toku rozmowy telefonicznej.

Rozdział VI ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA Z TYTUŁU USŁUG MIĘDZYSĄSIEDZKICH

Przedmiot ochrony ubezpieczeniowej § 1

1. Z zastrzeżeniem wskazanych w **OWU** wyłączeń i ograniczeń odpowiedzialności, **przedmiotem ubezpieczenia** jest odpowiedzialność cywilna wskazanego w **polisie** **Ubezpieczonego** (jako **Ubezpieczony** w ramach ubezpieczenia agro casco lub ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych, lub ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych), będącego osobą fizyczną posiadającą **gospodarstwo rolne**, za **szkody w mieniu** lub **na osobie**, wyrządzone w związku z wykonywaniem na rzecz **osób trzecich**, także będących posiadaczami **gospodarstwa rolnego**, prac lub usług związanych z **działalnością rolniczą** lub utrzymaniem **gospodarstwa rolnego**, niezależnie od źródła obowiązku odszkodowawczego (czyn niedozwolony, niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, zbieg roszczeń).
2. Ubezpieczenie obejmuje **szkody** wyrządzone nieумыślnie, w tym wskutek rażącego niedbaństwa.
3. Ubezpieczenie obejmuje **szkody** powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Ubezpieczenie obejmuje **szkody** będące następstwem **zdarzenia**, polegającego na działaniu lub zaniechaniu **Ubezpieczonego** w okresie ubezpieczenia.
5. Wszystkie **szkody** będące rezultatem tego samego działania lub zaniechania, lub wynikające z tej samej przyczyny, niezależnie od liczby osób poszkodowanych i łącznej kwoty roszczeń, uważa się za jedno **zdarzenie** i przyjmuje się, że miały miejsce w chwili wystąpienia pierwszej **szkody**.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności § 2

- Umowa ubezpieczenia** nie obejmuje:
- 1) roszczeń o wykonanie lub naleyte wykonanie zobowiązań oraz roszczeń o zwrot kosztów poniesionych na poczet ich wykonania;
 - 2) **szkod** związanych z rzeczą wprowadzoną przez **Ubezpieczonego** do obrotu (OC za produkt), w tym także z energią w jakiegokolwiek postaci;
 - 3) **szkod** w samej rzeczy wprowadzonej do obrotu lub w przedmiocie pracy albo usługi wykonanej przez **Ubezpieczonego**, w szczególności w odniesieniu do roszczeń pokrywanych na podstawie gwarancji lub rękojmi za wady;
 - 4) grzywnem, nawiązek i kar administracyjnych lub sądowych, ani innych kar pieniężnych lub opłat i danin o charakterze publicznoprawnym, w tym również **odszkodowań** o charakterze karnym (exemplary & punitive damages);
 - 5) kar umownych – w zakresie, w którym kara taka przekracza zakres odpowiedzialności **Ubezpieczonego** za daną **szkodę**, która zachodziłaby, gdyby kary umownej nie zastrzeżono.

§ 3

- Z zastrzeżeniem postanowień § 9 Rozdziału I **OWU**, zakresem **Umowy ubezpieczenia** nie są objęte **szkody**:
- 1) powstałe poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) za które odpowiedzialność cywilna jest lub powinna zostać objęta **Umową ubezpieczenia**, zawartą w ramach ubezpieczenia obowiązkowego w rozumieniu stosownych przepisów prawa, w szczególności związanego z posiadaniem **pojazdu** mechanicznego lub posiadaniem **gospodarstwa rolnego**;
 - 3) wyrządzone w związku z wykonywaniem **czynności życia prywatnego**;
 - 4) wyrządzone w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii, chyba że nie miało to wpływu na powstanie **szkody**;
 - 5) wyrządzone osobom wykonującym prace lub usługi na zlecenie lub pod kierownictwem **Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego**;
 - 6) wyrządzone **osobom bliskim Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego** oraz osobom wykonującym prace lub

usługi na zlecenie lub pod kierownictwem **osób bliskich Ubezpieczającego** lub **Ubezpieczonego**;

- 7) wyrażdzone spółkom, w których **Ubezpieczający** lub **Ubezpieczony** jest wspólnikiem, udziałowcem lub akcjonariuszem;
- 8) powodujące roszczenia pomiędzy **Ubezpieczonymi** w ramach jednej **Umowy ubezpieczenia**;
- 9) powstałe w następstwie prowadzenia przez **Ubezpieczonego** działalności bez odpowiednich uprawnień wymaganych przepisami prawa, chyba że brak uprawnień nie miał wpływu na powstanie **szkody**;
- 10) za które **Ubezpieczony** jest odpowiedzialny wskutek umownego przejścia odpowiedzialności cywilnej **osoby trzeciej** albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z ustawy, w szczególności poprzez przyjęcie na siebie zobowiązania osiągnięcia określonego rezultatu, zamiast zobowiązania starannego działania;
- 11) związane z naruszeniem praw autorskich, patentów, znaków towarowych i nazw fabrycznych;
- 12) polegające na naruszeniu dóbr osobistych innych niż objęte zakresem **szkody na osobie**;
- 13) polegające na wystąpieniu czystych strat finansowych, to jest strat finansowych niebędących **szkodą w mieniu** lub **szkodą na osobie**;
- 14) w wartościach pieniężnych, przez które należy rozumieć krajowe i zagraniczne znaki pieniężne, czek, weksle, inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę, złoto, srebro, platynę i pozostałe metale z grupy platynowców oraz wyroby z tych metali, a także kamienie szlachetne lub perły;
- 15) w dokumentach, planach, zbiorach archiwalnych, filatelistycznych, numizmatycznych lub dziełach sztuki;
- 16) powstałe wskutek osiadanania gruntu, **osunięcia się ziemi, zalania** przez wody stojące lub płynące;
- 17) bezpośrednio lub pośrednio wynikłe z emisji, wycieku lub innej formy przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji;
- 18) wyrządzone w środowisku naturalnym, w szczególności takie, za które **Ubezpieczony** ponosi odpowiedzialność, o której mowa w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/CW w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zarządzania **szkodom** wyrządzonym środowisku naturalnemu;
- 19) związane z działalnością kopalni lub zakładu górniczego, w szczególności takie, za które komukolwiek przysługują jakiegokolwiek świadczenie na podstawie przepisów prawa geologicznego i górniczego;
- 20) wyrządzone w związku z budową tuneli, mostów lub wykonywaniem prac podwodnych;
- 21) spowodowane bezpośrednio lub pośrednio wskutek działania azbestu, formaldehydu, dioksyn, kwarcu lub silikonu;
- 22) powstałe na skutek systematycznego działania hałasu, wibracji, wysokiej lub niskiej temperatury, wody, gazów, oparów, pleśni, **dymu**, kurzu lub innych podobnych czynników;
- 23) których przyczyną była jawna wada rzeczy lub wykonanej pracy lub usługi, w związku z którą została obniżona jej cena;
- 24) spowodowane bezpośrednio lub pośrednio wskutek działania krwi lub produktów krwiopochodnych;
- 25) powstałe wskutek zmian genetycznych z jakiegokolwiek przyczyny, w tym spowodowane przez genetycznie zmodyfikowany składnik GMO lub jakiegokolwiek białko pochodzące z tego składnika;
- 26) bezpośrednio lub pośrednio związane z przeniesieniem **chorób zakaźnych**;
- 27) w mieniu ruchomym lub nieruchomym **osób trzecich**, używanym przez **Ubezpieczonego** na podstawie jakiegokolwiek tytułu prawnego lub znajdującym się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą **Ubezpieczonego**.

Świadczenie Ubezpieczyciela

§ 4

1. W granicach udzielonej **ochrony ubezpieczeniowej**, **Ubezpieczyciel** zobowiązuje się do:
 - 1) dokonania faktycznej i prawnej oceny roszczeń skierowanych wobec **Ubezpieczonego**,
 - 2) ustalenia zasadności roszczeń skierowanych wobec **Ubezpieczonego**,
 - 3) podjęcia decyzji o uznaniu roszczenia i wypłacie **odszkodowania** lub o prowadzeniu obrony **Ubezpieczonego** przed nieuzasadnionym roszczeniem.
2. **Ubezpieczyciel** ma prawo w każdej chwili wypłacić **odszkodowanie** w wysokości **sumy gwarancyjnej**, zwalniając się z obowiązku dalszego prowadzenia obrony oraz ponoszenia innych kosztów. Jeżeli roszczenia mogą być zaspokojone kwotą niższą niż **suma gwarancyjna**, **Ubezpieczyciel** wypłaca tylko tę niższą kwotę.
3. Należne **odszkodowanie** ustala się według zasad odpowiedzialności cywilnej **Ubezpieczonego**, w granicach **sumy gwarancyjnej**.
4. Poza wypłatą **odszkodowania**, w granicach **sumy gwarancyjnej**, **Ubezpieczyciel** pokrywa:
 - 1) koszty wynikłe z zastosowania środków podjętych po wystąpieniu **zdarzenia**, w celu zapobieżenia **szkodzie** lub zmniejszenia jej rozmiarów,
 - 2) koszty wynagrodzenia rzeczoznawców lub ekspertów, powołanych w uzgodnieniu z **Ubezpieczycielem**,

w celu ustalenia okoliczności, przyczyn lub rozmiaru **szkody**,

- 3) niezbędne koszty obrony sądowej w sporze prowadzonym na polecenie **Ubezpieczyciela** lub za jego zgodą, jeżeli w wyniku **zdarzenia**, które powoduje odpowiedzialność **Ubezpieczonego**, objętego **ochroną ubezpieczeniową**, zostanie przeciwko sprawcy **szkody** wdrożone postępowanie karne, **Ubezpieczyciel** pokrywa koszty obrony, jeżeli zażądał powołania obrońcy lub wyraził zgodę na pokrycie związanych z tym kosztów.

Suma gwarancyjna

§ 5

1. Wskazana w **polisie** **suma gwarancyjna** stanowi górną granicę odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** w odniesieniu do wszystkich **zdarzeń** w okresie ubezpieczenia, łącznie dla wszystkich **szkod** objętych zakresem ubezpieczenia.
2. **Suma gwarancyjna** ulega każdorazowo zmniejszeniu o wysokość wypłaconego **odszkodowania**, aż do jej całkowitego wyczerpania.
3. **Suma gwarancyjna** ulega także zmniejszeniu na zasadach określonych w ust. 2, w przypadku wypłaty przez **Ubezpieczyciela** świadczeń, określonych w § 4 ust. 5.

Obowiązki Ubezpieczonego

§ 6

1. W razie zajścia **zdarzenia**, które może powodować odpowiedzialność cywilną **Ubezpieczonego** za **szkodę**, **Ubezpieczony** obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu zapobieżenia **szkodzie** lub zmniejszenia jej rozmiarów, a także zobowiązany jest niezwłocznie poinformować **Ubezpieczyciela** o tym fakcie.
2. **Ubezpieczony** obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec innych osób odpowiedzialnych za **szkodę** w razie wystąpienia okoliczności określonych w ust. 1, a także w razie powzięcia wiadomości o **szkodzie** lub zgłoszeniu roszczeń.
3. Jeżeli **Ubezpieczony** umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, **Ubezpieczyciel** jest wolny od odpowiedzialności za **szkody** powstałe z tego powodu. Jeżeli jednak **odszkodowanie** zostało już wypłacone lub **Ubezpieczyciel** jest zobowiązany wobec poszkodowanego do wypłaty **odszkodowania** niepomniejszonego w sposób, o którym mowa w zdaniu poprzednim, **Ubezpieczony** zobowiązany jest do zwrotu **Ubezpieczycielowi** kwoty, która nie zostałaby przez **Ubezpieczyciela** wypłacona, gdyby nie uchybienie obowiązkom, o których mowa w ust. 1, lub kwoty, której **Ubezpieczyciel** nie mógł dochodzić skutecznie w ramach roszczeń regresowych ze względu na uchybienie obowiązkom, o których mowa w ust. 2.

§ 7

1. W przypadku powstania **szkody** lub powzięcia wiadomości o **szkodzie**, **Ubezpieczony** zobowiązany jest poinformować o tym fakcie **Ubezpieczyciela** niezwłocznie, o ile to możliwe nie później niż w ciągu 7 dni.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych ust. 1, **Ubezpieczyciel** nie ponosi wobec **Ubezpieczonego** odpowiedzialności w zakresie, w którym uchybienie to przyczyniło się do zwiększenia **szkody** lub uniemożliwiło **Ubezpieczycielowi** ustalenie okoliczności i skutków **zdarzenia**. W przypadku wypłaty przez **Ubezpieczyciela** **odszkodowania** na rzecz poszkodowanego, **Ubezpieczony** jest zobowiązany do zwrotu **Ubezpieczycielowi** kwoty, która nie zostałaby przez **Ubezpieczyciela** wypłacona, gdyby nie uchybienie obowiązkowi, o którym mowa w ust. 1.
3. Skutki braku zawiadomienia **Ubezpieczyciela** o **zdarzeniu** nie następują, jeżeli **Ubezpieczyciel**, w terminie wyznaczonym do zawiadomienia, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
4. Niezależnie od obowiązku określonego w ust. 1, **Ubezpieczony** jest także zobowiązany:
 - 1) powiadomić miejscową jednostkę policji w razie podejrzenia, że zostało popełnione przestępstwo;
 - 2) umożliwić **Ubezpieczycielowi** dokonanie czynności niezbędnych do ustalenia okoliczności **zdarzenia** lub wielkości **szkody**, jak też weryfikacji zasadności i wysokości złożonych roszczeń;
 - 3) przedstawić wszelkie dokumenty lub inne dowody niezbędne w procesie oceny następstw **zdarzenia**;
 - 4) stosować się do zaleceń **Ubezpieczyciela** oraz udzielić informacji i niezbędnych pełnomocnictw, w tym pełnomocnictwa procesowego dla wybranego przez **Ubezpieczyciela** adwokata lub radcy prawnego, jeżeli jest to niezbędne do prawidłowego prowadzenia sprawy.

§ 8

1. W razie otrzymania roszczenia o naprawienie **szkody**, **Ubezpieczony** ma obowiązek zaniechania działań zmierzających do zaspokojenia roszczeń poszkodowanego, w tym w szczególności uznania roszczeń lub zawarcia ugody, do czasu uzyskania pisemnej zgody **Ubezpieczyciela**.
2. Jeżeli przeciwko sprawcy **zdarzenia** wszczęte zostało postępowanie karne albo jeżeli poszkodowany wystąpił z roszczeniem o **odszkodowanie** na drogę sądową,

Ubezpieczony obowiązany jest poinformować o tym fakcie **Ubezpieczyciela** niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od uzyskania wiadomości o tym fakcie.

3. **Ubezpieczony** obowiązany jest doręczyć **Ubezpieczycielowi** orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska odnośnie wniesienia środka odwoławczego, a także stosować się do wskazań **Ubezpieczyciela** dotyczących prowadzenia postępowania sądowego.
4. Zaspokojenie lub uznanie przez **Ubezpieczonego** roszczeń poszkodowanego nie wywołuje skutków wobec **Ubezpieczyciela**, jeżeli ten nie udzielił na to uprzedniej zgody.
5. Uchybienie przez **Ubezpieczonego** obowiązkom, o których mowa w ust. 2 i 3, nie powoduje skutków prawnych dla odpowiedzialności **Ubezpieczyciela** wobec poszkodowanego.
6. W przypadku wypłaty przez **Ubezpieczyciela** **odszkodowania** na rzecz poszkodowanego w pełnej wysokości, **Ubezpieczony** jest zobowiązany do zwrotu **Ubezpieczycielowi** kwoty, która nie zostałaby przez **Ubezpieczyciela** wypłacona gdyby nie uchybienie obowiązkom, o których mowa w ust. 2-3.

Prezes Zarządu
Jacek Smolarek

Członek Zarządu
Michael Lösche

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1

Tabela rodzajów oraz określonych procentowo uszkodzeń na zdrowiu

A. USZKODZENIA GŁOWY	Procent stałego lub długotrwałego uszkodzenia na zdrowiu	
	prawa	lewa
1. Uszkodzenie powłok czaszki (bez uszkodzeń kostnych):		
a) uszkodzenie powłok czaszki – w zależności od rozmiaru ruchomości i tkiwości blizn itp.	do 10	
b) oskalpowanie	25	
2. Uszkodzenie kości sklepienia i podstawy czaszki (wgnięcia, szczeliny, fragmentacja) – zależnie od rozległości uszkodzeń		
do 10		
3. Ubytek w kościach czaszki:		
a) o średnicy poniżej 2,5 cm	7	
b) o średnicy powyżej 2,5 cm – w zależności od rozmiarów	do 25	
Uwaga: jeżeli przy uszkodzeniach i ubytkach kości czaszki (poz. 2 i 3) występują jednocześnie uszkodzenia powłok czaszki (poz. 1), należy osobno oceniać stopień stałego lub długotrwałego uszkodzenia za uszkodzenia lub ubytki kości według poz. 2 lub 3 i osobno za uszkodzenia powłok czaszki według poz. 1.		
4. Powikłania towarzyszące uszkodzeniom wymienionym w poz. 1, 2, 3 w postaci: nawracającego się wycieku płynu mózgowo-rdzeniowego, przewlekłego zapalenia kości, ropowicy podczepcowej leczonej operacyjnie, zakrzepnicy powłok, przepukliny mózgowej – ocenia się dodatkowo – w zależności od rodzaju i stopnia powikłań		
do 15		
5. Porażenia i niedowłady połowicze:		
a) porażenie połowicze lub paraplegie (porażenia kończyn dolnych) uniemożliwiające samodzielne stanie i chodzenie 0 – 1° wg Skali Lovette'a	100	
b) głęboki niedowład połowiczny lub parapareza 2° wg Skali Lovette'a	do 80	
c) średniego stopnia niedowład połowiczny lub parapareza kończyn dolnych 3° wg Skali Lovette'a	do 60	
d) niewielki lub dyskretny niedowład połowiczny lub niedowład kończyn dolnych 4° wg Skali Lovette'a, dyskretny deficyt siły przy obecności zaburzeń napięcia mięśniowego, niedostateczności precyzji ruchów itp.	do 35	
e) monoparezy pochodzenia ośrodkowego:		
kończyna górna wg Skali Lovette'a		
– 0°	40	30
– 1-2°	do 35	do 25
– 3-4°	do 25	do 15
kończyna dolna wg Skali Lovette'a		
– 0°	40	
– 1-2°	30	
– 3-4°	do 20	
6. Zespoły pozapiramidowe:		
a) utwalony zespół pozapiramidowy znacznie utrudniający sprawność ustroju i wymagający opieki osób trzecich	100	
b) zespół pozapiramidowy utrudniający sprawność ustroju z zaburzeniami mowy, napadami ocznymi itp.	80	
c) zaznaczony zespół pozapiramidowy	30	
7. Zaburzenia równowagi pochodzenia mózdkowego:		
a) uniemożliwiające chodzenie i samodzielne funkcjonowanie	100	
b) utrudniające chodzenie i sprawność ruchową w stopniu znacznym	do 80	
c) miernego stopnia utrudnienie chodu i sprawności ruchowej	do 60	
d) dyskretnie wpływające na sposób chodu i niewielkie upośledzenie zborności i precyzji ruchów	do 25	
8. Padaczka:		
a) z licznymi napadami ze współistnieniem zaburzeń psychicznych, charakteropatii, otępienia wymagających opieki innej osoby	100	
b) padaczka z zaburzeniami psychicznymi w zależności od ich nasilenia	do 70	
c) padaczka bez zmian psychicznych w zależności od częstości napadów	do 40	
Uwaga: podstawą rozpoznania padaczki są obserwacje przez lekarza napadu, typowe zmiany EEG, dokumentacja ambulatoryjna bądź szpitalna.		
9. Zaburzenia neurologiczne i psychiczne uwarunkowane organicznie (encefalopatie):		
a) ciężkie zaburzenia wymagające stałej opieki osób trzecich (zmiany otępienne, utwalone psychozy)	100	
b) encefalopatie ze zmianami charakterologicznymi w zależności od stopnia	do 70	
c) encefalopatie z utwalonymi skargami subiektywnymi, jak bóle, zawroty głowy, wzmożona pobudliwość nerwowa, trudności w skupieniu uwagi, z zaburzeniami pamięci, snu itp.	30	
Uwaga: za encefalopatią poza zespołem organicznym przemawiają odchylenia przedmiotowe w stanie neurologicznym, zmiany w zapisie EEG. Encefalopatia powinna być potwierdzona badaniami dodatkowymi.		
10. Zaburzenia adaptacyjne będące następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń OUN:		
a) utwalone nerwice związane z urazem czaszkowo – mózgowym	do 10	
b) ujawnienie się psychozy w następstwie ciężkiego stresu	do 80	
11. Zaburzenia mowy:		
a) afazja całkowita (sensoryczna lub sensoryczno-motoryczna) z agrafią i aleksją	80	
b) afazja całkowita motoryczna	60	
c) afazja znacznego stopnia utrudniająca porozumiewanie się	40	
d) afazja nieznacznego stopnia	20	
12. Zespoły podwzgórzowe pourazowe (cukrzyca, moczówka prosta, nadczynność tarczycy i inne zaburzenia wewnętrzwydzielnicze pochodzenia ośrodkowego):		
a) znacznie upośledzające czynność ustroju	60	
b) nieznacznie upośledzające czynność ustroju	30	
13. Uszkodzenia częściowe lub całkowite nerwów ruchowych gałki ocznej:		
a) nerwu okoruchowego:		
w zakresie mięśni wewnętrznych oka – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 15	
w zakresie mięśni zewnętrznych oka – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 30	
b) nerwu błoczkowego	3	
c) nerwu odwodzącego – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 15	
14. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu trójdzielnego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
do 20		
15. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu twarowego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
do 20		
Uwaga: uszkodzenie nerwu twarowego łącznie z pęknięciem kości skalistej należy ocenić według poz. 49		
16. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwów językowo-gardłowych i błędnego – w zależności od stopnia zaburzeń mowy, polykania, oddechu, krążenia i przewodzenia pokarmowego		
do 50		
17. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu dodatkowego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
do 15		
18. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu podjęzykowego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
do 20		

ZAŁĄCZNIKI

B. USZKODZENIA TWARZY

19. Uszkodzenia powłok twarzy (blizny i ubytki):		
a) oszpecenia bez zaburzeń funkcji – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy		do 10
b) oszpecenie z miernymi zaburzeniami funkcji – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji		do 30
c) oszpecenia połączone z dużymi zaburzeniami funkcji (przyjmowanie pokarmów, zaburzenia oddychania, mowy, ślinotok i zaburzenia funkcji powiek itp.) – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji		do 60
20. Uszkodzenia nosa:		
a) uszkodzenia nosa bez zaburzeń oddychania i powonienia – zależnie od rozległości uszkodzenia		do 10
b) uszkodzenia nosa z zaburzeniami oddychania – zależnie od rozległości uszkodzenia i stopnia zaburzeń oddychania		do 20
c) uszkodzenia nosa z zaburzeniami oddychania i powonienia – w zależności od stopnia zaburzeń w oddychaniu i powonieniu		do 25
d) utrata powonienia w następstwie uszkodzenia przedniego dołu czaszkowego		5
e) utrata nosa w całości (łącznie z kośćmi nosa)		30
Uwaga: jeżeli uszkodzenie nosa wchodzi w zespół uszkodzeń objętych poz. 19, należy stosować ocenę według tej pozycji (tj. według poz. 19).		
21. Utrata zębów:		
a) siekacze i kły – za każdy ząb		0,5
b) pozostałe zęby począwszy od dwóch – za każdy ząb (niezależnie od zaprotezowania)		1
22. Utrata części szczęki górnej lub dolnej (łącznie z oszpeceniem i utratą zębów) – staw rzekomy – zależnie od rozległości ubytków stanu odżywiania i powikłań		do 30
23. Utrata szczęki (łącznie z oszpeceniem i utratą zębów):		
a) górnej		40
b) dolnej		50
24. Złamania szczęki i/lub żuchwy wygojone z przemieszczeniem odłamów:		
a) szczęki		do 40
b) żuchwy		do 40
25. Ubytek podniebienia:		
a) z zaburzeniami mowy i polykania – w zależności od stopnia zaburzeń		do 30
b) z dużymi zaburzeniami mowy i polykania – w zależności od stopnia zaburzeń		do 40
26. Ubytki języka:		
a) bez zaburzeń mowy i polykania		3
b) z zaburzeniami mowy i polykania – w zależności od stopnia zaburzeń		do 15
c) z dużymi zaburzeniami mowy – w zależności od stopnia zaburzeń		do 40
d) całkowita utrata języka		50

C. USZKODZENIA NARZĄDU WZROKU

27. a) Przy obniżeniu ostrości wzroku lub utracie wzroku jednego lub obojga oczu stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu określa się według następującej tabeli:

Ostrość wzroku oka lewego	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0	
	(10/10)	(9/10)	(8/10)	(7/10)	(6/10)	(5/10)	(4/10)	(3/10)	(2/10)	(1/10)	-	
Ostrość wzroku oka prawego	procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu											
1,0	(10/10)	0	2,5	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35
0,9	(9/10)	2,5	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40
0,8	(8/10)	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45
0,7	(7/10)	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50
0,6	(6/10)	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55
0,5	(5/10)	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
0,4	(4/10)	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65
0,3	(3/10)	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70
0,2	(2/10)	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80
0,1	(1/10)	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90
0	-	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100

Uwaga: ostrość wzroku zawsze określa się po korekcji szklami zarówno przy zmętnieniu rogówki lub soczewki, jak i przy współistnieniu uszkodzenia siatkówki lub nerwu wzrokowego.

b) utrata wzroku z jednoczesnym wytuszczeniem gałki ocznej	38
28. Porażenie nastawności (akomodacji) – przy zastosowaniu szkieł poprawczych:	
a) jednego oka	15
b) obojga oczu	30
29. Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów tępych:	
a) rozdarcie naczyniówki jednego oka	wg tabeli ostrości wzroku (poz. 27a)
b) zapalenie naczyniówki i siatkówki jednego oka, powodujące zaburzenia widzenia środkowego lub obwodowego	jw
c) przedziurawienie plamki żółtej jednego oka	jw
d) zanik nerwu wzrokowego	jw
30. Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów drażących:	
a) blizny rogówki lub twardówki (garbiak twardówki)	jw
b) zaćma urazowa (uszkodzenie soczewki)	jw
c) ciało obce wewnątrzgałkowe powodujące obniżenie ostrości wzroku	jw
31. Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów chemicznych i termicznych (oparzenia itp.)	
	jw
32. Koncentryczne zwężenie pola widzenia ocenia się według niżej podanej tabeli:	

zwężenie do	przy nie naruszonym drugim oku	w obojgu oczach	przy ślepotcie drugiego oka
60°	0	0	35%
50°	5%	15%	45%
40°	10%	25%	45%
30°	15%	50%	70%
20°	20%	80%	85%
10°	25%	90%	95%
poniżej 10°	35%	95%	100%

ZAŁĄCZNIKI

33. Połowicze niedowidzenia:				
a) dwuskroniowe	60			
b) dwunosowe	30			
c) jednoimienne	25			
d) jednoimienne górne	10			
e) jednoimienne dolne	40			
34. Utrata funkcji soczewki po operacyjnym usunięciu zaćmy pourazowej, przy braku jednoczesnego pojedynczego widzenia obuocznego:				
a) w jednym oku	25			
b) w obojgu oczach	40			
35. Usunięcie zaćmy pourazowej ze wszczepieniem sztucznej soczewki wewnątrzgałkowej:				
a) w jednym oku	15			
b) w obojgu oczach	30			
36. Zaburzenia w drożności przewodów łzowych (łzawienie):				
a) w jednym oku	10			
b) w obojgu oczach	15			
37. Odwarstwienie siatkówki jednego oka – oceniać według tabeli ostrości wzroku poz. 27a) oraz według tabeli koncentrycznego zwężenia pola widzenia poz. 32.				
38. Jaskra – oceniać według tabeli ostrości wzroku (poz. 27a) oraz według tabeli koncentrycznego zwężenia pola widzenia (poz. 32), z tym że ogólny procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu nie może wynosić więcej niż 35% za jedno oko i 100% za oboje oczu.				
39. Wytrzeszcz tętniący – w zależności od stopnia	do 100			
40. Zaćma urazowa	wg tabeli ostrości wzroku (poz. 27a)			
41. Przewlekłe zapalenie spojówek	10			
D. USZKODZENIA NARZĄDU SŁUCHU				
42. Przy upośledzeniu ostrości słuchu procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu określa się według niżej podanej tabeli:				
Obliczanie procentowego uszczerbku na zdrowiu z tytułu utraty słuchu wg Rosera (w mod.)				
Ucho lewe	0 – 25 dB	26 – 40 dB	41 – 70 dB	Pow. 70 dB
Ucho prawe	0 – 25 dB	26 – 40 dB	41 – 70 dB	Pow. 70 dB
	0%	5%	10%	20%
	5%	15%	20%	30%
	10%	20%	30%	40%
	20%	30%	40%	50%
Uwaga: oblicza się średnią dla ucha prawego i lewego oddzielnie dla 500, 1000 i 2000 Hz.				
43. Urazy małżowiny szyjnej:				
a) utrata części małżowiny	5			
b) zniekształcenie małżowiny (blizny, oparzenia i odmrożenia) w zależności od stopnia	do 10			
c) utrata jednej małżowiny	15			
d) utrata obu małżowin	25			
44. Zewnętrzne zarośnięcie zewnętrznego przewodu słuchowego				
a) jednostronne z osłabieniem lub przytępieniem słuchu	oceniać wg tabeli ostrości słuchu (poz. 42)			
b) obustronne z osłabieniem lub przytępieniem słuchu	jw			
45. Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego:				
a) jednostronne	5			
b) obustronne	10			
46. Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego powikłane perlakiem, próchnicą kości lub polipem ucha – w zależności od stopnia powikłań:				
a) jednostronne	do 15			
b) obustronne	do 20			
47. Uszkodzenie ucha środkowego w następstwie złamania kości skroniowej z upośledzeniem słuchu	oceniać wg tabeli ostrości słuchu (poz. 42)			
48. Uszkodzenie ucha wewnętrznego:				
a) z uszkodzeniem części słuchowej	ww			
b) z uszkodzeniem części statycznej – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 50			
c) z uszkodzeniem części słuchowej i statycznej – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 60			
49. Uszkodzenie nerwu twarzowego łącznie z pęknięciem kości skalistej:				
a) jednostronne – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 40			
b) dwustronne	60			
E. USZKODZENIA SZYI, KRTANI, TCHAWICY I PRZEŁYKU				
50. Uszkodzenie gardła z upośledzeniem funkcji	do 25			
51. Uszkodzenie lub zwężenie krtani pozwalające na obchodzenie się bez rurki tchawicznej – w zależności od stopnia zwężenia	do 30			
52. Uszkodzenie krtani, powodujące konieczność stałego noszenia rurki tchawicznej:				
a) z zaburzeniami głosu – w zależności od stopnia	do 50			
b) z bezgłosem	60			
53. Uszkodzenie tchawicy – w zależności od stopnia jej zwężenia	do 60			
54. Uszkodzenie przełyku powodujące:				
a) częściowe trudności w odżywianiu – w zależności od stopnia upośledzenia stanu odżywiania	do 30			
b) odżywianie tylko płynami	50			
c) całkowitą niedrożność przełyku ze stałą przetoką żołądkową	80			
55. Uszkodzenie tkanek miękkich (skóry i mięśni) szyi z ograniczeniem ruchomości szyi – w zależności od stopnia i ustawienia głowy	do 30			
Uwaga: uszkodzenia tkanek miękkich z jednoczesnym uszkodzeniem kręgosłupa szyjnego należy oceniać według poz. 89.				
F. USZKODZENIA KLATKI PIERSIOWEJ I ICH NASTĘPSTWA				
56. Blizny powłok klatki piersiowej ograniczające ruchomość klatki piersiowej – w zależności od stopnia ograniczenia ruchomości klatki piersiowej	do 30			
57. Utrata gruczołu piersiowego (w części lub w całości)	do 25			
58. Uszkodzenie przynajmniej 2 żeber (złamanie itp.)				
a) z obecnością zniekształceń i bez zmniejszenia pojemności życiowej płuc	do 10			
b) z obecnością zniekształceń i zmniejszeniem pojemności życiowej płuc – w zależności od stopnia zmniejszenia pojemności życiowej	do 25			
59. Złamanie mostka ze zniekształceniem	do 10			
60. Zapalenie kości (przetoki) żeber lub mostka	20			

ZAŁĄCZNIKI

61. Uszkodzenia płuc i opłucnej (zrosty opłucnowe, uszkodzenia tkanki płucnej, ubytki tkanki płucnej, ciała obce itp.):	
a) bez niewydolności oddechowej	10
b) z niewydolnością oddechową – w zależności od stopnia	do 40
62. Uszkodzenie tkanki płucnej powikłane przetokami oskrzelowymi, ropnieniem płuc przetoki – w zależności od stopnia niewydolności oddechowej	do 80
Uwaga: przy orzekaniu według pozycji 61 i 62 stopień uszkodzenia tkanki płucnej i niewydolności oddechowej potwierdzić badaniem spirometrycznym i badaniem rentgenowskim.	
63. Uszkodzenie serca lub osierdzia:	
a) z wydolnym układem krążenia	10
b) z objawami względnej wydolności układu krążenia	30
c) z objawami niewydolności krążenia – w zależności od stopnia niewydolności	do 90
Uwaga: stopień uszkodzenia serca oceniać należy na podstawie badania radiologicznego, elektrokardiograficznego i badania ECHO.	
64. Przepukliny przeponowe – w zależności od stopnia zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego, oddychania i krążenia	do 40
G. USZKODZENIE BRZUCHA I ICH NASTĘPSTWA	
65. Uszkodzenia powłok jamy brzusznej (przepukliny urazowe, wysiłkowe, przetoki itp.) – w zależności od umiejscowienia i rozmiarów uszkodzenia powłok jamy brzusznej	do 30
Uwaga: 1. Za przepukliny urazowe uważa się przepukliny spowodowane pourazowym uszkodzeniem powłok brzusznych (np. po rozerwaniu mięśni powłok brzusznych). 2. Za przepukliny tzw. wysiłkowe uważa się przepukliny spowodowane nagłym wysiłkiem fizycznym lub gwałtownym ruchem.	
66. Uszkodzenie żołądka, jelit i sieci:	
a) bez zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego i przy dostatecznym stanie odżywiania	10
b) z zaburzeniami trawienia i niedostatecznym stanem odżywiania – w zależności od stopnia zaburzeń stanu odżywiania	do 50
67. Przetoki jelitowe, kałowe i odbytu sztuczny – w zależności od stopnia zanieczyszczania się i zmian zapalnych tkanek otaczających przetokę:	
a) jelita cienkiego	do 80
b) jelita grubego	do 50
68. Przetoki okołoodbytnicze	15
69. Uszkodzenia zwieracza odbytu, powodujące stałe, całkowite nietrzymanie kału i gazów	60
70. Wypadnięcie odbytnicy – w zależności od stopnia wypadnięcia	do 30
71. Utrata śledziony	
a) bez większych zmian w obrazie krwi	15
b) ze zmianami w obrazie krwi lub i ze zrostami otrzewnowymi	30
72. Uszkodzenia wątroby i przewodów żółciowych, pęcherzyka żółciowego lub trzustki:	
a) bez zaburzeń ich czynności	do 10
b) z zaburzeniami ich czynności w zależności od stopnia	do 60
H. USZKODZENIA NARZĄDÓW MOCZOPŁCIOWYCH	
73. Uszkodzenie jednej nerki lub obu nerek powodujące upośledzenie ich funkcji – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji	do 25
74. Utrata jednej nerki przy drugiej zdrowej i prawidłowo działającej	35
75. Utrata jednej nerki przy upośledzeniu funkcjonowania drugiej nerki – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji pozostałej nerki	do 75
76. Uszkodzenie moczowodu powodujące zawężenie jego światła	20
77. Uszkodzenie pęcherza – w zależności od stopnia zmniejszenia jego pojemności, zaburzeń w oddawaniu moczu, przewlekłych stanów zapalnych	do 30
78. Przetoki dróg moczowych i pęcherza moczowego – w zależności od stopnia stałego zanieczyszczenia się moczem	do 50
79. Zwężenie cewki moczowej:	
a) powodujące trudności w oddawaniu moczu	15
b) z nietrzymaniem lub zaleganiem moczu	do 50
c) z nietrzymaniem moczu lub zaleganiem moczu z powikłaniami	do 60
80. Utrata prącia	40
81. Częściowa utrata prącia	20
82. Utrata jednego jądra lub jajnika	20
83. Utrata obu jąder lub jajników	40
84. Wodniak jądra	10
85. Utrata macicy:	
a) w wieku do 50 lat	40
b) w wieku powyżej 50 lat	20
86. Uszkodzenie krocza powodujące wypadnięcie narządów rodnych:	
a) pochwy	10
b) pochwy i macicy	30
I. OSTRE ZATRUCIA I ICH NASTĘPSTWA (ORZEKAĆ NIE WCZEŚNIEJ NIŻ PO 6 MIESIĄCACH)	
87. Nagłe zatrucie gazami oraz substancjami (z wyjątkiem zatruc pokarmowych):	
a) ze stwierdzoną utratą przytomności, lecz bez wtórnych powikłań	10
b) powodujące uszkodzenie układu krwiotwórczego i narządów wewnętrznych (rozedma, przewlekły nieżyt krtań, tchawicy i oskrzeli) – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 25
Uwaga: uszkodzenia układu nerwowego spowodowane nagłym zatruciem gazami należy oceniać według odpowiednich pozycji dotyczących układu nerwowego.	
88. Nagłe zatrucie pokarmami powodujące uszkodzenie narządów mięsaszowych przewodu pokarmowego – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 15
Uwaga: 1. Uszkodzenie układu nerwowego wskutek nagłych zatruc pokarmowych należy oceniać według odpowiednich pozycji dotyczących układu nerwowego. 2. Zatrucie włośnicami nie pozostawia w zasadzie trwałych następstw.	
J. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA, RDZENIA KRĘGOWEGO I ICH NASTĘPSTWA	
89. Uszkodzenia kręgosłupa w odcinku szyjnym:	
a) ograniczenie ruchomości w zakresie rotacji lub zginania powyżej 20 stopni	do 15
b) całkowite zeszywnienie	do 35
c) całkowite zeszywnienie z niekorzystnym ustawieniem głowy	do 50
90. Uszkodzenia kręgosłupa w odcinku piersiowym i lędźwiowym:	
a) ograniczenie ruchomości w zakresie rotacji powyżej 20 stopni lub zginania do 50 cm	do 15
b) całkowite zeszywnienie	do 25
c) całkowite zeszywnienie z niekorzystnym ustawieniem tułowia	do 40
91. Izolowane uszkodzenia wyrostków poprzecznych, wyrostków ościstych – w zależności od ich liczby i zaburzeń funkcji	do 10
92. Uszkodzenia kręgosłupa powikłane zapaleniem kręgow, obecnością ciała obcego itp. ocenia się według poz. 89-91, zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu	do 10
93. Uszkodzenia rdzenia kręgowego:	
a) przy objawach poprzecznego przecięcia rdzenia z całkowitym porażeniem lub niedowładem dużego stopnia dwóch lub czterech kończyn	100
b) niedowład kończyn dolnych bez uszkodzenia górnej części rdzenia (kończyn górnych), umożliwiających poruszanie się za pomocą dwóch łasek	70
c) niedowład kończyn dolnych umożliwiających poruszanie się o jednej łasce	40

ZAŁĄCZNIKI

d) porażenie całkowite obu kończyn górnych z zanikami mięśniowymi, zaburzeniami czucia i zmianami troficznymi bez porażenia kończyn dolnych (po wylewie śródrzeniowym)	100	
e) niedowład znacznego stopnia obu kończyn górnych znacznie upośledzający czynność kończyn (po wylewie śródrzeniowym)	70	
f) niedowład nieznacznego stopnia obu kończyn górnych (po wylewie śródrzeniowym)	30	
g) zaburzenia ze strony zwieraczy i narządów płciowych bez niedowładów (zespół stożka końcowego)	40	
h) zaburzenia czucia, zespoły bólowe bez niedowładów – w zależności od stopnia zaburzeń	do 30	
94. Urazowe zespoły korzonkowe (ból, ruchowe, czuciowe lub mieszane) – w zależności od stopnia:		
a) szyjne	do 10	
b) piersiowe	do 10	
c) lędźwiowo-krzyżowe	do 15	
d) guziczne	5	
K. USZKODZENIA MIEDNICY		
95. Utrwalone rozejście się spojenia łonowego lub rozerwania stawu krzyżowo-biodrowego – w zależności od stopnia przemieszczenia i zaburzeń chodu	do 35	
96. Złamanie miednicy z przerwaniem obręczy biodrowej jedno-lub wielomiejscowe – w zależności od zniekształcenia i upośledzenia chodu:		
a) w odcinku przednim (kość łonowa, kulszowa)	do 20	
b) w odcinku przednim i tylnym (w tym Malgaigne'a)	do 45	
97. Złamanie dna panewki – w zależności od upośledzenia funkcji stawu i zmian zniekształcających:		
a) bez zwicznienia centralnego	do 20	
b) ze zwicznieniem centralnym	do 40	
98. Izolowane złamanie miednicy (talerz biodrowy, kolce biodrowe, guz kulszowy) – w zależności od zniekształcenia i zaburzeń funkcji	do 20	
Uwaga: towarzyszące uszkodzenia narządów miednicy i objawy neurologiczne ocenia się dodatkowo według pozycji dotyczących odpowiednich uszkodzeń narządów miednicy lub uszkodzeń neurologicznych.		
L. USZKODZENIA KOŃCZYNY GÓRNEJ		
Uwaga: przy uszkodzeniach kończyn górnych u osób leworęcznych stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustala się według zasad przewidzianych w tabeli, przyjmując dla uszkodzeń ręki prawej procenty ustalone dla ręki lewej, a dla uszkodzeń ręki lewej procenty ustalone dla ręki prawej.		
Łopatka		
99. Złamanie łopatki:		
a) wygojone złamanie łopatki z nieznacznym przemieszczeniem bez większych zaburzeń funkcji kończyny	5	
b) wygojone załamanie łopatki z przemieszczeniem i znaczącym ograniczeniem funkcji kończyny w zależności od stopnia zaburzeń	do 40	do 30
Uwaga: w innym pozycji 99 uwzględniają również ewentualne powikłania neurologiczne.		
Obojczyk		
100. Wadliwe wygojone złamanie obojczyka – w zależności od stopnia zniekształcenia i ograniczenia ruchów	do 25	do 20
101. Staw rzekomy obojczyka ograniczający ruchy kończyny	25	20
102. Zwicznienie stawu obojczykowo-barkowego lub obojczykowo-mostkowego – w zależności od ograniczenia ruchów, upośledzenia zdolności dźwignia i stopnia zniekształcenia	do 25	do 20
103. Uszkodzenie obojczyka powikłane przewlekłym zapaleniem kości i obecnością ciał obcych ocenia się według pozycji 100-102, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu o	5	
Uwaga: przy współistniejących powikłaniach neurologicznych należy stosować ocenę według pozycji dotyczących uszkodzeń odpowiednich odcinków kończyny – w zależności od stopnia wypadnięcia funkcji.		
Bark		
104. Przewlekłe zmiany stawu barkowego – w zależności od stopnia ograniczenia funkcji przykurczu	do 30	do 25
105. Zastarzałe nieodprowadzone zwicznienie stawu barkowego – w zależności od zakresu ruchów i ustawienia kończyny	do 30	do 30
106. Nawykowe zwicznienie barku potwierdzone zaświadczeniem lekarskim i Rtg	25	20
107. Staw cepowy w następstwie pourazowych ubytków kości – w zależności od zaburzeń funkcji	do 40	do 35
Uwaga: staw wiotki z powodu porażenia ocenia się według norm neurologicznych.		
108. Zesztywnienie stawu barkowego:		
a) w ustawieniu częściowo korzystnym (w odwiedzeniu około 70°, antepozycja 35° i rotacja zewnętrzna około 25°) w zależności od ustawienia i funkcji	do 35	do 30
b) w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	40	35
109. Bliznowaty przykurcz stawu barkowego w zależności od zaburzeń czynności stawu	do 15	do 10
110. Uszkodzenie barku powikłane przewlekłym zapaleniem kości, obecnością ciał obcych, przetokami i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 104-109, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu – w zależności od stopnia powikłań i upośledzenia funkcji.	do 35	do 25
111. Utrata kończyny w barku	75	70
112. Utrata kończyny wraz z łopatką	80	75
Ramię		
113. Złamanie kości ramiennej – w zależności od zmian wtórnych i upośledzenia funkcji kończyny:		
a) z niewielkim przemieszczeniem i zaburzeniem osi	do 15	do 10
b) ze znacznym przemieszczeniem i skróceniem	do 30	do 25
c) złamania powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, brakiem zrostu, stawem rzekomym, ciałami obcymi i zmianami neurologicznymi	do 55	do 50
114. Uszkodzenia mięśni, ścięgien i ich przyczepów w zależności od zmian wtórnych i upośledzenia funkcji:		
a) mięśnia dwugłowego	do 15	do 10
b) uszkodzenie innych mięśni ramienia	do 20	do 15
115. Utrata kończyny w obrębie ramienia		
a) z zachowaniem tylko 1/3 bliższej kości ramiennej	70	65
b) przy dłuższych kikutach	65	60
116. Przepukliny mięśniowe ramienia	3	
Staw łokciowy		
117. Złamanie obwodowej nasady kości ramiennej – w zależności od zaburzeń osi i ograniczenia ruchów w stawie łokciowym:		
a) bez większych przemieszczeń, zniekształceń i ograniczenia ruchomości	do 15	do 10
b) z dużym zniekształceniem i ze znacznym przykurczem	do 30	do 25
118. Zesztywnienie stawu łokciowego:		
a) w zgięciu zbliżonym do kąta prostego i z zachowanymi ruchami obrotowymi przedramienia (75°-110°)	do 30	do 25
b) z brakiem ruchów obrotowych	do 35	do 30
c) w ustawieniu wyprostowanym lub zbliżonym (160°-180°)	do 50	do 45
d) w innych ustawieniach – zależnie od przydatności czynnościowej kończyny	do 45	do 40
119. Przykurcz w stawie łokciowym – w zależności od zakresu zgięcia, wyprostowania i stopnia zachowania ruchów obrotowych przedramienia:		
a) przy niemożności zgięcia do 90°	do 30	do 25
b) przy możliwości zgięcia ponad kąt prosty	do 20	do 15
Uwaga: wszelkie inne uszkodzenia w obrębie stawu łokciowego należy oceniać według pozycji 117-119.		

ZAŁĄCZNIKI

120. Cepowy staw łokciowy – w zależności od stopnia wiotkości i stanu mięśni	do 30	do 25
121. Uszkodzenie stawu łokciowego powikłane przewlekłym stanem zapalnym, przetokami, ciałami obcymi itp. Ocenia się według pozycji 117-120, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu o	do 5	
Przedramię		
122. Złamania w obrębie dalszych nasad jednej lub obu kości przedramienia, powodujące ograniczenia ruchomości nadgarstka i zniekształcenia – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych:		
a) ze zniekształceniem	do 15	do 10
b) ze znacznym zniekształceniem, dużym ograniczeniem ruchomości i zmianami wtórnymi (troficzne, krążeniowe itp.)	do 25	do 20
123. Złamania trzonów jednej lub obu kości przedramienia – w zależności od przemieszczeń, zniekształceń i zaburzeń czynnościowych:		
a) ze zniekształceniem i zaznaczonymi zaburzeniami funkcji	do 15	do 10
b) ze znacznym zniekształceniem, dużym ograniczeniem ruchomości i zmianami wtórnymi (troficzne, krążeniowe itp.)	do 35	do 30
124. Staw rzekomy kości promieniowej	do 30	do 25
125. Staw rzekomy kości łokciowej	do 20	do 15
126. Bark zrostu, staw rzekomy obu kości przedramienia	do 40	do 35
127. Uszkodzenie przedramienia powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, obecnością ciał obcych, ubytkiem tkanki kostnej i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 122-126, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań	do 15	do 15
128. Utrata kończyny w obrębie przedramienia – w zależności od charakteru kikuta i jego przydatności do oprotezowania	do 65	do 60
129. Utrata przedramienia w sąsiedztwie stawu nadgarstkowego	55	50
Nadgarstek		
130. Ograniczenie ruchomości w obrębie nadgarstka w następstwie jego uszkodzeń (skręcenia, zwichnięcia, złamania kości nadgarstka, martwice aseptyczne tych kości) – w zależności od ustawienia, zakresu ruchów, objawów bólowych i troficznych oraz funkcji palców:		
a) ograniczenie ruchomości	do 10	do 8
b) ograniczenie ruchomości dużego stopnia	do 20	do 15
c) ograniczenie ruchomości dużego stopnia z ustawieniem ręki czynnościowo niekorzystnym	do 30	do 25
131. Całkowite zeszywnienie w obrębie nadgarstka:		
a) w ustawieniu czynnościowo korzystnym – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji dłoni i palców	do 30	do 25
b) w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji dłoni i palców	do 45	do 40
132. Uszkodzenia nadgarstka powikłane głębokimi trwałymi troficznymi zmianami, przewlekłym i ropnym zapaleniem kości nadgarstka, przetokami i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 130 i 131, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań o	do 10	do 10
133. Utrata ręki na poziomie nadgarstka	55	50
L. ŚRÓDRĘCZE I PALCE		
Kciuk		
134. Złamania i zwichnięcia kciuka (pierwszej kości śródreżca i paliczek kciuka) – w zależności od ustawienia, zniekształcenia i stopnia zaburzeń funkcji kciuka:		
a) z przemieszczeniem	do 10	do 8
b) z dużym przemieszczeniem i zniekształceniem	do 20	do 15
Uwaga: przy ocenie stopnia zaburzeń czynności kciuka należy brać pod uwagę przede wszystkim zdolność przeciwstawienia i chwytu.		
135. Utraty w obrębie kciuka:		
a) utrata opuszki	do 5	do 3
b) utrata paliczka paznokciowego	do 10	do 8
c) utrata paliczka paznokciowego z częścią paliczka podstawowego (do 2/3 długości paliczka)	15	10
d) utrata paliczka paznokciowego i paliczka podstawowego poniżej 2/3 długości lub utrata obu paliczek bez kości śródreżca	20	15
e) utrata obu paliczek z kością śródreżca	30	25
136. Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie kciuka (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienie, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:		
a) ograniczenie funkcji	do 10	do 8
b) znaczne ograniczenie funkcji	do 20	do 15
c) upośledzenie funkcji graniczące z następstwami utraty kciuka	do 30	do 25
Palec wskazujący		
137. Utraty w obrębie palca wskazującego:		
a) utrata opuszki	do 5	do 3
b) utrata paliczka paznokciowego	do 7	do 5
c) utrata paliczka paznokciowego z 1/3 dalszą paliczka środkowego	8	5
d) utrata paliczka paznokciowego i środkowego powyżej 1/3	12	10
e) utrata trzech paliczek	do 17	do 15
f) utrata palca wskazującego z kością śródreżca	23	25
138. Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie palca wskazującego oraz II kości śródreżca (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienie, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:		
a) ograniczenie funkcji – w zależności od stopnia	do 8	do 5
b) znaczne ograniczenie funkcji – w zależności od stopnia	do 12	do 10
c) bezużyteczność palca granicząca z utratą wskaziciela	17	15
Palec trzeci, czwarty i piąty		
139. Utrata całego paliczka lub części paliczka:		
a) palca trzeciego i czwartego – za każdy paliczek	3	2
b) palca piątego – za każdy paliczek	1	1
140. Utrata palców III, IV lub V z kością śródreżca	12	8
141. Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie palców III, IV, V (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienia, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:		
a) ograniczenie funkcji palca – w zależności od stopnia	2	1
b) znaczne ograniczenie funkcji palca – w zależności od stopnia	4	3
c) bezużyteczność palca granicząca z utratą	7	5
Uwaga: przy uszkodzeniach obejmujących większą liczbę palców globalna ocena musi być niższa niż całkowita utrata tych palców i odpowiadać stopniowi użyteczności ręki. Uszkodzenie obejmujące wszystkie palce z pełną utratą użyteczności ręki nie mogą przekroczyć dla ręki prawej 55%, a dla lewej 50%.		
M. USZKODZENIE KOŃCZYNY DOLNEJ		
Biodro		
142. Utrata kończyny dolnej przy wyluszczeniu jej w stawie biodrowym lub odjęcie w okolicy podkłętarzowej	85	
143. Przykurcze i ograniczenie ruchów w stawie biodrowym w następstwie uszkodzeń tkanek miękkich i w zależności od stopnia	do 25	

ZAŁĄCZNIKI

144. Zesztywnienie stawu biodrowego – w zależności od ustawienia i wtórnych zaburzeń statyki i dynamiki:	
a) w ustawieniu czynnościowo korzystnym	do 35
b) w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	do 60
145. Inne następstwa uszkodzeń stawu biodrowego (zwichnięć, złamań bliższej nasady kości udowej, złamań szyjki, złamań przekrętarzowych i podkrętarzowych, złamań krętarzy itp.) – w zależności od zakresu ruchów, przemieszczeń, skrócenia, zniekształceń i różnego rodzaju zmian wtórnych oraz dolegliwości subiektywnych:	
a) ze zmianami miernego stopnia	do 20
b) ze zmianami dużego stopnia	do 40
c) z bardzo ciężkimi zmianami miejscowymi i dolegliwościami wtórnymi (kręgosłup, staw krzyżowo-biodrowy, kolano itp.)	do 65
146. Przykurcze i zesztywnienia powikłane przewlekłym zapaleniem tkanki kostnej, z przetokami, ciałami obcymi itp. Ocenia się według pozycji 142-145, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów powikłań o	do 15
Uwaga: jako wynik urazowego uszkodzenia biodra zgłaszane są często następujące zmiany chorobowe: krwiopochodne ropne zapalenie kości, gruźlica kostno-stawowa, nowotwory, martwice aseptyczne kości, biodro szpotawe dorastających i inne zniekształcenia powodujące zaburzenia statyki. Przy tego rodzaju stanach chorobowych należy szczególną uwagę zwracać na istnienie związku przyczynowego między tymi schorzeniami a wypadkiem.	
Udo	
147. Złamanie kości udowej – w zależności od zniekształceń, skrócenia, zaników mięśniowych i ograniczenia ruchów w stawach:	
a) z nieznacznymi zmianami i skróceniem do 4 cm	do 15
b) z miernymi zmianami i skróceniem do 6 cm	do 30
c) ze skróceniem ponad 6 cm i ciężkimi zmianami	do 40
148. Staw rzekomy lub ubytki kości udowej uniemożliwiające obciążenie kończyny – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji, skrócenia i zaburzeń wtórnych	do 60
149. Uszkodzenia skóry, mięśni, ścięgien (oparzenia, przecięcia, pęknięcia podskórne, przepukliny mięśniowe itp.) – w zależności od zaburzeń funkcji itp.	do 20
150. Uszkodzenia dużych naczyń, tętniaki pourazowe – w zależności od stopnia wtórnych zaburzeń troficznych	do 30
151. Uszkodzenia uda powikłane przewlekłym ropnym zapaleniem kości, przetokami, ciałami obcymi, skostnieniem pozaszkieletowym i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 147-150, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów powikłań	do 10
152. Uszkodzenia uda powikłane z współistniejącym uszkodzeniem nerwu kulszowego ocenia się według pozycji 147-150, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów uszkodzenia nerwu o	do 65
Uwaga: łączny stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ocenianego według pozycji 147-150 i 152 nie może przekroczyć 70%.	
153. Utrata kończyny – zależnie od długości kikutu i przydatności jego cech do opreżowania	do 70
Kolano	
154. Zesztywnienie stawu kolanowego:	
a) w pozycji funkcjonalnej korzystnej 0-15°	do 30
b) przy większych stopniach zgjęcia lub przeproście powyżej -10° (minus 10°) stosuje się ocenę wg pp. a) - zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu za każde 4° odchylenie ponad granicę 15° lub -10° o:	1
155. Trwałe ograniczenia ruchomości stawu kolanowego w następstwie uszkodzeń samego stawu (uszkodzenia więzadłowe, torebkowe, łąkotek, kości tworzących staw kolanowy itd.) – w zależności od charakteru przykurczu i zakresu ubytku funkcji:	
a) utrata ruchomości w zakresie 0-40° za każde 2° ubytku ruchu	1
b) utrata ruchomości w zakresie 40°-90° za każde 5° ubytku ruchu	1
c) utrata ruchomości w zakresie 90°-120° za każde 10° ubytku ruchu	1
Uwaga: prawidłowo funkcjonalny zakres ruchów przyjmuje się w granicach 0°-120°.	
156. Inne następstwa uszkodzeń kolana: skrócenie kończyny, zaburzenia osi, stawu (koślawość, szpotawość, ruchomość patologiczna), dolegliwości przewlekłe zapalne, zapalenia ropne, ciała obce, przetoki itp. – w zależności od stopnia	do 20
157. Utrata kończyny na poziomie stawu kolanowego	65
Podudzie	
158. Złamanie kości podudzia – w zależności od zniekształcenia, przemieszczenia, powikłań wtórnych, zmian troficznych i czynnościowych kończyny itp.:	
a) ze zmianami lub skróceniami do 4 cm	do 15
b) z dużymi wtórnymi zmianami lub ze skróceniem od 4 cm do 6 cm	do 25
c) ze skróceniem powyżej 6 cm lub bardzo rozległymi zmianami wtórnymi i z dodatkowymi powikłaniami w postaci przewlekłego zapalenia kości, przetok, zmian troficznych skóry z owrzodzeniami, stawów rzekomych, ubytków kostnych i zmian neurologicznych	do 50
159. Izolowane złamanie strzałki (oprócz kostki bocznej)	3
160. Uszkodzenie tkanek miękkich podudzia, uszkodzenia ścięgna Achillesa i innych ścięgien – zależnie od rozległości uszkodzenia, zaburzeń czynnościowych i zniekształceń stopy	do 20
161. Utrata kończyny w obrębie podudzia – w zależności od charakteru kikutu, długości, przydatności do opreżowania i zmian wtórnych w obrębie kończyny:	
a) przy długości kikutu do 8 cm mierząc od szpary stawowej	60
b) przy dłuższych kikutach	do 55
Stawy skokowe, stopa	
162. Ograniczenie ruchomości i zniekształcenia w stawach skokowych (w następstwie wykręcenia, zwichnięcia, złamania kości tworzących staw, zranień, ciał obcych, blizn itp.) – w zależności od ich stopnia i dolegliwości:	
a) bez zniekształceń	do 15
b) ze zniekształceniem, upośledzeniem funkcji ruchowej i statycznej stopy	do 25
c) powikłane przewlekłym zapaleniem kości stawu, przetokami, martwicą aseptyczną, zmianami neurologicznymi itp.	do 40
163. Zesztywnienie stawu skokowego – w zależności od ustawienia stopy, zmian wtórnych i powikłań:	
a) pod kątem zbliżonym do prostego	do 20
b) w innych ustawieniach czynnościowo niekorzystnych	do 40
164. Złamania kości piętowej lub skokowej z przemieszczeniem, zniekształceniem i innymi zmianami wtórnymi:	
a) miernego stopnia – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	do 15
b) znacznego stopnia lub z powikłaniami – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	do 30
165. Utrata kości piętowej lub kostkowej	40
166. Uszkodzenia kości stępu z przemieszczeniem, zniekształceniami i innymi zmianami wtórnymi:	
a) miernego stopnia – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	do 10
b) znacznego stopnia lub innymi powikłaniami – zależnie od wielkości zaburzeń	do 20
167. Złamania kości śródstopia z przemieszczeniem, zniekształceniem stopy:	
a) złamania I lub V kości z wyraźnym przemieszczeniem – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych	do 15
b) złamania II, III lub IV kości śródstopia – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych	do 10
c) złamanie trzech i więcej kości śródstopia – w zależności od zaburzeń czynnościowych	do 20
168. Złamania kości śródstopia powikłane zapaleniem kości, przetokami, wtórnymi zmianami troficznymi i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 167, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań	do 10
169. Inne uszkodzenia stopy pozostawiające zmiany bliznowe i zniekształcające – w zależności od stopnia upośledzenia czynności	do 15
170. Utrata stopy w całości	50
171. Utrata stopy na poziomie stawu Choparta	40

ZAŁĄCZNIKI

172. Utrata stopy w stawie Lisfranka	35	
173. Utrata stopy w obrębie kości śródstopia – zależnie od rozległości utraty przedstopia i cech kikuta	do 30	
Palce stopy		
174. Utrata paliczka paznokciowego palucha	do 5	
175. Utrata całego palucha	7	
176. Utrata wraz z kością śródstopia – w zależności od rozmiaru utraty kości śródstopia	do 20	
177. Utrata palców II-V w części lub całości – za każdy palec	2	
178. Utrata V palca wraz z kością śródstopia – zależnie od wielkości utraty kości śródstopia	do 10	
179. Utrata palców II-IV z kością śródstopia – zależnie od wielkości utraty kości śródstopia, za każdy palec	do 5	
180. Inne uszkodzenia i zniekształcenia palców – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji	do 5	
N. PORAŻENIE LUB NIEDOWŁADY POSZCZEGÓLNYCH NERWÓW OBWODOWYCH		
181. Uszkodzenie częściowe lub całkowite – w zależności od stopnia zaburzeń:		
a) nerwu przeponowego poniżej jego połączenia z nerwem podobojczykowym	do 15	
b) nerwu piersiowego długiego	do 15	do 10
c) nerwu pachwowego	do 25	do 20
d) nerwu mięśniowo-skórnego	do 25	do 20
e) nerwu promieniowego powyżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia	do 45	do 35
f) nerwu promieniowego poniżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia	do 30	do 25
g) nerwu promieniowego nad wejściem do kanału mięśnia odwracacza przedramienia	do 25	do 15
h) nerwu promieniowego po wyjściu z kanału mięśnia odwracacza przedramienia	do 15	do 10
i) nerwu pośrodkowego w zakresie ramienia	do 40	do 30
j) nerwu pośrodkowego w zakresie nadgarstka	do 25	do 15
k) nerwu łokciowego	do 30	do 20
l) splotu karkowego części nadobojczykowej (górnjej)	do 25	do 20
m) splotu barkowego części podobojczykowej (dolnej)	do 45	do 40
n) pozostałych nerwów odcinka szyjno-piersiowego	do 15	
o) nerwu zasłonowego	do 15	
p) nerwu udowego	do 30	
q) nerwów pośladkowych (górnego i dolnego)	do 20	
r) nerwu sromowego wspólnego	do 25	
s) nerwu kulszowego przed podziałem na nerw piszczelowy i strzałkowy (normę w wysokości ponad 50% stosować tylko przy nieuleczalnych owrzodzeniach)	do 60	
t) nerwu piszczelowego – (normę w wysokości ponad 30% stosować tylko przy nieuleczalnych owrzodzeniach)	do 40	
u) nerwu strzałkowego	do 20	
v) splotu lędźwiowo-krzyżowego	do 70	
w) pozostałych nerwów odcinka lędźwiowo-krzyżowego	do 10	
Uwaga: według pozycji 181 ocenia się tylko uszkodzenia nerwów obwodowych. W przypadkach współistnienia uszkodzeń kostnych, mięśniowych i nerwowych należy stosować ocenę według pozycji dotyczących uszkodzeń kończyn górnych i dolnych.		
182. Kauzalgie potwierdzone obserwacją szpitalną – w zależności od stopnia zmian troficznych i nasilenia bólów	30	50

